

ОБЩИНА ВИДИН

Видин 3700, пл. "Бдинци" № 2, тел. 094/ 609 416; факс: 094/ 601 132;
e-mail: kmet@vidin.bg ; web site: www.vidin.bg

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028 г.

ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ НА ОБЩНСКИ СЪВЕТ - ВИДИН №36 ВЗЕТО С ПРОТОКОЛ
№3/28.03.2022 г.

Съдържание:

I.	ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
II.	НОРМАТИВНА УРЕДБА	6
III.	АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	12
1.	Природо-географска и териториално-административна характеристика на Община Видин 12	
2.	Данни и информация, отнасящи се до околната среда.	28
1.	Атмосферен въздух.....	28
2.	Водни ресурси.....	35
3.	Отпадъци.....	57
4.	Геоложка среда.....	77
5.	Полезни изкопаеми.....	79
6.	Сеизмичност	80
7.	Почви и нарушени терени.....	80
8.	Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие.....	84
9.	Гори	95
10.	Защитени видове растения и животни	95
11.	Раздел лечебни растения	100
12.	Шумово натоварване на средата	124
13.	Зелени площи	129
14.	Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	133
3.	Управленски фактори	137
4.	Икономическо състояние	142
5.	Финансови показатели	145
6.	Демографски показатели	147
7.	Образование.....	148
8.	Спорт.....	149
9.	Социално-икономически показатели	149
10.	Туризм	150
IV.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ / SWOT-АНАЛИЗ /.....	153
V.	ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН	158
VI.	ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ.....	159

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	160
VIII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА	173
IX. ПРИЛОЖЕНИЯ	
ПРИЛОЖЕНИЕ №1 - Образец на заявление за ползване на лечебни растения.....	174
ПРИЛОЖЕНИЕ №2 - Образец на разрешително за ползване на лечебни растения.....	176

Списък на най-използваните съкращения

ЗМСМА	Закона за местното самоуправление и местната администрация
ПООС	Програмата за опазване на околната среда
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЕС	Европейски съюз
АИС	Автоматична измервателна станция
SWOT	Анализ силни слаби страни, възможности и заплахи
ФПЧ₁₀	Фини прахови частици с размер до под 10 µm
ГРАО	Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“
ЗЗЖ	Закона за защита на животните
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЦИПТНЕНС	Централния институт на пътните технологии, национални и европейски норми и стандарти
НСИ	Национален статистически институт
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РДВ	Рамковата директива за водите
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ЗВ	Закон за водите
ВТ	Водно тяло
СМВТ	Силно модифицирани водни тела
ИВТ	Изкуствени водни тела
СКОС	Стандарт за качество на околната среда
МДК	Максималната допустима концентрация
БЕК	Биологични елементи за качество
ПВ	Приоритетни вещества
ЦИТЕЕ	Централна Инсталация за Топлинна и Електрическа Енергия
НАСЕМ	Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг
НСМОС	Националната система за мониторинг на околната среда
БПК	Биологично потребление на кислород
ХПК	Химична потребност от кислород
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РДБО	Регионално депо за битови отпадъци
РЗПРН	Райони със значителен потенциален риск от наводнения
ПОРН	Предварителната оценка на риска от наводнения
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ИУПГ	излезли от употреба пневматични гуми

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление, съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация /ЗМСМА/. От ЗМСМА произтичат правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда. В чл. 17, ал. 1, т. 8 от ЗМСМА е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на Община Видин за периода 2021 – 2028 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. По същността си, тя е целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за посочения времеви диапазон. В този смисъл, настоящият стратегически документ е инструмент за подобряване състоянието на околната среда. Програмата отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Структурата и съдържанието на Общинската ПООС са изготвени в съответствие с актуалните изисквания на Закона за опазване на околната среда /ЗООС/. Програмата за опазване на околната среда на Община Видин за периода 2021 – 2028 г. се разработва на основание чл. 79, ал. 1 от ЗООС.

Програмата обхваща седемгодишен период – 2021 – 2028 г., като по този начин отговаря на изискванията, съгласно чл. 79, ал. 2 от ЗООС, програмите за опазване на околната среда за съответната община да обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години. По смисъла на същия закон, както Националната стратегия за околна среда, така и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на Закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от ЗООС, а именно:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми и подобряване на общото състояние на околната среда в Община Видин, чрез което да се осигури добро качество на живот за жителите на общината и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве.

ПООС е координирана с национални и регионални документи, сред които:

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2028 г.;
- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.;
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.;
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.;
- Национална програма за развитие на България до 2030 г.;
- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.;
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие;
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа;
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда.

II. НОРМАТИВНА УРЕДБА

- ✚ Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. с Директива (ЕС) 2018/851 относно отпадъците и за отмяна на определени директиви;
- ✚ Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци;
- ✚ Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- ✚ Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- ✚ Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда;
- ✚ Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- ✚ Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- ✚ Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- ✚ Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- ✚ Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда и по специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;
- ✚ Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- ✚ Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС/относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- ✚ Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- ✚ Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- ✚ Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети;
- ✚ Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда;
- ✚ Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация;
- ✚ Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда;
- ✚ Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за почист въздух за Европа;
- ✚ Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух;
- ✚ Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации;
- ✚ Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063;
- ✚ Директива 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032;
- ✚ Директива (ЕС) 2016/802 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно намаляването на съдържанието на сяра в определени течни горива
- ✚ Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013;
- ✚ Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 г. относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО;
- ✚ Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо-прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини;
- ✚ Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060;
- ✚ Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007;
- ✚ Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане 31976L0160;
- ✚ Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083;
- ✚ Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови нужди и водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692;
- ✚ Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015;
- ✚ Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676;
- ✚ Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им;
- ✚ Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011;
- ✚ Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692;
- ✚ Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043;
- ✚ Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409;
- ✚ Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини;
- ✚ Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета;
- ✚ Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014;
- ✚ Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.;
- ✚ Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за Р България от 16.07.1996 г., обн. ДВ, бр.19/1999 г.;
- ✚ Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбивии птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за Р България от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.;
- ✚ Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.;
- ✚ Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.;
- ✚ Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.;
- ✚ Закон за опазване на околната среда;
- ✚ Закон за водите;
- ✚ Закон за управление на отпадъците;
- ✚ Закон за чистотата на атмосферния въздух;
- ✚ Закон за почвите;
- ✚ Закон за защита от шума в околната среда;
- ✚ Закон за подземните богатства;
- ✚ Закон за опазване на земеделските земи;
- ✚ Закон за биологичното разнообразие;
- ✚ Закон за лечебните растения;
- ✚ Закон за защитените територии;
- ✚ Закон за защита на растенията;
- ✚ Закон за защита на животните;
- ✚ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати;
- ✚ Закон за устройство на територията;
- ✚ Закон за местните данъци и такси;
- ✚ Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
- ✚ Наредба №7 от 22 декември 2003 г. с посл. изм. ДВ. бр.21 от 1 март 2013 г. за правила и нормативи за устройство на отделните територии и устройствени зони;
- ✚ Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- ✚ Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, с посл. изм. и доп. ДВ бр.79 от 8 октомври 2019 г.;
- ✚ Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, доп. и изм. ДВ бр. 25/2017 г., в сила от 24.03.2017 г.;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, с посл. изм. и доп. ДВ бр.102 от 23 декември 2016 г.;
- ✚ Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, с посл. изм. и доп. ДВ бр.30 / 09.12.2011 г.;
- ✚ Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- ✚ Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, с посл. изм. и доп. ДВ бр.20 от 15 март 2016 г.;
- ✚ Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти, с посл. изм. и доп. ДВ бр.24 от 23 март 2004 г.;
- ✚ Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, с посл. изм. и доп. ДВ бр.6 от 16 януари 2018 г.;
- ✚ Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.48 от 27 юни 2015 г.;
- ✚ Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, с посл. изм. и доп. ДВ бр.15 от 21 февруари 2012 г.;
- ✚ Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.
- ✚ Наредба №26 (посл. изм. ДВ. бр.30 от 22 март 2002 г.) за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- ✚ Наредба № 1 от 04.06.2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- ✚ Наредба №2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините;
- ✚ Наредба №4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- ✚ Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- ✚ Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- ✚ Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 7 от 20 януари 2017 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 януари 2017 г.;
- ✚ Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 декември 2017 г.;
- ✚ Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 ноември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 юли 2018 г.;
- ✚ Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 март 1999 г.;
- ✚ Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 юли 2017 г.;
- ✚ Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- ✚ Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.37 от 21 април 2020 г.);
- ✚ Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 ноември 2013 г., изм. ДВ. бр.30 от 15 април 2016 г., изм. и доп. ДВ. бр.47 от 5 юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 юли 2018 г.;
- ✚ Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 януари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 юли 2018 г.;
- ✚ Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 септември 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 юли 2018 г.;
- ✚ Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- ✚ Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- ✚ Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- ✚ Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- ✚ Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г.;
- ✚ Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии с посл. изм. ДВ бр.55 от 7 юли 2017 г.;
- ✚ Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- ✚ Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, с посл. изм. и доп. ДВ. бр.26 от 29 март 2019 г.;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България, изм. ДВ бр.40 от 16 май 2006 г.;
- ✚ Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- ✚ Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, изм. ДВ. бр.8 от 22 януари 2002 г.;
- ✚ Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 август 2019 г.;
- ✚ Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 август 2019 г.;
- ✚ Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.;
- ✚ Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда;
- ✚ Интегрирана териториална стратегия за развитие на северозападен район 2021-2028 г.

III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

В този раздел са представени изводите и препоръките от направения подробен анализ на средата, състоянието и динамиката на компонентите и факторите на околната среда, които са в основата на формулирането на мерките за постигане на целите на Програмата за опазване на околната среда.

1. Природо-географска и териториално-административна характеристика на Община Видин

➤ Географско положение и граници

Община Видин се намира в Северозападна България и обхваща площ от 501,3 км². По този показател тя се нарежда на първо място сред 11-те общини от област Видин. Площта на общината формира 16,5 % от тази на областта /3 032,9 км²/, 2,6 % от площта на Северозападен район от ниво 2 /19 070,3 км²/ и 0,5 % от територията на България /111 001,9 км²/. В административно отношение общината се намира в район от ниво 2 - Северозападен /NUTS II/, административна област - Видин /NUTS III/, а самата община отговаря на европейската класификация LAU 1. Център на едноименната област е град Видин. Общината се намира в северната част на област Видин, на крайбрежието на р. Дунав. На север община Видин граничи с общините Брегово и Ново село и с Република Румъния. На изток - с Република Румъния, а на юг - с община Димово. В западна посока община Видин има обща граница с общините Грамада, Кула и Бойница. От природногеографска гледна точка, община Видин обхваща части от Дунавския бряг, Западната Дунавска равнина и част от хълмистите предпланински понижения. Над 70 % от територията на общината е заета от крайдунавската Видинска низина и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

прилежащата ѝ част от поречието на р. Дунав. Разположението на общинския център гр. Видин на брега на р. Дунав, поставя общината на кръстопътя на два европейски транспортни коридора. Изследваната територия е пресечна точка на коридор № 7 Рейн - Майн - Дунав, който осъществява транспортна връзка между Черно и Северно море и на коридор № 4, свързващ Централна с Югоизточна Европа. Стратегическото местоположение на община Видин спрямо ключови европейски транспортни артерии и наличието на пристанище Видин, създават благоприятни възможности за икономическото развитие на общината на национално и международно ниво. С важно значение за развитието на изследваната територия се отличава построеният при гр. Видин втори мост на река Дунав, официално открит през м. юни 2013 г. Чрез моста „Нова Европа“ се осъществява пътна и железопътна транспортна връзка между общинския център гр. Видин и румънския гр. Калафат.

Фигура 1 Карта на Община Видин

➤ Релеф и полезни изкопаеми

Релефът на общината е предимно низинно-равнинен. Обхваща части от Дунавския бряг, Дунавската равнина и малка част от хълмиста територия на предпланински понижения. Крайдунавската Видинска низина и прилежащата ѝ част от дунавското поречие обхващат над 70

% от територията. Изследваната територия е разположена в Тополовецко Арчарска подобласт на Западна Дунавска равнина - посочената подобласт се простира между р. Тимок и западния вододел на р. Лом. Крайдунавската Видинска низина и прилежащата ѝ част от поречието на р. Дунав покриват над 70 % от площта на общината. Надморската височина на територията се колебае между 30-35 м при брега на р. Дунав и 200-300 м в хълмистите предпланински понижения на Предбалкана. Общинският център - гр. Видин е разположен в най-ниската част на територията на едноименната община.

Полезните изкопаеми в община Видин са свързани с нейния скален строеж и развитието ѝ като платформена структура. Тук са създадени условия за образуване предимно на седиментен тип полезни изкопаеми - горива и нерудни изкопаеми. Разкрити са големи запаси на гипс. Дунавската равнина е богата на варовици и кварцови пясъци.

➤ Климат

Климатичните условия на всеки конкретен район представляват естествена основа за развитие на специфична локална среда (задържане и разпространение на замърсители, на зелената система и др.). Територията на община Видин попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област. Сред основните фактори за формирането на климата в обхвата на територията, се открояват: географското положение, надморската височина и релефа, елементите на атмосферната циркулация, радиационните условия. Равнинният релеф и широката отвореност на Дунавската равнина от североизток улесняват през пролетта, лятото и есента достъпа на валежни въздушни маси от запад и северозапад. През зимата Дунавската област попада под влиянието на сибирския антициклон, който обуславя появата на студени въздушни маси. Тези особености определят континенталния характер на климата. Територията е част от Западната Дунавска равнина, поради което община Видин изпитва влиянието на трансформирани въздушни маси с различен произход /важно значение имат орографските бариери на Карпатите и Стара планина/, както и на широката отвореност на Дунавската равнина на север и североизток към Източноевропейската равнина. С голямо значение за формирането на климата в рамките на Западната Дунавска равнина се отличават проникващите от северозападна посока влажни океански въздушни маси. През студеното полугодие климатообразуваща роля играят континенталните въздушни маси. През топлото полугодие от юг навлизат тропични въздушни маси, които се отличават с по-малка честота. Река Дунав има важно значение за формирането на микроклимата на територията на общината като създава денонощна циркулация на въздуха.

Средногодишната температура на въздуха през 2019 г. е 12,9 °С. Откритостта на Дунавската равнина от север и североизток създава условия за безпрепятствено нахлуване през зимата на студени континентални въздушни маси от източните райони на Европа. Средните температури на най-студения месец - януари - са -0,4°C. Най-ниските минимални температури през зимата при антициклонално време и снежна покривка достигат до -20 - -25°C, а в много студени зими и до -30°C.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Благодарение на малката надморска височина и на бързо нарастващият ден, пролетта настъпва сравнително рано, като температурата на въздуха се повишава бързо. Средно около 20-22 дни от месец април са със средноденонощна температура на въздуха над 10°C и около 8-10 дни - над 15°C.

През м.юли средната денонощна температура е 29,9°C. При по-интензивни затопляния максималните температури достигат средно до 30°C и лятото е почти тихо и горещо. Средно 80-85 % от дните през летните месеци са с максимални температури над 25°C. Благодарение на бързото повишаване на температурата през пролетта и поради горещото лято, дните със средни денонощни температури над 5°C са около 250, температурната сума - между 4000 и 4300°C, дните със средни температури над 10°C - 200, а съответно температурната сума е 3600-3900°C.

Есенното понижение на температурите става със същия темп, както и пролетното повишение. Средната денонощна температура на въздуха спада под 10°C към 20 - 25 октомври, а под 5°C - към 15-20 ноември. Първите есенни мразове настъпват още в края на октомври или началото на ноември.

Таблица 1 Данни за средномесечните и годишни температури на въздуха и средномесечно и годишно количество на валежите

	Януари	Февруари	Март	Април	Май	Юни	Юли	Август	Септември	Октомври	Ноември	Декември
Средна месечна и годишна температура на въздуха (°C)	-2.2	0.4	5.1	12.1	17.2	20.7	22.9	22.0	17.9	11.6	6.0	0.7
Средна месечна и годишна максимална температура на въздуха (°C)	1.2	4.6	10.4	18.3	23.7	27.5	30.1	29.8	25.4	17.9	9.8	4.0
Средна месечна и годишна минимална температура на въздуха (°C)	-6.0	-3.7	0.2	5.9	10.6	14.0	15.5	14.5	11.0	6.1	2.5	-2.5
Средно месечна и годишно количество на валежите (в мм)	41	37	40	51	64	69	47	38	36	49	56	53

Средногодишната максимална температура на въздуха е 16.9°C, а минималната е 5.7°C. Средно месечната температура на въздуха е 11.2°C. Средно месечната относителна влажност на въздуха е 74 %.

Валежите зависят от особеностите на атмосферната циркулация, надморската височина и формите на релефа. Режимът на валежите в района има подчертан континентален характер. В

станция Видин средната годишна валежна сума е 583 mm. Главният максимум на валежите е през месец юни /69 mm/, а главният минимум - в края на лятото, през месец септември /36 mm/. През последните три десетилетия се оформя трайна тенденция към намаляване на валежите с около 8-10 %. През декември, януари, февруари и март част от валежите падат във вид на сняг. Първата снежна покривка се образува в началото на декември. В нормални зимни условия снежната покривка не надвишава 15-30 см. Снеговалежите са максимални през м. януари. Топенето на снежната покривка започва през втората половина на февруари и продължава през месеците март и април. През този период реките прииждат и се разливат извън коритата си, и в долните си течения, като причиняват заблатявания.

За района на община Видин валежите през различните сезони са представени в Таблица 2.

Таблица 2 Информация за сезонно и средногодишно количество на валежите (в мм)

Зима	Пролет	Лято	Есен	Ср. год.
131	156	154	142	583

Средните суми на годишните валежи са сравнително равномерно разпределени през годината, но валежите през лятото са недостатъчни.

Средната продължителност на задържане на **снежна покривка** за годината на територията на община Видин е в порядъка на 50 дни.

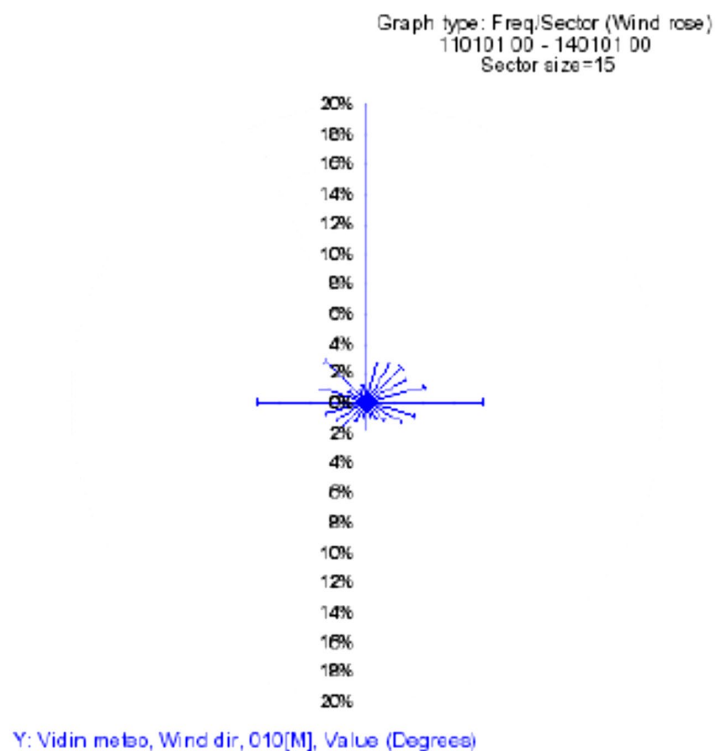
Ветровото поле в атмосферата е основен климатичен елемент и първостепенен фактор на преноса на аерозоли и тяхното отлагане в определени локалитети. В тези процеси определено участие има орографията на разглежданата територия. Скоростните характеристики на вятъра определят възможностите на въздушния поток за транспортиране на аерозолите. Средната годишна скорост на вятъра в станция Видин е 2,0 m/s. С най-високи скорости са ветровете през месеците февруари и март - съответно 2,6 и 2,7 m/s, като скоростта им отслабва през летния и есенния период и е в порядъка на 1,6 - 1,7 m/s.

Таблица 3 Информация за средната месечна и годишна скорост на вятъра (m/s)

Месеци	Януари	Февруари	Март	Април	Май	Юни	Юли	Август	Септември	Октомври	Ноември	Декември
Средна месечна и годишна скорост на вятъра (m/s) според Климатичен справочник	2.3	2.6	2.7	2.2	1.9	1.9	1.9	1.7	1.6	1.6	1.8	1.8

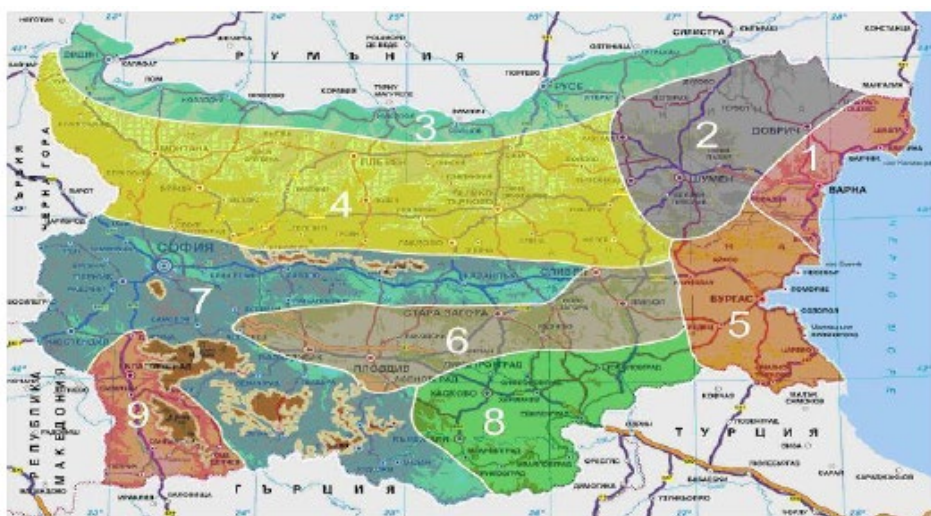

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Фигура 2 Роза на вятъра по данни от АИС Видин за периода 01.01.2015- 31.12.2019 г.

На територията на общината доминират западните и северозападните ветрове. Съгласно климатичните зони, определени съгласно чл. 5, ал. 1 от Наредба № РД-16-1058 от 10.12.2009 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите, Р България се дели на девет климатични зони. Територията на община Видин попада в климатична зона 3 - „Северна България - поречието на р. Дунав“.

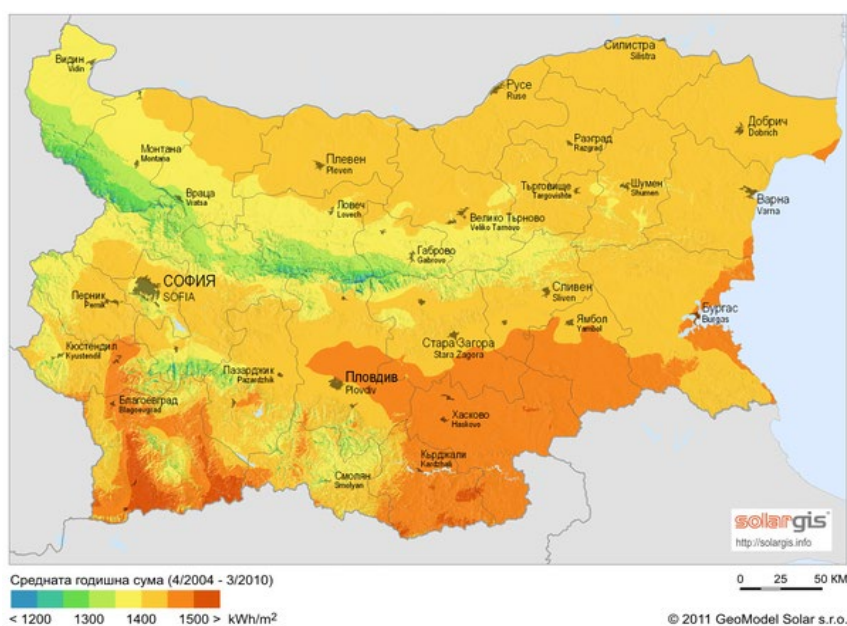

Фигура 3 Карта на климатичните зони в страната

Слънчева радиация

Интензивността на сумарната слънчева радиация /образувана от пряка и разсеяна слънчева радиация/ е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на атмосферата, характеризирана главно чрез облачността. Сумарната слънчева радиация има характерен дневен и годишен ход с максимум по обяд и през лятото при напълно ясно небе. За територията на общината сумарната годишна слънчева радиация е около $5\,500\text{ MJ/m}^2$. Слънчевото греење като продължителност е различно през различните сезони и зависи от два основни фактора - режим на облачност и продължителност на деня. Средногодишната продължителност на слънчевото греење е около 2 200 часа. Облачността има максимум през зимните месеци /среден бал 7,1/, което намалява около 72 % притока на топлина към земната повърхност.

Фигура 4 Карта на зоните на хоризонтална слънчева радиация на територията на страната

Върху спецификата на окръжаващата среда на територията на общината, съществено влияние оказва режимът на мъглите и относителната влажност. Обемът и площта на водната повърхност на р. Дунав влияе върху влажностния режим на атмосферния въздух на една голяма част от прилежащата територия. В основата на климатичното въздействие на реката е различието в топлинния баланс на делителния слой на водата и сушата.

Мъгла

Мъглите са характерно явление за студеното полугодие, когато е и най-високият процент тихо време. Максималният брой на дни с мъгла за периода април - септември е 12, а за периода октомври - март - 47 дни. Мъглите имат най-голяма повтораемост в сутрешните часове.

Валежите са важен климатичен ресурс. Те благоприятстват развитието на естествената тревна растителност, но за всички пролетници и интензивни култури са недостатъчни. Годишното разпределение по месеци е неравномерно.

Обобщение на резултатите от анализа на неблагоприятните метеорологични условия:

- ✓ Месеците от студено полугодие (януари, февруари, март, ноември и декември) показват екстремно наднормени нива на ФПЧ₁₀ на територията на Община Видин (не рядко с 200 – 300 %).
- ✓ Районът се характеризира с умерена скорост на вятъра; Средната месечна стойност на вятъра 1,6 м/сек и остава сравнително постоянна през годината, като в около 60 % от случаите с вятър тя се изменя в интервала 0-1.5 м/сек (скорости на вятъра по-малки от 1,5 м/с).
- ✓ В близост до речни басейни се създават условия за възникване на температурни инверсии, които предизвикват задържане за по-продължително време на замърсителите в приземния слой на атмосферата. Тези инверсии са характерни най-вече за случаите на безветрие („тихо време“), когато скоростта на вятъра е под 1 м/сек. В гр. Видин се формират температурни инверсии в приземната атмосферата, но за съжаление тези аномалии не се признават за дни с неблагоприятни метеорологични условия.
- ✓ Зимата продължава около 185 календарни дни. Съответно опесъчаването на пътната мрежа може да продължи повече от 3 месеца в годината. Използването на пясък за зимно третиране на уличната мрежа има негативно влияние върху качеството на атмосферния въздух на Видин. Веднага след приключване на валежа, поради който е приложено опесъчаване, нивата на ФПЧ₁₀ се повишават и се задържат екстремни в следващите няколко дни.

➤ Води и водни ресурси

Във връзка с някои особености на природноресурсния потенциал /характеристики на релефа, липса на езера, липса на бавнотопящи се снегове, обезлесяване на водосборните басейни/, повърхностният отток на територията на община Видин се отличава с неравномерно разпределение през годината. Сред основните речни артерии в общината се открояват реките Делийска, Тополовица, Войнишка и Видбол. Посочените реки са маловодни, като през лятото са характерни пресъхванията. Дължината на главната речна мрежа в рамките на общината е в порядъка на 185-200 км. Подземните води на територията на общината са формирани в чакълесто-песъчливия хоризонт. Тяхното подхранване /през месеците май и юни/ и дрениране /в периода септември-ноември/ се намира в пряка хидравлична връзка с водите на р. Дунав. На територията на общинския център - гр. Видин и селата Сланотрън, Антимово, Градец, Кошава и др., са установени находища на термоминерални извори, които следва да се разглеждат в ролята на важен природен ресурс. Термоминералните води съдържат значими химически компоненти за фармацевтичната промишленост /йод и луга/, създават условия за добив на геотермална енергия и се отличават с важни балнеолечебни функции. Прогнозните експлоатационни ресурси на водоизточника при с. Сланотрън /41°C / са в порядъка на 5,0 л/сек. или на 158 680 м³/год.

➤ Почвени ресурси

Територията на община Видин се характеризира със значителни почвени ресурси, които създават условия за развитието на широкоспектърно земеделие. Опазването на почвите следва да се разглежда като съвременна необходимост, която се свързва с възможността от възникване на възможни проблеми, породени от естествени фактори като ерозионни процеси, преовлажняване и деструкция на почвите. На това основание почвената покривка е уязвима на антропогенно натоварване, предимно в посока замърсяване от употребата на торове в земеделието, засоляване /при напояване/, деструкция на почвения профил. С широко разпространение на територията на община Видин се отличават черноземите почви, като най-типични са т.нар. карбонатни /calcic/ и обикновени /излужени, haplic/ черноземи /Chernozems/, както и алувиалните почви. Сред останалите почвени типове, характерни за територията на общината, се отличават: алувиално-наносни, ливадни черноземи, хумусно-карбонатни, тъмносиви горски почви. Почвените типове на територията на община Видин се характеризират с високо почвено плодородие, което създава благоприятни предпоставки за развитието на зееделието.

Фигура 5: *Агроекологични райони на България*

Източник: *Национална почвена служба, <http://nationalsoils.com/>*

Съгласно извършеното агроклиматично райониране на пшеницата от Национална почвена служба, територията на община Видин попада в I и III Пшенични райони, които се отличават, съответно за първи - с преобладаване на карбонатните черноземи със средно мощен хумусен хоризонт и съдържание на хумус от 1,8 до 3,0 % и за трети - с разпространение предимно на излужени черноземи със средно мощен хумусен хоризонт в порядъка на 55-70 см.

➤ Ландшафт

Обща ландшафтна характеристика

Ландшафтите се състоят от веществени компоненти, образувани от вещества с различни физически свойства. Релефът и климатът имат водещо ландшафто образувачо влияние. Водата, почвата, растителният и животински свят са съществени компоненти на ландшафта и са важни индикатори на състоянието му.

Абиогенните компоненти на ландшафта (климат, релеф, води) са устойчиви и бавно изменящи се, докато биогенните (растителен и животински свят) са динамични и бързо променящи се и в значителна степен повлияни от човешката дейност. Повечето от ландшафтите са устойчиви, а същевременно могат да се променят и при определено въздействие да преминават от едно в друго състояние.

Дейностите по отношение опазване, планиране и управление на ландшафта са ключови при устройване на територията. Според Европейската Конвенция за Ландшафта, той има важна роля в културната, екологичната и социалната сфера и представлява благоприятстващ икономическата дейност ресурс, чиято защита, управление и планиране могат да допринесат за устойчиво развитие на обществото, за повишаване качеството на живот. Ландшафтът е определен като „територия, специфичният облик и елементите, на която са възникнали в резултат от действията и взаимодействията между природните и/или човешки фактори”. Съгласно приетите в страната определения „ландшафтът е териториална система, съставена от взаимодействащи си природни и антропогенни компоненти и комплекси” и представлява система, която съдържа и възпроизвежда ресурси, съхранява геофонда и представлява източник на естетическо въздействие. Устойчивостта на ландшафтите е категория, която отразява постоянството или неизменчивостта на ландшафта във времето. Тя се разглежда като устойчивост спрямо величината на въздействието, влияещо върху структурата на ландшафта, както и като способността му към продължително еднопосочно развитие при опазване на естествените му или придобити свойства за определен прогностичен период.

Община Видин е разположена в северозападната част на Дунавската равнина. Цялата и територия се заема от Видинската низина, която се простира между завоя на р. Дунав при град Видин и отстъпващите далеч на югозапад планински хълмове. Територията на общината включва обширни площи – полета, хълмове и малки горски масиви.

Според системата на регионалните таксономични единици при ландшафтното райониране на страната, територията на община Видин попада в:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина, Северна Дунавско равнинна подобласт;
- Южна зонална област на Дунавската равнина, Северна Дунавско равнинна подобласт.

Ландшафтите на крайдунавските низини се характеризират с висока степен на антропогенизация, което е причина за настъпилата коренна промяна на растителността в рамките на изследваната територия.

В района на община Видин се наблюдава повишена чувствителност на ландшафтите по отношение на ветрова ерозия, особено в северните сектори при по-висока степен на откритост на терена и отсъствие на горска покривка (Видин - 40% от площите).

Въпреки, че ландшафтът в района е повлиян от антропогенните фактори - изградени пътища, ж.п. линия, електропроводи, промишлени предприятия, складови комплекси все пак територията на общината се отличава с разнообразни типове ландшафти, при което доминират тези с подчертано естествен характер. Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен характер по отношение запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.

➤ Кметства и населени места на Община Видин

Общината е разположена в североизточната част на Област Видин. С площта си от 512,932 km² се явява най-голямата сред 11-те общините на областта, което съставлява 16,79 % от територията на областта. Границите са следните:

- ❖ на изток – Румъния;
- ❖ на юг – Община Димово;
- ❖ на запад – Община Грамада и Община Кула;
- ❖ на северозапад – Община Бойница
- ❖ на север – Община Брегово и Община Ново село.

Общината има 34 населени места с общо население 61013 жители (по настоящ адрес) към 15.09.2019

Таблица 4 Данни за населението по настоящ адрес, гъстота, площ и надморска височина на населените места в Община Видин

Населено място	По настоящ адрес (ГРАО от 2019-09-15)	Площ (km ²)	Гъстота (д/km ²)	Надморска височина (м)
Видин	46919	63,218	742	37
Дунавци	2452	31,005	79	56
Акациево	79	3,486	23	44

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Антимово	505	11,962	42	40
Бела Рада	318	25,569	12	113
Ботево	19	4,937	4	36
Буковец	549	18,152	30	63
Войница	64	14,199	5	208
Въртоп	52	14,213	4	209
Гайтанци	51	13,716	4	192
Генерал Мариново	132	7,077	19	76
Гомотарци	579	23,016	25	57
Градец	1349	43,56	31	58
Динковица	149	7,702	19	96
Долни Бошняк	53	5,301	10	102
Дружба	146	13,952	10	110
Жеглица	152	10,766	14	138
Ивановци	80	6,75	12	201
Иново	664	20,082	33	52
Каленик	235	11,631	20	223
Капитановци	899	13,769	65	43
Кошава	419	12,618	33	38
Кутово	748	21,57	35	40
Новоселци	896	в землището на града Видин	-	35
Пешаково	92	7,157	13	87
Плакудер	84	6,642	13	161
Покрайна	1185	14,91	79	39
Рупци	131	8,368	16	48
Синаговци	385	23,793	16	92
Слана Бара	390	11,739	33	36
Сланотрън	487	15,991	30	38
Търняне	131	4,901	27	62
Цар Симеоново	96	11,332	8	37

➤ Баланс на територията

Общата площ на територията на община Видин е 501 301 дка (16.52 % от територията на областта), което я нарежда на първо място по площ от всички общини в област Видин. Баланса на територията към 31.12.2019 г. по данни на НСИ има следния вид:

- ❖ Земеделски територии с обща площ 368 256 дка (73,5 % от територията на общината);
- ❖ Обработваеми земи – 337 751 дка (91.7 % от земеделските земи); от които поливни земи – 53 620 дка (15,87 % от обработваемите земи);

- ❖ Горски територии – 49 179 дка (9,8% от територията на общината);
- ❖ Водни течения и водни площи - 33 626 дка (6,7 % от територията на общината);
- ❖ Населени места - 42 210 дка (8,4 % от територията на общината) ;
- ❖ За добив на полезни изкопаеми – 3 518 дка(0,7 % от територията на общината);
- ❖ За транспорт и инфраструктура – 4 512 дка(0,9 % от територията на общината).

Данните разкриват значителен потенциал за развитие на интензивен аграрен сектор с добри възможности за мелиорации.

➤ **Културно-историческо наследство**

Територията на община Видин е характерна с наличието на голям брой значими обекти на културно-историческо наследство. Читалищата изпълняват важни културни и просветни функции в общината и играят роля на основни културни средища за нейните жители. По данни на Националния регистър на народните читалища в България, на територията на община Видин функционират 24 бр. читалища, които формират 31,1 % от читалищата на територията на областта /77 бр./. На територията на общинския център е разположено най-старото читалище в община Видин - Народно читалище „Цвят“, основано през 1870 г. Читалищата са основен партньор при реализацията на събитията в културния календар на общината и участват в организирането на различни събори и празнични чествания. Сред основните проблеми, съпътстващи функционирането на читалищата в община Видин, се откроява липсата на достатъчно финансиране, което води до спад на наличните книжни фондове и до тяхното застаряване. Основен източник на финансиране на читалищата е държавната субсидия, която се явява крайно недостатъчна за тяхното съвременно развитие и модернизиране.

Културни институти

На територията на Община Видин функционират два театъра, разположени в общинския център - гр. Видин. Това са Общински драматичен театър и Държавен куклен театър. В града се намира откритата през 1962 г. Художествена галерия „Никола Петров“, която разполага с фонд, включващ над 1 400 художествени произведения. С най-голяма многочисленост се отличава отдел „Живопис“, който съдържа 800 произведения. Графичният отдел на галерията включва 45 произведения. От 1910 г. датират първите стъпки на Симфониета - Видин, чието начало се поставя под формата на музикално дружество при Народно читалище „Цвят“. Оркестърът е държавна институция от 1949 г. Симфониета - Видин участва в множество музикални изяви в гр.Видин и в областта, в образователни концерти и лектории за деца, в международни турнета, фестивали и конкурси. През 1971 г. е създаден ансамбъл за народни песни и танци „Дунав“ - Видин, който заема важна роля в процеса на съхранение и популяризиране на българския фолклор от страната и района. Ансамбълът взема активно участие в провежданите международни фолклорни фестивали в различни страни - Румъния, Сърбия, Македония, Полша, Австрия, Германия, Гърция, Египет, Италия, Турция, Чехия, Унгария, Украйна.

На територията на общинския център са разположени:

✓ Музеи:

- Исторически музей Видин - включва 3 обекта: средновековен замък „Баба Вида“, музей „Кръстата казарма“, музей „Конака“.

✓ Театри:

- Общински драматичен театър - гр. Видин,

- Държавен куклен театър - гр. Видин.

✓ Галерии:

- Художествена галерия „Никола Петров“ - гр. Видин. Основана през 1961 г. има богат фонд художествени творби - живопис, графика, скулптура и приложни изкуства.

✓ Библиотеки:

- Регионална библиотека „Михалаки Георгиев“ - гр. Видин.

✓ Културни събития

На територията на община Видин се провеждат множество културни събития с местен, регионален, национален и международен характер. Културният календар на общината включва множество празнични чествания, конкурси, фестивали, фолклорни събори, изложби, литературни срещи и др.

✓ Събития с международен характер:

- Международен фолклорен фестивал „Гергьовден“, организатор е НЧ „Развитие-1926“, Община Видин и се провежда в с. Антимово;

- Фестивал „Седмица на Синия Дунав“, организатор е Община Видин и се провежда в гр. Видин;

- Фестивал „The Bridge“- Младежки фестивал по изкуствата“, организатор е Община Видин, „Good Music Society“; Национална мрежа за децата и се провежда в гр. Видин;

- Фестивал на изкуствата „Дунавски вълни“, организатор е Община Видин и се провежда в гр. Видин;

- Международен фолклорен фестивал на влашката- румънска песен и танц, организатор е “Асоциация на Власите в България” и Община Видин и се провежда в гр. Видин.

✓ Събития с национално значение:

- Фолклорен събор „Алботин“, организатор е Община Видин и се провежда в Местността Алботин /до село Градец/;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- Събор за автентичен фолклор „Дунавски ритми“, организатор е НЧ „Цвят 1870“ и Община Видин и се провежда в гр. Видин;

- Средновековен фестивал „БъдинЪ“, организатор е Община Видин и се провежда в гр. Видин.

✓ Паметници на културата

В община Видин са разположени множество обекти, обявени за паметници на културата. Паметниците на културата с категория „национално значение“ на територията на общината, са:

✚ **Старинна крепост и замък „Баба Вида“ - гр. Видин.** Замъкът е едно от най-запазените отбранителни съоръжения в България. Основите му са положени в края на X в. върху една от кулите на антична Бонония. Завършен вид добива през XIV в., когато е бил владетелски замък на видинския цар Иван Срацимир (1352-1396/97 г.). Замъкът заема площ от 9,5 декара заедно със защитния ров. Той е с две оградни стени, по които са били разположени 11 отбранителни кули, една от тях е от XVII в.

✚ **Кръстатата казарма - гр. Видин.** Кръстатата казарма е построена по поръчка на местния владетел Осман Пазвантоглу през 1801 г. за нуждите на османските войски в града. На неговото място преди това се намира градината на Стария сарай (двореца на пашата). Покрит дървен мост я свързва с построената в съседство оръжейна работилница. След Освобождението служи за съд и за казарма на българската войска.

✚ **Катедрален храм „Свети Димитър“ – гр. Видин.** Един от най-големите православни храмове в България – втори след „Александър Невски“ в София. Храмът е бил срутен поради овехтяване и построен отново. Окончателно е завършен през 1926 г. и тържествено осветен от Видински митрополит Неофит. Църквата е едно произведение на архитектурата, което си заслужава да се види от всеки българин. Построена е по кръстокуполен план с три надлъжни и един напречен кораб, върху който се изгражда богата многообемна композиция. Централният купол се носи от четири свободно стоящи подпори и е подчертан в обемно-пространствения облик. Вътрешните пространства са внушителни. Височината на централния купол е 33 метра. Постигнат е богат и пищен образ. В наши дни катедралният храм "Свети Димитър" е паметник на културата от национален мащаб.

✚ **Джамия и библиотека на Осман Пазвантоглу – гр. Видин.** Джамията е масивна каменна постройка със строго ориенталска архитектура. Завършена е между 14 май 1801 и 4 май 1802 г. Създава впечатление за двуетажност, въпреки че е едноетажна. Преддверието е оформено като открита галерия. Молитвеният салон е голям и е украсен с летвен таван, на който има голяма дърворезна розета. Има балкон, предназначен за жените. Библиотеката е каменна, квадратна, покрита с купол от оловна ламарина, с малко открито преддверие и помещение. От надписа над входа се разбира, че Пазвантоглу е посветил библиотеката на покойната си майка.

✚ **Църква „Св. Пантелеймон“ - гр. Видин.** Обявена е за национален художествен паметник. Съществува от началото на 17-ти век или по-рано. През 1641 г. дървеният ѝ покрив е сменен поради твърде лошото му състояние. Няколко пъти е опожарявана, но бързо след това възстановявана. Църквата е еднокорабна, състои се от преддверие, наос (средна част) и апсида (свод). Вкопана е в земята на дълбочина 1,40 м. Изографисана е през 1644 г.

- ✚ **Синагога - гр. Видин.** Намира се в близост до крепостта “Баба Вида”. Старата синагога в града е разрушена по време на Освободителната война (1877-1878). Сегашният храм е построен в рамките на година. Строежът е осъществен със съдействието на дарения от местните евреи – голяма част от населението на стария квартал Калето, както и от евреи от всички краища на Княжество България. Тържествено е открита на 28 септември 1894 г. от д-р Мордехай Грюнвалд, главен равин в България. Тя е втората по големина след синагогата в София, но е била смятана за по-красива. От 1950 г. сградата не се използва по предназначение, а като склад, което води до твърде лошото ѝ състояние в момента – десетилетия без покрив, вследствие на което стените се рушат. Днес сградата е в процес на реставриране. Тя е втората по големина след синагогата в София, но е била смятана за по-красива.
- ✚ **„Света Петка“** е църква във Видин, срещу музея „Кръстата казарма“ в старата укрепена част на града „Калето“. Паметник на културата от местно значение. Според надписа над входната врата църквата е изградена върху по-стари основи през 1634 г. Славянски надпис над входа на наоса, който е бил запазен в началото на 20 век, датирал нейния строеж през 1636 г. Той отбелязва, че изографисването на храма е станало с помощта на влашкия войвода Йоан Матей Басараба при видинския митрополит Софроний през 1646 г.
- ✚ **Църква “Св. Николай”.** Пълното име на църквата е „Св. Николай Мирликийски Чудотворец“. Това е вторият по големина православен храм в гр. Видин. Църквата се намира в двора на митрополитския комплекс в близост до крайдунавския парк. Църквата е построена на мястото на стара камбанария и пристройка към църква „Св. Пантелеймон“. Църквата е обявена за паметник на културата /ДВ бр.84/31.10.1975 г./. През 1926 г. старата църква „Св. Никола Нови“, камбанарията и стената, ограждаща църквата „Св. Пантелеймон“ са разрушени и на тяхното място е построен сегашния храм „Св. Николай Мирликийски Чудотворец“. За неговото построяване видинския митрополит Неофит лично събира над 300 хиляди златни лева. Заслуга има и архимандрит Евгений-председател на църковното настоятелство. В църквата е поставена паметна плоча от черен мрамор с имената на 34 дарители и други 9 имена, изписани над един от страничните порти.
- ✚ **Палата на Видинската митрополия.** Общинският център е административно средище на Видинската Света Митрополия, която обхваща района на Северозападна България. Митрополията е построена през 1924 год. по инициатива на видинския митрополит Неофит, по проект на арх. Игор Калбус.
- ✚ Останки от **Римска крепостна стена и кули на античен град Бонония в квартал „Калето“;**
- ✚ **Крепостна система “Калето” /капии - „Видболска“, „Еничар“, „Флорентин“, „Телеграф“, „Пазар“, „Стамбол“/.**
- ✚ **Видинската крепостна система “Калето”** е изградена по т.нар. Бобанова система по проект на френски и полски инженери на турска служба. Днес за състоянието и съдим по запазената част, така и от две карти от началото на XVIII век. Едната е дело на австриецът Йохан Отингер, а другата на неизвестен автор. Крепостта била крупно фортификационно съоръжение, което заедно с укрепления Калафат и едноименния остров, затваряли входа на Долни Дунав за противника. Крепостните и стени заобикалят в полукръг целия тогавашен град Видин с диаметър 1 800 м. по реката.

- ✚ **Турски конак “Колука”** е построен е през втората половина на XVIII век. Турците използвали сградата за полицейско управление, а към 70-те години на XIX век в нея се настанила българската църковна община. След Освобождението тя е преустроена, като в нея са вмъкнати елементи от българската възрожденска архитектура. От 1956 г. сградата е превърната в музей, в който се проследява историята на Видин и Видинския регион от дълбока древност до Освобождението (1878 г.).
- ✚ **Турска поща** е построена през 1858 г. Тя представлява масивна двуетажна каменна сграда, която се намира в съседство с Телеграф капия на дунавския бряг. Изградена е от варопясъчен разтвор и е покрита с турски керемиди. Има открито предверие. Дървена стълба, намираща се в антрето извежда на втория етаж. В приземния етаж на пощенската сграда е вграден трезор. Това е единствената запазена стара поща в България.
- ✚ Интерес за посещение представляват останките от **римска крепостна стена и кула в квартал “Калето” на гр. Видин и многобройните капии – “Видболска”, “Еничар”, “Флорентин”, “Телеграф”, “Пазар”, “Стамбол”.**

2. Данни и информация, отнасящи се до околната среда.

1. Атмосферен въздух

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредба № 7 (ДВ, бр. 45/1999 г.) и Наредба № 12 (ДВ, бр. 58 / 2010 г.) към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) (ДВ, бр. 45/1996 г.). Изпълнителната агенция по околна среда, съгласувано с РИОСВ – Монтана, изготви списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията ѝ. Съгласно чл. 30, ал. 1, т.1 от ЗЧАВ са районите, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени допустими отклонения от тях (включително и райони, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите когато за последните не са определени допустими отклонения). Съгласно районирането – Община Видин попада във II район, обхващащ цялата община Видин.

От извършените проверки от страна на РИОСВ - Монтана на изпълнение на мерките, заложили за изпълнение от община Видин през 2019 г., след изтичане срока на действие на общинските Програми по чл. 27 от ЗЧАВ и чл. чл. 30 и 31 от Наредба № 7 (ДВ, бр. 45/1999 г.) в края на 2014 г., се установи изпълняването им, но се констатира и продължаващо неизпълнение на достигане на установените норми за $ФПЧ_{10}$.

Наднорменото замърсяване на атмосферния въздух с прах и фини прахови частици е реален проблем за значителен брой общини и населени места в България, в това число и община Видин. Основните причини, водещи до наднормено замърсяване са свързани с използването от населението на твърди горива за отопление, автомобилния трафик по пътища с недобра пътна настилка и различни производствени процеси от инсталации, разположени в близост до населените места. Регистрирани са превишения по този показател, които имат подчертано сезонен характер - почти всички регистрирани превишения са през зимния период. Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух в община Видин са промишлеността, горивните инсталации и автомобилния транспорт и се дължат на концентрация на емитери, сред които: енергетика – ТЕЦ “Видин” към

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

“Видахим” АД (към момента със спряна експлоатация); машиностроене – “Випом” АД; материали за строителството – “Кнауф” ЕООД, асфалтови бази към: “Видапътстрой” АД, “БКС Бъдинстрой” ООД; лека промишленост – “Видастил” АД, ТПК “Боян Чонос”; хранително-вкусова промишленост – “Ел Би Булгарикум” АД, “Новоселска Гъмза” АД, “Олимекс” ООД, “Дунав” АД, „Еко Милк Видин“ ЕАД, с. Кошава, общ. Видин и др. Към момента се изпълнява Програма за намаляване нивата на ФПЧ_{10} и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Видин за периода 2015-2020 г. и План за действие Програмата отговаря на изискванията, поставени в Закона за чистотата на атмосферния въздух и Наредба № 7/99 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух. Разработена е по критериите, заложили в Инструкцията за предварителна оценка на качеството на атмосферния въздух, Инструкция за разработване на програми за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, в районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, когато е налице превишаване на установените норми на МОСВ, Наръчника по оценка и управление качеството на атмосферния въздух на местно ниво за SO_2 , NO_2 , Pb, ФПЧ_{10} на МОСВ и немското Министерство за околна среда, опазване на природата и енергийна безопасност от м. октомври 2002 г.

Състояние на качеството на въздуха по видове замърсители

Във връзка с изпълнение изискванията на Европейското и Националното законодателство в областта на опазване чистотата на атмосферния въздух на територията на община Видин функционира автоматична измервателна станция (АИС) – BG0068A с географска ширина $22^\circ 52' 30.18''$ и дължина $43^\circ 59' 55.14''$, която измерва нивата на фини прахови частици – ФПЧ_{10} . Паралелно се провеждат наблюдения на метеорологични условия в приземния слой: посока и скорост на вятъра, атмосферно налягане, температура на въздуха, слънчево греене и влажност на въздуха.

Съгласно класификацията на пунктовете за мониторинг АИС „Видин“ е градски фонов (ГФ) пункт с обхват в радиус от 100 метра до 2 километра. Разположен е в квартал „Вида“ в града.

ФПЧ:

В автоматичната измервателна станция в гр. Видин регистрираните превишения на ФПЧ_{10} за 2019 г. са 67 броя, или около 23 % от общия брой 293 анализирани проби. Очевидно е намалението на средногодишната концентрация - $41,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$, спрямо $51,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за предходната 2018 година, но трябва да се отбележи и факта за липса на данни за периода от 15.01.2019 г. до 19.03.2019 г., характерен със значително по високи нива на замърсяване. Замърсяването в гр. Видин има подчертано сезонен характер – от м. януари до м. март и от м. октомври до м. декември, т.е. през есенно-зимния сезон, с основен източник отоплението на твърдо гориво в битовия и обществените сектори. В град Видин към настоящия момент няма газификация, освен използващите компресиран газ за горивните си източници няколко промишлени предприятия, поради което тенденцията е към запазване на сравнително високите нива на ФПЧ_{10} и за напред. Чрез прилагане и изпълнение на мерките, заложили в плана за действие до 2020 г. към актуализираната общинска програма, се очаква значително намаление на замърсяването с фини прахови частици в гр. Видин и региона.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Пункт за наблюдение АИС „Видин” показва 56 % намаление (от 74 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на 41,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) на средногодишните стойности на FPCH_{10} през 2019 г. в сравнение с базовата 2011 година, но остава 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ над средногодишната норма от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Съответно броят на дните с превишения на среднодневната норма от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ намаляват от 204 превишения за 2011 г. до 67 през 2019 г., но остават далеч над нормата от 35 разрешени дни годишно.

Таблица 5: Средна годишна концентрация по показател „ FPCH_{10} ” в пункт Автоматична измервателна станция – гр. Видин за периода 2011 г. - 2019 г.

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
АИС - ВИДИН	74	56.7	-	60.8	69.8	60.2	45.2	51.2	41.3

Азотен диоксид

От месец октомври 2008 г. ръчното пробонабиране на газове в гр. Видин е преустановено и е въведена в експлоатация автоматична станция за контрол качеството на атмосферния въздух, разположена в района на Многопрофилна болница за активно лечение „Света Петка”, гр. Видин. Станцията е в редовна експлоатация от 01.01.2009 г., като не се извършва измерване по показател „азотен диоксид”.

Серен диоксид

И през 2019 г. на територията на гр.Видин са контролирани два атмосферни замърсителя – серен диоксид и FPCH_{10} . Анализът на данните постъпващи от автоматична измервателна станция /АИС/ – Видин, която е част от Националната система за екологичен мониторинг, показва че регистрираните стойности на серния диоксид за поредна година са значително под нормите на този атмосферен замърсител. След 2001 год. средногодишната концентрация на серен диоксид отбелязва значителен спад и стабилно задържане под средно годишното ПДК.

Произход на замърсяването

Главни източници на емисии, причинители на замърсяването в Община Видин се групират както следва:

- битово отопление;
- парокотелни инсталации, промишлени производства;
- транспортна дейност;
- енергийно потребление общински сгради;
- строителни дейности и опесъчаване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Най-значим източник на емисии на FPCH_{10} в гр. Видин е битовото отопление, следвано от индустрията, движението по пътищата. Обществените сгради формират малък дял от емисиите във Видин. Емисиите FPCH_{10} от промишлените източници значително намаляват още от 2014 г. поради подобрения в дейността на големите предприятия и отоплителни съоръжения над 0,5 МВт., включително и този с най-голям принос в индустриалните емисии FPCH_{10} – ТЕЦ Видахим АД.

Таблица 6 Данни за източниците на замърсяване с FPCH_{10} на територията на Общината

Местни замърсители, 2019 г.	Най-значими източници в община Видин	т/год.	%
FPCH_{10}	Битово отопление	238,0	91,5
	Индустрия	19,87	7,7
	Транспорт	2,19	0,8
	Общински сгради	0,00424	<0,01
	Строителни дейности опесъчаване		
Общо:		260,1	

• Битово отопление, в това число и на обществени сгради:

В община Видин липсва инфраструктура за централизирано отопление. Важните енергийни източници са въглищата, дървата и електрическата енергия.

Проблемите на енергийно ефективното потребление в обществения сектор в Община Видин са свързани с физически амортизирания сграден фонд. По-голяма част от сградите са без топлоизолация като използваната дограма е остаряла. Отоплителните и електрически инсталации са морално остарели и енергоемки и следователно генерират повишено количество емисии. През периода на експлоатация са извършвани частични ремонти, които нямат енергийно ефективни цели. В условията на липса на централна топлофикация в гр. Видин, голяма част от обществените и административни сгради се отопляват с локални котелни инсталации на газол. Поради лошите топлотехнически характеристики на сградите и неефективните отоплителни инсталации разходът на точно и твърдо гориво е висок в сравнение с подобни сгради с добри сградни енергийни характеристики. С различния статус на енергийните характеристики на обществените сгради се обясняват и големите разлики в потреблението на горива в различните сгради. Друг аспект е високата цена на горивото за отопление - газол, смяната на което прави мерките за енергийна ефективност атрактивни и с по-кратък период на откупуване.

• Промисленост:

Индустриалните източници на замърсяване са стационарни източници (комини), изхвърлят вредни вещества и които зависят от използваното гориво, вида производство и работният цикъл на предприятието. Често ако комина на дадено предприятие е сравнително ниско и близо до жилищни райони или райони с концентрация на хора, това може да окаже негативни здравословни влияния върху населението. Предприятията в град Видин използват различни горива в работните си процеси,

което е един от факторите за различните нива на генерирани емисии. Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух в град Видин и общината са промишлеността, горивните инсталации и автомобилния транспорт и се дължат на концентрация на емитери, сред които: енергетика – ТЕЦ “Видин” към “Видахим” АД (към момента със спряна експлоатация); машиностроене – “Випом” АД; материали за строителството – “Кнауф” ЕООД, асфалтови бази към: “Видапътстрой” АД (ПСТ Груп ЕАД), “БКС Бъдинстрой” ООД; хранително-вкусова промишленост – “Ел Би Булгарикум” АД, “Новоселска Гъмза” АД, “Олимекс” ООД, “Дунав” АД, „Еко Милк Видин“ ЕАД, с. Кошава, общ. Видин и др. По-големите промишлени източници са разположени в Южната промишлена зона на гр. Видин, която е в подветрената зона на града, във връзка с което се приема, че разпределението на замърсяванията е неравномерно и способства разсейването на емисиите да се осъществява извън пределите на града.

С наложени през 2016 г. текущи санкции за превишения на нормите за допустими емисии в отпадъчни газове, съгласно Наредба № 1/ 2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ, бр. 64/2005 г.), са „ЛИТ” ООД, гр. Видин, “Випом” АД, гр. Видин, „БКС Бъдинстрой” АД, гр. Видин – обект асфалтова база. Операторите на обекти с емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух, използват външни акредитирани изпитвателни лаборатории за осъществяване на периодичен собствен мониторинг на източниците си на емисии, в съответствие с изискванията на Закона за чистота на атмосферния въздух и подзаконовите му нормативни актове.

• Транспорт

Транспортният сектор оказва значително въздействие върху всички компоненти на околната среда с емисиите на вредни вещества от моторните превозни средства - въглероден оксид и диоксид, азотни оксиди, неметанови летливи органични съединения, олово, серен диоксид, фини прахови частици и др. Изследванията показват, че районите с влошено качество на атмосферния въздух, в повечето случаи са населени места с интензивен автомобилен трафик. В град Видин преобладават дизеловите автомобили, които генерират повече емисии на прах, отколкото автомобилите на бензин и газ. От друга страна по някои улици се наблюдава и сравнително висок тежкотоварен трафик, което допълнително увеличава емитираните емисии от транспортния сектор. Не на последно място, в близост до град Видин се намира и важен мост над река Дунав, който се използва активно за международен транспорт.

Оценка на замърсената територия (km²) и население, експонирано на замърсяването

Общата дължина на пътната мрежа в Община Видин е 218,3 км, в т.ч. по класове: първи клас - 30,5 км, втори клас - 33 км, трети клас - 60 км и четвърти клас - 94,8 км. Община Видин се намира на 200 км. от столицата на Р България – София с много добра достъпност и заема особено важно място в националната и европейска транспортна система, чрез пътна мрежа Видин-Монтана-Враца-Ботевград-София, която е част от международен път Е 79.

Община Видин е свързана посредством железопътен транспорт с всички населени места в страната и граничните пунктове. Железопътният транспорт се състои от ж.п. гара Видин за пътнически

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

превози и товарна ж.п. гара с площ 230 дка и капацитет от 20 - 30 т. товаро - разтоварни работи и обработка на товари на ден.

През общината преминават два европейски транспортни коридора: **№ 4 - Крайова /Румъния/ - Видин - София – Кулата** и **№ 7 - по река Дунав.**

В района на град Видин, на отстояние 2,5 км., се намира Ферибот Видин-Калафат /Румъния/, обслужващ Европейския транспортен сухопътен коридор №4: Германия, Австрия, Чехия, Словакия, Унгария, Румъния /Калафат/, България /Видин/, Беломорието /Гърция, Турция/.

На 15 юни 2013 г. е въведен в експлоатация и мост „Нова Европа“, също известен и като Дунав мост 2. Съоръжението е пътен и железопътен мост над река Дунав, който свързва градовете Видин в България и Калафат в Румъния. С изграждането на моста транспортната мрежа на България съществено се отваря и се интегрира по-тясно в европейските транспортни мрежи. Проектът е част от Паневропейския транспортен коридор 4 и има ключово значение за цялата югоизточна транспортна ос на Европа и на трансевропейската транспортна мрежа с възможностите за комбиниран транспорт и за прехвърляне на определени обеми трафик от шосе на железница. Мостът е с дължина 1971 m, като включва по две пътни ленти във всяка посока, единична електрифицирана железопътна линия и велосипедна алея. Работите по инфраструктурата включват изграждане на нова товарна железопътна гара и 7 km нова железопътна линия, реконструкция на съществуващата пътническа гара и строителство на четири пътни възела на две нива.

Общината разполага и с пристанищен комплекс. Пристанище Видин е разделено на три района, а именно: Пристанище „Видин – Север“ включва товарно пристанище, гара Видин - ферибот с ж.п. фериботен терминал и автоферибот Видин. „Пристанище – Юг“ се намира в южната промишлена зона на град Видин и е товарно пристанище. „Пристанище Видин – Център“ е пътническо пристанище близо до градската градина и центъра на града, което извършва товарни и пътнически услуги във втория Европейски транспортен коридор № 7 - река Дунав.

Върху качеството на въздуха оказват влияние видът транспорт, интензивността на трафика и характеристиките на автомобилния парк (категория на превозните средства; средна възраст и техническо състояние на превозните средства; вида и количествата горива).

Трафикът и задръстванията са фактори влияещи отрицателно върху качеството на атмосферния въздух. В община Видин задръствания има предимно в централните зони и в пиковите часове на деня - сутрин около 8 и вечер – след 17 часа. Престоява се средно по 6 минути. Натоварени остават бул. „Панония“, районът около Централна гара и пазарите.

Описание на факторите, които са причината за нарушеното КАВ (пренос на замърсители, включително трансграничен, образуване на вторични замърсители и т.н.)

Метеорологични и климатични фактори

Подробни данни за метеорологичната специфика на община Видин са представени в точка III. От тези данни могат да се изведат няколко важни фактора, които се отразяват неблагоприятно на процесите на разсейване на замърсителите и създаване на високи приземни концентрации. **Първият**

важен фактор може да се обобщи в категорията „тихо” време. **Вторият важен фактор** е устойчивостта на атмосферата. **Третият важен фактор** е свързан с основното направление на вятъра, характерно за град Видин и Община Видин.

Метеорологични и климатичните условия на всеки конкретен район представляват естествена основа за развитие на специфична локална среда (задържане и разпространение на замърсители, на зелената система и др.). Правилната им интерпретация създава условия за оптимално съотношение между цена на съответно действие и очакван ефект.

Анализа на неблагоприятни климатични условия е направен на базата на оценка на: ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 1,5 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена; вертикално смесване на въздушни маси. В условията на безветрие способностите на атмосферата да разсейва замърсителите силно намалява, което от своя страна увеличава вероятността за нарастване на приземните концентрации на замърсителите и евентуално превишаване на установените норми. Ако това е съчетано с висока устойчивост на атмосферата, условията за разсейване се влошават още повече и най-често в такива дни контролните анализатори регистрират рекордни нива на замърсителите.

Откритостта на Видинската низина и равнинният терен способстват за развитие на ветровете. Преобладаващите ветрове имат предимно северна и северозападна посока. Тихото време средногодишно е 23,2 %. Особено характерно е за летно-есенно-зимния период, когато дните с безветрие достигат стойности над 20 - 27 %. Районът на общината се отличава със сравнително малка до умерена скорост на вятъра.

Атмосферната циркулация е от антициклонален тип и предполага добро състояние на атмосферния въздух в района. Характерна е сравнително слаба турбулентция на въздушните маси (средната месечна скорост на вятъра е между 1.6 и 2.7 m/s), която до голяма степен се предопределя от релефа. Неблагоприятен фактор за разсейването на вредните вещества над Видин, особено през есенно – зимния период са температурните инверсии, които предизвикват задържане на замърсени въздушни маси в приземния слой на атмосферата. В тези случаи средната височина на слоя на смесване е падала, което е почти сигурна гаранция за приземна инверсия с вероятност за мъгли.

Върху спецификата на окръжаващата среда на територията на общината, съществено влияние оказва режимът на мъглите и относителната влажност. Обемът и площта на водната повърхност на р. Дунав влияе върху влажностния режим на атмосферния въздух на една голяма част от прилежащата територия. В основата на климатичното въздействие на реката, лежи различието в топлинния баланс на делителния слой на водата и сушата. Мъглите са характерно явление за студеното полугодие, когато е и най-високият процент тихо време. Максималният брой на дни с мъгла за периода април-септември е 12, а за периода октомври-март- 47 дни. Мъглите имат най-голяма повтораемост в сутрешните часове.

Изводи

➤ Месеците от студеното полугодие (януари, февруари, март, ноември и декември) показват екстремно наднормени нива на ФПЧ₁₀ на територията на Община Видин (не рядко с 200 – 300 %).

- Районът се характеризира с умерена скорост на вятъра; Средната месечна стойност на вятъра 1,6 м/сек и остава сравнително постоянна през годината, като в около 60 % от случаите с вятър тя се изменя в интервала 0-1.5 м/сек (скорости на вятъра по-малки от 1,5 m/s.)
- В близост до речни басейни се създават условия за възникване на температурни инверсии, които предизвикват задържане за по-продължително време на замърсителите в приземния слой на атмосферата. Тези инверсии са характерни най-вече за случите на безветрие („тихо време“), когато скоростта на вятъра е под 1 м/сек. В гр. Видин се формират температурни инверсии в приземната атмосферата, но за съжаление тези аномалии не се признават за дни с неблагоприятни метеорологични условия.
- Зимата продължава около 185 календарни дни. Съответно опесъчаването на пътната мрежа може да продължи повече от 3 месеца в годината. Използването на пясък за зимно третиране на уличната мрежа има негативно влияние върху КАВ на Видин. Веднага след приключване на валежа, поради който е приложено опесъчаване, нивата на ФПЧ₁₀ се повишават и се задържат екстремни в следващите няколко дни.

2. Водни ресурси

Водите са важен елемент на географската среда, който оказва влияние върху останалите елементи, а също върху живота и стопанската дейност на хората. Те имат значение за формиране на релефа, оказват влияние на водоснабдеността на селищата, изкуственото напояване, за производство на електроенергия. Водните ресурси са важно условие за икономическото развитие на всеки един район. Управлението на водите в България се извършва на басейнов принцип, съгласно изискванията на Рамковата директива за водите /РДВ/. Управлението на водите се извършва от МОСВ, като на басейново ниво компетентен орган са Басейновите дирекции, определени функции имат и Регионалните инспекции по околна среда и водите /контрол върху емисиите от отпадъчни води/.

Рамковата Директива за водите въвежда нов подход в управлението на водите, като въвежда екологични норми и цели за качеството, обезпечаващи структурата и функционирането на водните екосистеми.

Основните принципи при опазване на водите са:

1. Недопускане заустването на непречистени отпадъчни води във водни обекти – изкуствени и естествени водоприемници, което се постига чрез:
 - чрез интегрирано управление на водите в съчетание с останалите компоненти на околната среда;
 - осъществяване на ефективен контрол при управление на отпадъчните води и прекратяване на замърсяванията;
 - недопускане на нови източници на отпадъчни води да се въвеждат в експлоатация и заустват без пречиствателни съоръжения и непречистени;

- провеждане политика на реконструкция на стари и неефективни пречиствателни съоръжения на предприятията, заустващи отпадъчни води с качества над определените норми;

- спазване условията в разрешителните.

2. Усъвършенстване и спазване институционалната система за мониторинг и контрол, гарантиращо добро състояние на отпадъчните води и повърхностните водни обекти, което се постига чрез подобряване на контролния мониторинг на обектите с отпадъчни води и повишен капацитет на екологичния статус.

3. Реализиране задълженията на Плановите за управление на речните басейни – ПУРБ, като основен планов документ за интегрирано управление на водите, което се постига чрез:

- Участие на РИОСВ - Монтана, при разработване, съгласуване и утвърждаване на Плановите за управление риска от наводнение – намаляване щетите от замърсяване с отпадъчни води при наводнения и високи води;

- Изпълнение на мерките с отговорност на РИОСВ - Монтана;

- Подпомагане и съдействие на дейностите и процедурите по планиране, финансиране и изграждане, чрез съгласуване и съдействие реализацията на нови и реконструкция на ГПСОВ и канализационни мрежи на населените места.

В национален план Закона за водите (ЗВ) определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната. Във връзка с това в ЗВ са разгледани по-широко въпросите на собствеността върху водите, водните обекти и водостопанските системи и съоръжения; режимите на ползване на водите и водните обекти; опазването на водите и водните обекти; структурата и органите за управление на водите; формите за участие на частния сектор във водостопанската дейност; финансовата организация и икономическото регулиране и т.н. Закона за водите изигра съществена роля за регулиране на обществените отношения в областта на водния сектор по един съвременен начин, адекватен на настъпилите през последното десетилетие промени в общественото устройство.

Повърхностни води

Категориите повърхностни води са определени, съгласно Приложение II т.1.1 на РДВ2000/60/ЕС. Категориите водни тела (ВТ) съгласно РДВ са: реки, езера, преходни води, крайбрежни води, силно модифицирани и изкуствени водни тела.

Силно модифицираните водни тела са водни тела, подложени на значително изменение на физическите характеристики, вследствие на човешката дейност. В зависимост от вида на водните обекти, от които са формирани те се подразделят на „силно модифицирани реки” (преди модифицирането водния обект е бил река) и „силно модифицирани езера” (преди модифицирането водния обект е бил езеро).

Изкуствените водни тела са създадени в резултат на човешката дейност, т.е. преди това те не са били водни обекти. По своите физически характеристики те могат да бъдат в категориите: повърхностни води „реки“ или „езера“. Язовирните водни тела са създадени в резултат на човешката дейност и са само силно модифицирани или изкуствени, което зависи от степента и характера на модификация. Същите биват:

- Силно модифицирани ВТ (СМВТ) - когато са модифицирани реки или модифицирани естествени езера;
- Изкуствени ВТ (ИВТ) - когато са изградени на места, където не е имало повърхностно ВТ или ВТ е било незначително.

Силно модифицираните язовирни ВТ се категоризират в две категории повърхностни води:

Категория „река“:

- Когато язовирът е построен на река (т.е. има друго водно тяло – „река“ преди и след язовира) и се захранва от нея.
- Когато над язовира има само малък участък река (част от речен сегмент, който не е определен като отделно водно тяло) и няма други източници на захранване с води.

Категория „езеро“:

- Когато язовирът е построен чрез модифициране (надграждане) на естествено езеро.

Изкуствените язовирни ВТ се отнасят само в категория повърхностни води „езеро“. Когато един язовир е изграден на място с подходяща конфигурация, но почти липсва собствен водосбор и подхранване и неговото захранване се извършва чрез прехвърляне на води от други водни обекти, той също се определя като изкуствено ВТ. Понякога границата между силно модифицирани и изкуствени ВТ е недостатъчно ясна. Определянето на типовете за реките, езерата и крайбрежните води е в съответствие със система „Б“, дефинирана в Приложение II на РДВ 2000/60/ЕС и премина през два етапа:

- първоначално определяне на типовете води по категории езера и реки;
- последвало прецизиране на типовете.

Водните тела от категориите реки, езера, преходни води и крайбрежни води се типологизират като се използва набор от задължителни и незадължителни (допълнителни) критерии (фактори). Силно модифицираните и изкуствените водни тела се типологизират като се уподобяват на най-близките по характер и особености на екосистемата естествени водни обекти.

Водните тела категория „силно модифицирани реки“ биват 2 вида:

- Силно модифицирани речни участъци, при които след човешката намеса се запазва характерът на течение: естествени течащи води са превърнати в силномодифицирани течащи води (запазва се характерът на течение и основните особености на екосистемата). Те се типологизират като „реки“.

- Силно модифицирани речни участъци, при които след човешката намеса се променя характерът на течение: естествени течащи води са превърнати в силно модифицирани стоящи води (променят се характерът на течение и основните особености на екосистемата) – това са язовирите. Язовирите, поради това, че хидроморфологичните характеристики и особеностите на екосистемата наподобяват тези на езера (и са несъпоставими с тези на реки), са типологизирани като „езера”.

Водните тела категория „силно модифицираните езера” са естествени езера, при които след човешка намеса има значителни промени във физическите характеристики, но се запазват основните особености на екосистемата (естествени стоящи води са превърнати в силно модифицирани стоящи води). На територията на БДЧР има 2 вида такива ВТ:

- Езерни водни тела, които след модифицирането си остават езера;
- Езерно водно тяло, което след модифицирането е превърнато в язовир.

Територията на Община Видин е в Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“ с център Плевен. В него се включват водосборните басейни на реките, вливащи се в река Дунав, като Община Видин попада във водосборните басейни на поречия западно от Огоста. Повърхностните води в Община Видин са 5,8% от нейната територия. Основна водна артерия се явява р. Дунав, която по отношение на водосборната области годишния отток на водни маси е втората по големина в Европа. Хидрогеографската мрежа в общината е представено още и от реките - Делейска, Тополовец, Войнишка и Видбол. Маловодните течения на последните реки се компенсират с обилните водни маси на р. Дунав.

Във връзка с някои особености на природно ресурсния потенциал /характеристики на релефа, липса на езера, липса на бавно топящи се снегове, обезлесяване на водосборните басейни/, повърхностният отток на територията на община Видин се отличава с неравномерно разпределение през годината.

Реки

От основните речни артерии в общината се открояват реките Тополовец, Войнишка и Видбол. Посочените реки са маловодни, като през лятото са характерни пресъхванията. Дължината на главната речна мрежа в рамките на общината е в порядъка на 185-200 км.

Таблица 7 Данни за реките на територията на Общината – географско описание, име, код, дължина и площ на водосбора

Име на река	Географско описание на водното тяло	Име на водното тяло	Код на водното тяло	Дължина км	Водосборна площ, км ²
Тополовец	Р. Тополовец след яз. Кула до устие, вкл.	Тополовец WORWB004	BG1WO200R004	43,602	507,158

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

	Притоци-река Делейнска и река Рабровска с Полянска				
Войнишка	р. Войнишка след яз.Полетковци до устие, вкл. притоци - Короманица и Смръдла	Войнишка WORWB1007	BG1WO300R1007	34,836	199,944
Видбол	р. Видбол от зоната за защита: BG1DSWWO01 - РВ "Бяла вода" при Раковица до устие, вкл. приток - река Грамадска	Видбол WORWB1008	BG1WO300R1008	52,052	307,595
Видбол	РВ "Бяла вода" на р. Видбол	Видбол WORWB1108	BG1WO300R1108	6,371	18,725

Река Видбол - влива се в река Дунав при гр.Дунавци. Притоците, формиращи река Видбол, извираят от източните склонове на Западна Стара планина. Прието е, че притокът от който води началото си реката е Джоновец, извиращ под връх Бабин нос (1107,7 м). Другият по-голям от първите притоци е Давидова бара, извиращ под връх Студен кладенец (894,8 м). Към тях попътно се вливат други, по-малки притоци, протичащи в поройни дерета. След като приеме един безименен десен приток, Джоновец тече известно време под името Раковица (така е обозначен на някои хидрогеложки карти). Притоците Джоновец (Раковица), Давидова бара и още няколко по-незначителни се вливат и приемат името Видбол на около 3 км над село Раковица.

Водосборната област на реката е 329,8 км². а дължината на реката е 61,8 км. Средно многогодишното водно количество при устието на реката е 1,177 м³/сек. Модулът на годишния отток е около 10 л/сек.км². Реката има снежно-дъждовно подхранване. Минимумът на валежите е през месец февруари, а максимумът - през месец май. Маловодието продължава около четири месеца - от юни до октомври. По тази причина през периода на пълноводието някои от малките

дерета почти пресъхват. Теренът е пресечен и сравнително обезлесен, зает от сиви горски почви със силно изразена ерозия, което определя поройния характер на оттока. Валежите се оттичат повърхностно, без да има възможност за дрениране и по-дълготрайно подхранване на оттока.

Таблица 8 Характеристики на Водно тяло BG1WO300R008

Код на ВТ	Типология на ВТ	Име на мониторинговата точка	Код на мониторинговата станция	Биологична оценка	Физико химична оценка	Хидро - морфологична оценка	Екологичен статус	Химични вещества			Химичен статус
								Приоритетни в-ва	Специфични в-ва	Физико-Химични в-а	
BG1WO200R004	Р.Тополовец преди вливане в р.Дунав при гр-Видин	BGTL11	BG1W000211MS120	добро	добро >PO4 електр	добро	добро	-	добро	добро	добро
BG1WO300R008	Р. Видбол след гр. Дунавци, преди вливането в р. Дунав	BGTL11	BG1W000341MS090	добро	добро	добро	добро	-	добро	добро	добро

Водно тяло BG1WO300R008 р. Видбол от извора до устието заедно с притоците и. Водното тяло е от речен тип "средни и малки дунавски реки"

Река Тополовец води началото си под вр. Връшка чука (692 м) от с. Извор махала. Тук тя се образува от множество малки рекички, които са с чисто планински характер. Река Тополовец приема два главни леви притока, които се събират пред с. Раброво под името р. Рабровска. Наклонът на

реката е сравнително стръмен. Река Тополовец при проливни дъждове приижда буйно и след вливането на р. Рабровска и поради ниските брегове и равния терен залива значителни обработваеми площи. Площта на водосборния басейн на Тополовец е 582,8 km², като на запад и северозапад граничи с водосборния басейн на река Тимок, на север и североизток с басейните на малки и къси реки, вливащи се директно в Дунав, а на юг – с водосборният басейн на Войнишка река. Средногодишният отток на река Тополовец при станция Акациево е 1,23 m³/s. За реката е характерен ранно пролетен максимум, дължащ се на ранното топене на снежната покривка.

Водно тяло **BG1WO200R004** р. Тополовец от яз. Кула до устие заедно с притоците ѝ. Водното тяло е от речен тип ”средни и малки дунавски реки”.

Река Войнишка се образува главно от два притока Чичилска и Короманица. За начало е приета р. Чичилска, която извира източно от вр. Черноглав. Повечето от рекичките, образуващи началото на р. Чичилска, извира от югоизточните склонове на вр. Връшка чука, а останалите от северните склонове на вр. Черноглав. Река Войнишка запазва полупланинския си характер на около 3 - 4 км след вливането в нея на р. Войница. Реката е коригирана в долното си течение. Площта на водосборния басейн на Войнишка река е 276 km², като на северозапад и север граничи с водосборния басейн на река Тополовец, на юг и югоизток с басейна на река Видбол, а на запад, по билото на планината Бабин нос с водосборният басейн на река Тимок. Основни притоци: Калчовец (десен), Добрян дол (Иванчовец, ляв), Короманица (Калчовец, десен). Средният многогодишен отток при село Търняне е 0,91 m³/s, като максимумът е през март-май, а минимумът – август-октомври.

Водно тяло **BG1WO300R007** река Войнишка от яз. Полетковци до устието и притоците Водното тяло е от речен тип ”средни и малки дунавски реки”.

Поречие р. Дунав - включва р. Дунав RWB0I с код BG1DU000R001, дължина 650,650 km, силно модифицирано повърхностно водно тяло, категория река, географско описание: р. Дунав от границата при с. Ново село, общ. Ново село до границата при гр. Силистра. Химичното състояние е лошо (оценено по съдържание на приоритетни вещества, съгласно Директива 2008/105/ЕС, Приложение №1). Екологичната цел за повърхностно водно тяло с код BG1DU000R001 е „Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал и постигане на добър до 2021 г. Предотвратяване влошаването на химичното състояние и постигане на добро до 2028 г.“ Необходимо е да се провежда строг контрол и ефективно управление за предотвратяване и бързо отстраняване на аварийни ситуации на изпускане във водите на вредни вещества над определените изисквания, съгласно действащото екологично законодателство, като се предотврати здравния риск за населението в района. Река Дунав е втората по големина река в Европа след Волга. Води началото си от планината Шварцвалд и дължината ѝ е 2852 км. Средният дебит на реката преди делтата е 6500 m³/секунда. Тя минава през 10 държави и заема общо 817 000 km². Включена е в списъка на няколкото най-застрашени реки в света, изготвен за Световния ден на водата през 2007 г. При вливането си в Черно море тя се разделя на три ръкава – Килийски, Сулински и Георгиевски. Най-северният – Килийският ръкав, служи за граница на Румъния и Украйна. Средният ръкав – Сулинският, е най-пълноводният и най-дълбокият. В Югоизточната част на Европа, около Черно море, т.е. в долната част по течението на р. Дунав са разположени България и Румъния, като общата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

им граница е с дължина 631,3 км, от които 420 км по талвега на р. Дунав. Двете държави понасят интензивно замърсяване на водите на р. Дунав, идващо от горните части.

По-големи притоци на р. Дунав на територията на България са реките: Лом, Огоста, Цибрица, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом. Българският дунавски бряг е с дължина 650,650 км. (от р. Тимок до границата в гр. Силистра). На много места брегът е тесен и слиза стръмно към реката. На определени места той е широк до няколко километра и загражда сравнително големи низини, които периодично се заливат. За предпазването от заливането им от високите дунавски води са изградени земни диги.

На река Дунав на територията на община Видин се наблюдава 1 пункт при с. Ново село, който е включен и в програмата за контролен мониторинг и в международната транс национална мониторингова мрежа за река Дунав/TNMN/. Пробонабира се на 3 места - десен бряг/БГ/, среда и ляв бряг /РО/. Честотата на пробовземане е 12 пъти годишно. Резултатите от анализа на показателите по нарочно изготвена програма показват сравнимост на стойностите с останалите пунктове в реката. От един порядък са резултатите от измерения разтворен кислород, БПК₅, концентрацията на нитрати, фосфорните съединения, металите и неметалите. Проблемата, който се отчете за периода на 2-рия цикъл на плана не се забелязва, т.е. съдържанието на разтворен алуминий е в границата на стандарта за качество на околната среда /СКОС/.

Няма измерени високи над СКОС на приоритетни вещества /ПВ/ и специфични замърсители в периода на наблюдение. Няма стойности на концентрации на ПВ над максималната допустима концентрация /МДК/. Химичното състояние на водното тяло въпреки това е отчетено като неизвестно, поради липса на резултати от анализа на 6 ПВ. Лабораториите на ИАОС не работят биологичните елементи за качество /БЕК/ за река Дунав. Водното тяло на реката в нашия участък е определен като силно модифицирано водно тяло. За оценката на екологичния потенциал за 2-рия цикъл на ПУРБ са ползвани резултати от проведената експедиция JDS-3, както и от провеждани наблюдения при обществени поръчки. За тип R6 - големи реки все още няма интеркалибрирани методи за анализ на БЕК. Оценката на екологичния потенциал е умерен за периода на ПУРБ 2016-2021 г.

Качеството на повърхностните води в Община Видин се оценяват по данни на Националната автоматична система за екологичен мониторинг. Ежемесечно се измерват и следят двадесет и два показателя и наличието на тежки метали във водите на р. Дунав, преминаващи край брега на общината, при пункта за мониторинг между с. Ботево и с. Симеоново. Веднъж годишно се провежда и хидробиологичен мониторинг на дунавските води край Видин. Данните от замерванията показват, че показателите на водите на р. Дунав отговарят на изискванията за III категория водоприемник. Измерени са единични отклонения на определени показатели, като неразтворими вещества, масла и нефтопродукти. На всички останали реки, които преминават през територията на общината водите им отговарят на II категория водоприемник. Основни замърсители на повърхностните води на територията на общината се явяват отпадъчните води от домакинствата и производствените предприятия.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

На 15.10.2019 г. официално беше открита новата Пречиствателна станция за отпадъчни води на Община Видин, чиято втора фаза на строителството беше реализирана със средства по ОП „Околна среда 2014-2020“. Общата инвестиция е 19 505 984 лв., от които собственото финансиране е в размер на 580 415 лв. С новата ПСОВ цялото количество отпадъчни води от града вече се пречистват преди заустването им в река Дунав. Капацитетът ѝ по органично замърсяване е 56 000 екв. жители. Станцията е оборудвана и с най-съвременни системи за третиране на образуваните утайки. Газта от метантанка ще се използва в КО-генератора (Централна Инсталация за Топлинна и Електрическа Енергия (ЦИТЕЕ)), за да генерира електрическа енергия. Извлечената топлинна енергия от газовия двигател ще се използва за отоплителни нужди.

Оценка по биологични елементи за качество.

Оценката на качеството на водите, според биологичните елементи за качество (БЕК) е направена съгласно Заповед № 591/26.07.2012 г. на Министъра на околната среда и водите, с която са утвърдени методиките за хидробиологичен мониторинг и Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води (Приложение № 6 към чл. 12, ал. 4), в която се намират класификационните системи за оценка според отделните биологични елементи за качество (макрозообентос, макрофити, фитобентос, фитопланктон и риби). Оценката е типово специфична - границите на класовете между отделните състояния (отлично, добро, умерено, лошо и много лошо) са съобразени с типа на водното тяло. Оценката за категория езера/язовири по БЕК е с ниска степен на достоверност, тъй като наличните данни са недостатъчни за цялостна оценка по пунктове.

За периода на 2019 г. за категория реки са анализирани биологичните елементи за качество - макрозообентос, макрофити и фитобентос, а за категория езера/язовири - само показателя хлорофил. Пробонабирането е извършено четири пъти в годината, но от брега, което допълнително води до ниска достоверност на резултатите.

На територията на община Видин са разположени два пункта на Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг/НАСЕМ/ за качеството на водите на р. Дунав след гр. Видин и на р. Войнишка при с. Търняне. Извършената категоризация на отделните участъци на поречията на реките преминаващи през територията на област Видин е както следва: поречие на р. Дунав-III-та категория, поречието на р. Тимок-III-та категория, поречията на реките западно от р. Огоста-Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар, Скомля и Лом –I - ва категория до първото населено място и II-ра категория- до вливането им в р. Дунав

Мониторингът на повърхностните води е част от националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки. Екологичното и химичното състояние на повърхностните води се определя на базата на получените данни от проведения мониторинг.

Мрежите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води и измерваните показатели в тях са регламентирани със Заповед на министъра на околната среда и водите. Показателите, които се наблюдават по Заповедта са разделени в три основни групи - основни физикохимични, приоритетни вещества и специфични замърсители, като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината:

- Основни физикохимични показатели - температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи ($\text{NH}_4\text{-N}$, $\text{NO}_3\text{-N}$, PO_4), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.;
- Приоритетни вещества - силно токсични, устойчиви и лесно био акумулиращи се вещества. Броят им е 33;
- Специфични замърсители - органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества.

При пункт за мониторинг, разположен между селата Ботево и Цар Симеоново се извършва ежемесечно измерване на стойностите на 22 показателя и се проверява наличието на тежки метали във водите на р. Дунав, преминаващи край брега на общината. Хидробиологичен мониторинг на водите на р. Дунав край Видин се извършва веднъж годишно.

В програмата за хидробиологичен мониторинг на реки за 2016 година, са изследвани 10 пункта, от реките разположени западно от р. Огоста и 15 пункта в поречие Огоста.

Реките, които са анализирани в този район са р.Тополовец, р.Войнишка и р.Видбол като всичките са в добро състояние.

Оценката на физикохимичните показатели, като подкрепящи биологичните при оценката на екологичното състояние, е извършена на съгласно Приложения № 6 и 7 към чл.12, ал.4 от Наредба № Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризирание на повърхностните води, /изм. в сила ДВ,бр.79 от 2014 г./, както е записано по-горе. Ползвайки междинните резултатите от научната разработка "Проучване и оценка химичното състояние на повърхностите води", при оценката концентрацията на химичните елементи са отчетени и стойностите на фоновите концентрации на някои химични елементи - метали и неметали.

Оценката на химичното състояние е въз основа сравнителен анализ на СКОС и измерените осреднени стойности на показателите, съгласно Приложение №1 от Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители/приета с ПМС № 256 от 01.11.2010 г./.

Реките Тополница, Войнишка, Цибрица и Видбол имат добър кислороден режим, добри физикохимични показатели с изключение на нитратен и общ азот.

Сред основните замърсители на речните води в община Видин се открояват най-вече населените места, производствената дейност и земеделието. В ролята на сериозен проблем за състоянието на водите на р. Дунав, се явява липсата на канализация на някои малки населени места, един от кварталите на гр. Видин, както и промишлените зони на града, които не са част от събирането и пречистването на отпадъчните води в новата пречиствателна станция на града и в резултат на което те се заустват директно или индиректно в р. Дунав. Сред единичните отклонения на определени показатели, измерени в района на поречието на р. Дунав в рамките на общината, се открояват неразтворими вещества, масла и нефтопродукти.

Язовири

За регулация и акумулация на пролетния отток на територията на общината са изградени два язовира “Божурица” на р. Видбол и “Бяла Рада”.

Язовир „Божурица” се намира близо до гр. Видин. Служи за напояване и за стопански риболов. Обемът му е 1,430 млн.куб.м., а залята площ е 237 декара. Височина на стената му е 17м. Язовира се пълни от реките Милчинска и Ясова бара.

Язовир „Бяла Рада” се намира в околностите на с. Бяла Рада, община Видин. Предназначението му е за напояване и за стопански риболов. Обема му е 0,340 млн.куб.м., а височината на стената му е 11,3м.

От направената проверка през 2019 г. е констатирано: Язовирната стена е почистена и изправна. Короната на язовирната стена е изправна, асфалтирана, с пукнатини в бетоновата настилка. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът на язовира е изправен. Речно корито 500 м след язовирната стена е почистено.

Заклучение за състоянието: изправно.

Подземни води

Подземните води в България имат повсеместно разпространение и играят важна роля за формирането на природната среда. Те представляват основен фактор за задоволяване на различни потребности на човека. За да се оцени ролята, мястото и значението на подземните води като воден ресурс и екологичен фактор, е необходимо те да бъдат разглеждани в зависимост от произхода им /инфилтрационен, седиментогенен, смесен/. Той определя техните физико – химични свойства и състав.

По произход, физико – химични свойства и цели, за които се използват подземните води в България се делят на три основни вида – пресни студени, минерални и високоминерализирани.

Факторите, които определят условията за формиране, динамиката и режима на подземните води са физико – географски – релеф, климат, хидрология и хидрография и геоложки – геоложки строеж, литоложки състав на скалите и тектонски структури.

В зависимост от средата, в която се формират подземните води, те могат да се класифицират като порови, пукнатинни и карстови.

Подземните води са възобновяем ресурс. Те представляват съществена част от оттока на страната /28-32%/, като през сезона на маловодие са главен източник на подхранване на речната мрежа. Първостепенното им значение се определя от факта, че те са основен източник на питейно-битово водоснабдяване на преобладаващия брой населени места. В много случаи използването на подземните води е технически, икономически и санитарно по-целесъобразно, отколкото на повърхностните води. Подземните води на територията на общината са формирани в чакълесто-песъчливия хоризонт. Тяхното подхранване /през месеците май и юни/ и дрениране / в периода септември-ноември/ се намира в пряка хидравлична връзка с водите на р. Дунав.

Подземните води във Видинската алувиална низина са привързани към долния чакълесто-песъчлив пласт на Дунавската речна тераса. Нивото на подземните води в района е високо от 0 до 3 м под терена на високата заливна тераса и от 5 до 10 м за първата незаливна тераса. Изчисленият експлоатационен ресурс на подземните води във Видинската низина възлиза на 18,6 м³/с. Община Видин разполага и с големи количества хидротермални артезиански води с много широк диапазон на лечебно-профилактични качества. Почти четири десетилетия уникалните хидроминерални ресурси на Община Видин не са намерили пълноценно и полезно приложение. През 1985-1986 г. сондажите на тези минерални води са тампонирани, защото със свръхсолените и наситените си със сероводород води са застрашили със замърсяване пресните подземни води във вододайната зона на гр.Видин. Подземните води са основен източник за задоволяване на питейно-битовите, производствените и противопожарните нужди в населените места в общината. Те обикновено са хидрокарбонатно-калциево-магнезиеви с различна минерализация – от 0,110 до 5,5 г/л, с ниско съдържание на нитрати, хлориди и сулфати.

В общината се намират два пункта за мониторинг на подземни води, използвани за питейно-битово водоснабдяване - при общинския център - гр. Видин и при гр. Дунавци.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL002

„Порови води в Кватернера - Видинска низина” – наблюдава се с два пункта за мониторинг /МР 009; МР 381/

- МР 009 при Видин ШК 1 - ПС "КОС", община Видин, област Видин – резултатите от мониторинга в пункта съответстват на добро химично състояние по стандартите за качество. Пункта е в риск по нитрати и се наблюдава с оперативен мониторинг на нитратни йони.

- МР 381 „ТК1 - ПС Вили пчела - ВиК Видин – Новоселци“ при с. Новоселци, общ. Видин

Количественото състояние на подземните водни тела

Количественото състояние на подземните водни тела се определя от режима на нивото на подземните води. Подземно водно тяло е в добро количествено състояние, ако са изпълнени следните условия:

➤ нивото на подземните води в подземното водно тяло е такова, че разполагаемите ресурси на подземните води не са превишени от дългосрочния средногодишен дебит на черпене от водното тяло;

➤ нивото на подземните води не е подложено на изменение в резултат от водовземане или от друга човешка дейност, при което се създава опасност от:

- непостигане на целите за опазване на околната среда по чл. 156а, ал. 1 от Закона за водите, за свързаните с подземното водно тяло повърхностни води;
- влошаване на състоянието на тези повърхностни води;
- увреждане на сухоземни екосистеми, зависещи пряко от подземното водно тяло;
- понижаване на нивата на подземните води в части от водно тяло, от които се подхранват водите на влажните зони, зоните за опазване на стопански значими водни организми, защитени територии и защитени зони по чл. 119а, ал. 1, т. 5 от Закона за водите;
- измененията в посоката на потока в подземното водно тяло са предизвикани от временни или непрекъснати промени на водното ниво в пространствено ограничена област, но тези изменения не създават опасност от интрузия на солени води или други интрузии, и не показват устойчива и ясно определена антропогенно предизвикана тенденция в посоката на потока в подземното водно тяло.

Качествена характеристика на подземните води

Съгласно разпоредбите на чл. 5 на РДВ и чл. 157, ал.1, т.2 от Закона за водите при актуализацията на ПУРБ е идентифициран значимият натиск в резултат от човешка дейност, който може да причини влошаване на доброто състояние на подземните води. Определено е и въздействието от този натиск върху ПВТ, във връзка с определяне на риска да не постигнат добро състояние до 2021г.

Като значими източници на замърсяване на подземните води се разглеждат всички съществуващи обекти (дифузни и точкови), които е възможно да емитират замърсяващи вещества към подземните води.

Рискът за непостигане на екологичните цели се обуславя от наличието на натиск от човешка дейност върху подземните водни тела. В тази връзка се извършва идентифициране и оценка на антропогенния натиск и свързаните с него въздействия върху подземните води.

Източници на замърсяване на водите – на територията на Общината и извън територията на Общината

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води.

Източници на замърсяване на водните тела извън територията на Община Видин

Дифузни източници на замърсяване на повърхностните води

Дифузни източници на замърсяване са от земеделски практики, населени места без изградена канализационна система, горско-стопански дейности, депа за отпадъци без изолираща подложка

повърхност и дренажна система, замърсяване от подземни води в зони на смесване с повърхностните води, замърсени индустриални терени от минали екологични щети, почвена ерозия и абразия на бреговете, обекти за отглеждане на аквакултури.

При дифузно внесение на вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали.

Проблемите произтичащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот се влияе основно от притока на подземни води (разтворените вещества), а с фосфор се предизвиква основно от ерозията (внесените количества твърди частици).

Дифузни източници на замърсяване на повърхностните води течащи извън територията на община Видин са:

- гори, неполивни ниви, овощни градини, пасища, лозя, други земеделски земи, урбанизирани територии;
- с битов характер – населени места под 2000 е.ж. без канализационна мрежа и ПСОВ.

Проблеми от точкови източници на замърсяване

Точкови източници на замърсяване на водите са заустването на отпадъчни води от градски канализации, индустриални източници на отпадъчни води, животновъдни ферми, обекти за отглеждане на аквакултури, реки внасящи значителен товар в крайбрежните морски води.

Водоснабдяване. Водопроводна мрежа

Съществуващо водоснабдяване

Населените места на територията на община Видин се водоснабдяват от 35 водоизточника, посредством 15 водоснабдителни помпени станции с общ капацитет – 1 990 л/сек. Град Видин се водоснабдява от подземни водоизточници посредством плитки и шахтови кладенци от тип „Раней“, изградени в две водоформиращи зони на терасата на р. Дунав

Главният водоизточник е разположен близо до с. Сланотрън, на 12,4 km североизточно от Видин. Пуснат е в експлоатация през 1970 г. и се състои от 4 кладенци с хоризонтални дренажни лъчи, тип „Раней“. От помпената станция (ПС) „Сланотрън“ до възела в гр. Видин главният магистрален тръбопровод, който е с дължина 14 km, се подава вода за града и за още 14 населени места. Чрез второстепенни тръбопроводи ПС „Сланотрън“ снабдява с вода още 20 населени места в общината: Гомотарци, Кошава, Сланотрън, Антимово, Кутово, Покрайна, Капитановци, Иново, Градец, Калина, Тияновци, Плакудер, Гъмзово, Майор Узуново, Винарово, Неговановци, Новоселци, Слана бара, Рупци и Акациево. Всичките тръбопроводи са обединени във водоснабдителна група „Видин“.

През последните години работи основно кладенец 1, който е в състояние да подава необходимите количества вода за група „Видин“. Останалите кладенци се включват само за поддържане на оборудването в изправност. Кладенците на ПС „Сланотрън“ са дълбоки 14,5 m. Нивото на водата варира от –6,2 m до –3,1 m, като кота 0,00 е нивото на кладенеца 1 m над котата на терена. При максимален капацитет на кладенеца измереното ниво е 3,1 m. Вторият водоизточник е разположен

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

на 3 km северозападно от гр. Видин, в района „Кос“. През 1939 г. на това място са изградени два шахтови кладенеца, което поставя началото на централното водоснабдяване в гр. Видин. Впоследствие са изградени още четири шахтови кладенеца. Дълбочината на кладенците е 13–18 m. В момента функционират само четири кладенеца.

Качеството на суровата вода и на двата водоизточника – Сланотрън и Кос е много добро и се провежда единствено дезинфекция с хлор.

Община Видин разполага с добре изградена водоснабдителна мрежа, като всички 34 населени места на територията на общината са водоснабдени.

Системата за водоподаване на територията на общината е с висока енергоемкост, което от части се дължи на дълбоките кладенци за водочерпене. В комбинация с равнинния терен на територията се налага използване на високонапорни помпи и кула-резервоари с консумация на голямо количество електроенергия, което води до значително оскъпяване стойността на водата.

Водоснабдителната и канализационна мрежа в общината се поддържа от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД-Видин.

За довеждане на водата до абонатите на територията на общината са изградени 433 км. водопроводна мрежа, в това число 150 км. външни и 328 км. вътрешни водопроводи.

В общината са изградени 30 резервоара за питейна вода с общ застроен обем 4 990 м³. Водата предназначена за питейно-битови нужди се добива единствено от подземни водоизточници /каптажи, тръбни и шахтови кладенци с което се налага нейното пречистване. Извършва се само обеззаразяване на водата с хлор-газ, посредством изградените 13 обеззаразителни пункта в общината.

Изграждане на водопроводната мрежа на територията на общината започва през 1938г., като поради нейната силна амортизация, се отчита увеличаване броя на аварияте и загубите на вода по водопрееносната мрежа.

С ключово значение за подобряване състоянието на водоснабдителната и канализационна мрежа на територията на общинския център-гр. Видин, се отличава и реализирания проект ”Рехабилитиране и разширяване на водоснабдителната и канализационната система във Видин”, т.нар. Воден цикъл на гр. Видин. Проектът е финансиран по линия на Оперативна програма „Околна среда” 2007-2013 г. по процедура ”Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерация с над 10 000 еквивалент жители ” Общата стойност на проекта в размер на 72,3 мил. лева. Водният цикъл предвижда рехабилитация на 10 974 м канализационна мрежа, изграждане на нова канализация – 5527 м, реконструкция на две канални помпени станции, рехабилитация на 13 684 м водопроводна мрежа и изграждане на пречиствателна станция за отпадни води. В процеса на реализация на проекта е извършена подмяна на съществуващите улични водопроводи, сградните водопроводни отклонения и водопроводни арматури на 39 улици в гр. Видин. Общата дължина на изпълнената водопроводна мрежа е 13 415 м., извършена е реконструкция и разширение на канализационната мрежа по 46 улици с обща дължина 16 501.35 м, нов колектор, както и рехабилитация на канални помпени станции № 1 и № 5.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

На 26.11.2012 г. стартира изпълнението на друг проект от изключителна важност за регион Видин - „Рехабилитиране и разширяване на водоснабдителната и канализационна система във Видин“ по ОП „Околна среда“ 2007-2013 г., чиято стойност е 75 021 684,29 лв., като 57 868 726,39 лв. са средства от Кохезионния фонд на Европейския съюз, националното финансиране е 14 467 181,60 лв., а собственото участие на Община Видин - 2 685 776,30 лв. В процеса на изпълнение на проекта е направена рехабилитация (подмяна) на част от водопроводната мрежа - улични водопроводи, както и сградните водопроводни отклонения. Строител на обекта е ДЗЗД „ОБЕДИНЕНИЕ ПАНОНИЯ АКВА“.

В края на програмния период 2007-2013 г. изпълнението на строително-монтажните работи на ПСОВ - Видин е 25% от грубия строеж, без оборудване, налице е изоставане и невъзможност за завършване на обекта от строителя - ДЗЗД „ПОНС-ВАБАГ-ЕКО ВИДИН 2013“. Община Видин уведомява многократно Управляващия орган на ОП „Околна среда“, че фирмата не изпълнява задълженията си по утвърдената от Инженера работна програма, което довежда до неизпълнение на сключения договор за строителство в договорения срок. На 15.03.2016 г. договорът с Изпълнителя е прекратен едностранно от страна на Възложителя - Община Видин, на основание неизпълнение на съществени договорни задължения. Проектът „Рехабилитиране и разширяване на водоснабдителната и канализационна система във Видин“ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ приключва на 30.09.2016 г. с реално усвоени средства в размер на 48 086 783 лв., от които 38 469 426 лв. са от Кохезионния фонд на ЕС и 9 617 357 лв. - национално финансиране. Обект „Пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Видин“ е одобрен и включен в списъка на Министерството на околната среда и водите за фазиране, съгласно Заповед №РД-ОП-132/22.12.2015г. на министъра на околната среда и водите, като е отправена покана до Община Видин за представяне на проектно предложение по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Втора фаза на проекти за изграждане на ВиК инфраструктура, чието изпълнение е стартирало по ОП "Околна среда" 2007-2013 г., което се финансира по ОП „Околна среда“ 2014-2020 г.

На 11.08.2016 г. е подписан Договор за безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на проект "Доизграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) - гр. Видин - Втора фаза". Общата му стойност е 19 505 984,15 лв., от които собственото финансиране е в размер на 580 415,26 лв. След проведена процедура по Закона за обществените поръчки е избран нов изпълнител за строителството на обекта и на 4.10.2017 г. е сключен договор между възложителя - Община Видин, и изпълнителя - „ХИДРОСТРОЙ“ АД, на стойност 18 849 500,15 лв. с ДДС, с включени провизорни суми. Станцията е оразмерена за 56 хиляди еквивалент жители в хоризонт до 2041 г. Обработва отпадъчната вода със средно дневен дебит от 1 440 куб. м на денонощие, което прави 1 440 л/ч. Прилага се технология, която освен механично пречистване на водата, има и биологично пречистване. На три етапа от пречистването се отделя утайка, впоследствие тя се смесва и се добива газ метан, който се използва за нуждите на станцията. С изграждането на пречиствателната станция е осигурена заетост на 14 души, като необходимият персонал е назначен на работа. Отвеждането и пречистването на отпадъчните води допринася за подобряване на хигиенните условия в града и за качеството на водите на река Дунав.

Селищни канализационни системи с и без изградени ПСОВ

Едни от основните замърсители на водоприемниците на територията на община Видин са непречистените отпадъчни води от населените места. Районът се характеризира с директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците, предвид липсата на ПСОВ, както в крайдунавските градове Видин, така и в по-малките населени места.

Град Видин заустват в р. Дунав градските си канализационни колектори чрез канални помпени станции при високи води. Селищата на територията на община Видин са без изградени канализационни системи. Град Видин към края на 2016 г. все още е без изградена ГПСОВ.

Стопански субекти, източници на отпадъчни води, с пречиствателни съоръжения, които не работят ефективно на територията на Община Видин

➤ ***„Кнауф България“ ЕООД, гр. София, Завод за гипсфазерни плоскости, гр. Видин*** – на площадката на обекта се произвеждат гипсфазерни плоскости, като се формира смесен поток от пречистени в локална ПСОВ битово – фекални и промишлени отпадъчни и дъждовни води, които се заустват в р. Дунав. През 2015 г. поради констатирани нови превишени стойности на индивидуалните емисионни ограничения по показатели „Сулфати“, „БПК5“ и „ХПК“ с Наказателно постановление е наложена текуща санкция за замърсяване водите на р. Дунав. Същата през 2016 г. е намалена вследствие намаляване замърсяването по горните показатели, което е удостоверено с протоколи от изпитване на отпадъчните води. Към настоящият момент от страна на дружеството са предприети мерки за увеличаване капацитета на ЛПСОВ и осигуряване на ефективната и работа с цел постигане на ИЕО, заложен в издаденото им разрешително за заустване.

➤ ***„Еко Милк Видин“ ЕАД, с. Кошава, общ. Видин*** - производство на продукти (сирена) от сухо мляко и растителни мазнини. От дейността на обекта се формира един общ смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води, който след пречистване се зауства гравитачно в р. Дунав. Има изградено пречиствателно съоръжения за механично пречистване на отпадъчните води – мазниноуловител. През 2016 г. са констатирани превишения на ИЕО по показателите, заложен в разрешителното за заустване, вследствие на проведен собствен и контролен мониторинг на отпадъчните води, за което на дружеството два пъти е налагана и отменяна текуща санкция.

➤ ***Регионално депо за битови отпадъци – Видин*** – формира се смесен поток отпадъчни води, които след пречистване в локална ПСОВ се заустват в р. Дунав. През месец февруари 2016 г. след провеждане на контролен мониторинг на отпадъчните води се установи превишаване на някои от показателите, заложен в издаденото на Община Видин за РДБО – Видин комплексно разрешително. За констатираното превишение е наложена текуща санкция, която е отменена през месец септември след доказано от преустановяване на замърсяването водите на р. Дунав (осъществен контролен мониторинг на отпадъчните води).

Броят на стопанските субекти на територията на община Видин, които с отпадъчните си води емитират приоритетни и приоритетно опасни вещества, съгласно Приложение №1 към чл. 1, ал. 2 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители, са 2 (два) на брой. Това са:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

➤ **„Видахим” АД, гр. Видин за ТЕЦ ”Видахим” и ДНО – сгуруотвал на ТЕЦ „Видахим”** – заустват в р. Дунав. От 2016 г. предприятието не е извършвало производствена дейност;

➤ **РДБО – Видин** - зауства в р. Дунав.

Общият брой на стопанските субекти на територията на Община Видин, от дейността на които се формират биоразградими промишлени отпадъчни води и заустват в повърхностен воден обект, съгласно Приложение №4 към чл. 35, ал. 2 от Наредба №2 от 08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване (обн. ДВ, бр. 47/21.06.2011 г.), **са 3 (три) на брой**, както следва:

За поречие Дунав:

➤ **„Ел Би Булгарикум” ЕАД, гр. София, Производствена база, гр. Видин** – производство на мляко и млечни продукти. От дейността на обекта се формира един общ смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води, който се зауства в р. Дунав по два начина – гравитачно и помпено (само при високи води на реката). Има изградено пречиствателно съоръжения за механично пречистване на отпадъчните води – мазниноуловител;

➤ **„Еко Милк Видин“ ЕАД, гр. Видин, Млекопреработвателно предприятие, с. Кошава, общ. Видин** - производство на мляко и млечни продукти. От дейността на обекта се формира един общ смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води, който се зауства гравитачно в р. Дунав. Има изградено пречиствателно съоръжения за механично пречистване на отпадъчните води – мазниноуловител.

Влияние на изпускани отпадъчни води върху питейните водоизточници

Няма регистрирани замърсявания на питейни водоизточници в резултат на директно изпускани отпадъчни води. Качествата на използваемите водоизточници в района на общината обикновено отговарят на нормативните изисквания, не се пречистват, а само се извършва тяхното хлориране.

Опасни хидроложки явления. Риск от наводнения

Разположението на гр. Видин на брега на р. Дунав определя риска от прииждания и наводнения. Високите води по поречието на реката в българския участък имат най-голяма честота през периода на снеготопене и увеличаване на валежите през пролетния сезон.

В ПОРН за водосбора на реките на запад от Огоста по точно в област Видин е определен само един РЗПРН-р. Арчар при Димово на база на моделиране на бъдещи наводнения. В ПОРН няма информация за регистрирани минали наводнения в този РЗПРН.

Приоритетните цели за управление на риска от наводнения за РЗПРН р. Дунав са: опазване на човешкото здраве, по-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса, подобряване на реакциите на населението.

Таблица 8 Регистрирани минали наводнения във водосбора на река Огоста

река	Обобщение на наводнението	Източник на наводнението	индустрия	инфраструктура	земяделие	Защитени територии	замърсител	Културно наследство	жители	Важност На наводнението
Тополовец	Обилни валежи	A12	не	не	не	не	не	не	0	не

ПУРН е разработен в координация с ПУРБ за Дунавски район. Съгласно изискванията на Закона за водите, при разработване на ПУРН са използвани информацията и данните за разработването на Плана за управление на речните басейни в Дунавски район.

В ПУРН за Дунавски район са предвидени мерки, съответстващи на посочените в Програмата, а именно:

- „Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна“;
- „Възстановяване на компрометирани диги“;
- „Регулиращи съоръжения за изпускане на води зад дигите“;
- „Реконструкция и поддържане на корекциите“;
- „Изграждане на нови корекции“;
- „Премахване на опасни, пречещи и/или неефективни язовири“;
- „Актуализиране на наредбите за поддържане и експлоатация на малките язовири с цел безопасно провеждане на високите вълни породени от поройни наводнения“;
- „Изграждане на системи за ранно предупреждение, специално адресирани към поройни наводнения, дължащи се на интензивни валежи с малък пространствен и времеви обхват“;
- „Надграждане и поддържане на системи за прогнози за целите на наводненията“;
- „Създаване/Изграждане или Поддържане/Оптимизиране на системата за наблюдение и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

прогнозиране на валежите и речния отток в целия речен басейн, вкл. експлоатацията на язовирите“;

- „Оценка за отвеждането и дренирането на дъждовните води и в частност на канализационните мрежи на населено място“, „Поддържане на съществуващите канализационни мрежи в добро състояние“;
- „Прилагане и адаптиране на мерки за защита на нови или съществуващи сгради и съоръжения, намиращи се на пътя на оттичане на високите води“; „Защитено от наводнения проектиране и изграждане на сгради“.

Съгласно Националната програма за защита при бедствия 2014-2018, мерките за намаляване на риска от наводнения, предвидени в ПУРН, са част от превантивната дейност по смисъла на Закона за защита при бедствия. По приоритет те следва да бъдат залагани в годишните планове за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия, както и да бъдат съобразени при разработване на Планове за защита при бедствия на съответното ниво (национално, областно, общинско).

На територията на община Видин като такъв район е определено цялото протежение на р. Дунав, а рискът е степенуван като ”висок”. Най-застрашени са ниските части от крайдунавските низини, както и самият общински център – гр. Видин, което налага необходимост от изграждане на система от защитни диги и отводнителни съоръжения, както и от постоянен контрол и поддръжка. Проблемът с преодоляването на дунавските наводнения е от изключителна влажност за община Видин и за едноименния общински център.

Защитени дунавски диги

Защитените дунавски диги са публична държавна собственост, с предоставени права за управление на Министерство на земеделието и храните. Стопанисват се от „Напоителни системи” ЕАД-клон Видин. Общата дължина на съоръженията е 36,933 км което включва земнонасипни диги и бетонови стени. Заедно с участъците на подприщване от река Дунав на реките Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар, Бързарци и Скомля-дължината им е 49,676 км. Дунавските диги са изградени за защита на 125 310 дка обработваеми площи и 11 населени места, включително и гр. Видин и индустриалната му зона от високи води на река Дунав.

В границите на урбанизираната територия:

Дунавска дига „Защита гр. Видин“ е публична държавна собственост, собственик МЗХ, в регулацията на гр.Видин, с дължина 1448 м, представлява шлицова стена изградена за положение „В”, бетонова стена за положение „Б”и подвижни табли за положение „В”, техническото състояние е добро.

Дунавска дига „Защита Индустриална зона“ на гр. Видин: публична държавна собственост, в промишлена зона на гр. Видин, с дължина 4849 м, бетонови стени с обща дължина 1594 м земнонасипни с обща дължина 3255 м, техническото състояние-добро. Няма нарушени и разрушени участъци. До лявата корекционна дига на Главен събирателен канал, която закотвя в Дунавска дига. „Защита Индустриална зона” е изградена ОПС-8 с дебит 1 500л/сек, която функционира нормално

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

и е в добро състояние. Има 4 броя помпи, 2 броя по 500л/сек и 2 броя по 250 л/сек. Складът за аварийни материали се намира в ОПС „Чобан Кюприя1”.

В района на Южна промишлена зона на гр. Видин беше демонтирана канализационната помпена станция за битови и дъждовни води в двора на бившата млекоцентрала. Като и двата савака на бетонови стени са за ревизия и ремонт, в района на бившия месокомбинат.

Извън границите на урбанизираната територия:

Дунавска дига „Видин-Кошава“. Собственост на Министерство на земеделието, храните и горите. Местоположение - землищата на: гр. Видин, с. Антимово, с. Кутово, с. Сланотрън и с. Кошава, община Видин. Дължина 17 043 м; вид: бетонова стена („Защита с. Кошава” – 1 305 м) и земнонасипни диги („Защита с. Кошава” – 1 238 м и от „Защита с. Кошава” до Гребна база на гр. Видин - 14 500 м). Техническо състояние - бетоновата стена е в добро състояние.

Дунавска дига „р. Войнишка-ГСК”. Собственост - публична държавна – МЗХ. Местоположение - землищата на гр. Дунавци, община Видин. Дължина – 2 607 м; вид: земнонасипна дига. Техническо състояние - добро. ОПС е в изправно техническо състояние. Тампониран е шлюза на тръбопровод, минаващ през дигата. В зоната на шлюза се наблюдава изнасяне на материал от мокрия откос на дигата около бетоновото съоръжение на изхода на шлюза, разбита бетонова облицовка, нарушаване на мокрия откос. Състоянието на обекта е критично, създава се опасност от скъсване на дигата и наводняване на част от гр. Дунавци, част от с. Слана бара и европейски път Е-79, ж.п. линия, електрическа подстанция и земеделски земи.

Дунавска дига ОНП (р. Войнишка - р. Видбол). Собственост - публична държавна - МЗХ; местоположение – землище на гр. Дунавци, община Видин. Дължина 1 406 м; вид – земнонасипна”. Техническо състояние - добро.

Дунавска дига „Защита с. Симеоново”. Собственост - публична държавна – МЗХ. Местоположение – землище на с. Симеоново, община Видин. Дължина - 1 250 м; вид - земна дига с дължина 468 м и бетонова стена 790 м. Техническо състояние - добро.

Дунавска дига „Защита с. Ботево”. Собственост - публична държавна. Местоположение – землище на с. Ботево, община Видин. Дължина - 510 м; вид - бетонова стена. Техническо състояние - добро.

Гореописаните дунавските диги са земнонасипни диги и бетонови стени с трапецовиден напречен профил, кота корона от 35.00 до 36.00 /височина до 5-6 м/ и 5 м ширина на короната. Защитните диги са с кота корона на и над проектната и са в добро техническо състояние - няма нарушени участъци. Защитните дунавски диги са почистени от храстовидна растителност.

- Язовир „Полетковци“

Язовирната стена и съоръженията към нея са изправни. Язовирът е с ограничителната кота на завиряване до 200 м., поради наличие на филтрация в ляв скат. Ограничителната кота на завиряване

е приета с решение на Експертен технически съвет към „Напоителни системи“ ЕАД – централно управление, гр. София. Ограничителната кота на завиряване се спазва.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно, (поради ограничителната кота на завиряване).

- Язовир „Бела Рада“

Язовирната стена е почистена и изправна. Короната на язовирната стена е изправна, асфалтирана, с пукнатини в бетоновата настилка. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът на язовира е изправен. Речно корито 500 м след язовирната стена е почистено. Заклучение за състоянието: изправно.

Воден транспорт

През територията на община Видин преминава част от трасето на трансевропейски транспортен коридор № 7 Рейн - Майн - Дунав, който осъществява транспортна връзка между Черно и Северно море.

Единствената плавателна река и главна речна артерия на територията на област Видин е р. Дунав. Град Видин е разположен на десния бряг на р. Дунав, на която от км 785 до км 795, е разположено Пристанище-Видин, което експлоатира четири производствени района:

- **„Видин - Север“** - локализиран в Северна промишлена зона, от км 793.500 до км 793.700 на р. Дунав;
- **„Фериботен комплекс Видин“** - разположен в Северна промишлена зона, от км 792.800 до км 793.000 на р. Дунав;
- **„Видин - Център“** - намира се в централната част на гр. Видин, от км 789.900 до км 791.300 на р. Дунав;
- **„Видин - Юг“** - намира се в Южна промишлена зона от км 785.00 до км 785.200 на р. Дунав.

Разположението на пристанищната инфраструктура предоставя лесен достъп до пътническите транспортни съоръжения в гр. Видин - жп, автобусна и речна гара. Поради това за преминаващите през пристанищния терминал /пристигащи и заминаващи пътници главно от круизни кораби/, не съществува необходимост от използване на допълнителен автотранспорт, за да достигнат до историческия център на града. Състоянието на товарните пристанищни терминали е лошо, работата им е сезонна и няма организиран планов характер. Състоянието на Речна Гара Видин е изключително лошо. Гарата не отговаря на никакви съвременни критерии. На нейна територия се намират обекти и офиси несъвместими с функциите, които изпълнява. Необходим е проект за нейното пълно обновление и привеждане към международните стандарти.

Въпреки изключителния потенциал за развитие на водния транспорт на територията на област Видин, на този етап той остава нереализиран.

3. Отпадъци

Генерирани отпадъци

Съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО, Общинския съвет е приел Наредба за поддържане и опазване на чистотата и управление на отпадъците на територията на община Видин, с която се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на следните видове отпадъци:

- битови отпадъци, в т.ч. биоразградими отпадъци;
- отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, различни от отпадъците от опаковки;
- строителни отпадъци;
- био - отпадъци от потока битови отпадъци;
- опасни битови отпадъци;
- масово разпространени отпадъци и др.

Наредбата определя задълженията и отговорностите на домакинствата и други лица, които образуват подобни отпадъци (например юридическите лица, вкл. търговските обекти, производствените и стопанските субекти, болниците, училищата, административните сгради и други обекти, разположени на територията на общината). С наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъците на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. При разработването на наредбата са взети предвид основополагащи принципи при третирането на отпадъците, вкл. и по-специално новата пет-степенна йерархия на отпадъците, с цел изпълнение на заложените цели за събиране, подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на различните видове отпадъци, както и изпълнение на целите за отклоняване на биоразградимите отпадъци от депата.

Фигура 6 Йерархия за управление на отпадъците

Йерархията задава пет възможни начина за институциите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

За битовите отпадъци в Община Видин е изградена стройна система за събиране, транспортиране и депонирането им. Община Видин е обхваната на сто процента от организираната система за събиране и транспортиране на битови отпадъци. На територията на цялата община - гр. Видин, гр. Дунавци и 32-те села на общината, е въведено организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Въведена е съвременна технология за извършване на дейностите по събиране и транспортиране на битовия отпадък. Използват се съвременни машини с пресоващи устройства, контейнеровози, товарни автомобили, мотометачки, специализирани машини за миене на улиците. Във всички населени места са разположени контейнери за битови отпадъци - контейнери тип "Бобър". Типът на контейнера е в зависимост от установената система за сметосъбиране и сметоизвозване в съответното населено място. Целогодишно поддържане на чистотата на територии за обществено ползване се извършва в гр. Видин и гр. Дунавци. В останалите населени места това се извършва, когато се налага - това касае премахването на нерегламентирани замърсявания в или около населеното място. Извършваните дейности изцяло са съобразени с нормативните изисквания отнасящи се до отпадъците.

Съгласно анализите към проекта на Национална стратегия за околна среда 2009-2018 г. в Северозападния район се наблюдава слабо изразена тенденция към трайно намаляване на общите количества отпадъци.

Генерирани отпадъци на територията на Община Видин

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Независимо от факта, че има различни източници и разработки, големите различия в представените данни показва, че не съществува достатъчно достоверна система за отчитане и документиране на необходимата информация. Подобряване качеството на живот на живущите в общината изисква количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Битови отпадъци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

„Битовите отпадъци“ са отпадъците, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъци от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато вида им няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Общият поток битови отпадъци съдържа различни компоненти, които ако не се третират правилно могат да окажат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В същото време в битовите отпадъци има редица подходящи за оползотворяване материали като хартия, метали, стъкло, пластмаса, биоразградими отпадъци и други.

Това налага въвеждането/оптимизирането на практики/те за разделно събиране на масово разпространените отпадъци, като отпадъците от опаковки, биоразградимите отпадъци и опасните отпадъци от домакинствата.

Отделянето от общия поток битови отпадъци, на опасните вещества и веществата, които могат да бъдат рециклирани и оползотворени, предотвратява замърсяването на околната среда, води до пестене на естествени суровини и в значителна степен намалява количествата на отпадъците постъпващи за обезвреждане, което от своя страна намалява разходите, които се изразходват от общините за обезвреждане на битови отпадъци.

Събирането на битови отпадъци се извършваше в различни видове съдове, съобразени както с релефните и климатични особености на територията на община Видин, така и със състоянието на пътната инфраструктура вътре в населените места и между самите тях, със степента и гъстотата на застрояване, в т.ч. с броя на домакинствата, заведенията, учрежденията и потенциалното количество отпадъци, генерирани от тях.

В група 20 Битови отпадъци /домакински отпадъци и сходни с тях отпадъци от търговски, промишлени и административни дейности/, вкл. разделно събрани фракции съгласно Наредба № 2/23.07.2014 г. за класификация на отпадъците се включват освен смесените битови отпадъци с код 20 03 01 и следните отпадъци с кодове и наименования, както следва:

- 20 01 01 хартия и картон (различни от опаковките в група 15);
- 20 01 02 стъкло;
- 20 01 08 биоразградими отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене;
- 20 01 34 батерии и акумулатори, различни от упоменатите в 20 01 33;
- 20 01 36 ИУЕЕО, различни от упоменатите в 20 01 21, 20 01 23 и 20 01 35.

Таблица 9 *Количества смесено събрани битови отпадъци на територията на Община Видин за периода 2011 – 2019 г.*

	2011г.	2012г.	2013г.	2014г.	2015г.	2016г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
--	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---------	---------	---------

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

20 01 03 Смесен битов отпадък	26 577 т/год.	26 080 т/год.	25 225 т/год.	26 020 т/год.	18 888 т/год.	20 241 т/год.	18 293 т/год.	22 829 т/год.	25 333 т/год.
--	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Както се вижда и от **таблица 9**, за периода 2011-2014 г. не се наблюдават значителни промени в количеството на генерираните ТБО на територията на Общината. Количествата рязко се увеличават от 2015 г. след въвеждане в експлоатация на регионалната система за управление на отпадъците и тегловното определяне на количеството на генерираните ТБО на територията на Общината.

Консуматорските и потребителските навици в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци. Влияние върху състава на образуваните отпадъци оказва и големината на населеното място и основния поминък на населението. Сезонните вариации на количествата и състава на образуваните отпадъци се обуславят от два основни фактора:

- Различни местни сезонни характеристики и потребителски навици на местното население изразени в: натрупване на пепели и сгурия през зимните месеци, сезонно увеличение на зелените отпадъци през лятото и есента; консумация на различни типове храни (за лятото е характерна консумацията на храни, при които се образуват големи количества отпадъци);
- Сезонно приходящи граждани – не е съотносимо към територията на Община Видин.

От направеният анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците въз основа на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на битовите отпадъци могат да се направят изводи, че:

- ❖ количеството на отчитаните битови отпадъци варира поради, което не могат да бъдат открити устойчиви тенденции;
- ❖ липсват предишни изследвания за морфологичния състав на отпадъците поради, което не могат да се изведат тенденции за промяна в състава на отпадъците;
- ❖ за масово разпространените отпадъци няма натрупани данни, от които да могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране;
- ❖ няма функциониращи системи за събиране на био отпадъци, съответно не е налична информация за този вид отпадъци, в т.ч. не се отчитат данни за отпадъците от поддържането на зелената система;
- ❖ след въвеждането на регионалната система за управление на отпадъците за регион Видин отчитането на постъпващите за третиране в регионалната система отпадъци се извършва с ел. везна, като по този начин се избягва евентуалния субективизъм при отчитане количествата на отпадъците.

Целите се изпълняват от общините в регионалното сдружение за управление на отпадъците, в съответствие с решението, взето от Общото събрание за съответната регионална система.

За периода на действие на Националния план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г. Министерството на околната среда и водите не предвижда промяна в посочените параметри. Към

настоящия момент в процес на разработване и приемане е Националният план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.

В община Видин е налице 100% обхванато население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване.

Морфологичен анализ

Определянето на различните съставки на отпадъците в количествено съотношение е необходимо за планиране на системата за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците. Морфологичният състав показва съдържанието на отделните компоненти на отпадъците по отношение на техния вид, изразени в проценти от общото тегло, обема или други мерни единици (kg/жител/ден, kg/жител/год. и др.). Това проучване има за цел - максимално детайлно изследване на видовете отпадъци, които се образуват в бита. То съответства и на възприетата методика в много европейски страни. Целта е да се определят по-лесно възможностите за последващо оползотворяване на отпадъците.

Таблица 10 Морфологичен състав на смесеносъбраните битови отпадъци на територията на Община Видин

Морфологична фракция	Град Видин високо строителство, %	Град Видин еднофамилни къщи, %	Зона селска, %	Средно Общината, %
Хранителни	18,87	13,41	11,93	13,40
Хартия и картон	14,00	7,42	5,42	7,30
Пластмаса	16,00	16,34	18,72	17,49
Текстил	3,96	4,38	8,90	6,58
Гума	0,77	0,51	1,53	1,06
Кожа	1,02	0,62	1,01	0,87
Градински	4,44	13,15	16,22	13,52
Дървесни	0,90	1,65	2,17	1,81
Съкло	8,28	3,63	2,58	3,72
Инертни	2,47	8,11	5,88	6,24
Метали	2,33	1,76	2,30	2,11
Опасни	1,17	2,56	1,40	1,79

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Други	25,80	26,46	21,93	24,11
Общо	100,00	100,00	100,00	100,00

От таблица 10 е видно, че най-голям дял в състава на битовите отпадъци заема фракцията Пластмаса – 17,49 %, следвана от Градински – 13,52 % и Хранителни – 13,40 %, Хартия и картон – 7,30%. Делът на категория „Други“ е 24,11 %. За отбелязване е големия дял на фракцията Текстилни – 6,58 % при средно за страната 3,0 %.

Отпадъците, определени като "други" представляват неопределими отпадъци, които поради малките си размери и форма не могат да бъдат отделени и претеглени. Тези неопределими отпадъци са често в доста големи количества, особено когато са минали през камион с компактиращо устройство количеството им може да достигне до 50%. Поради тази причина не бива да се пренебрегват. Съгласно препоръките дадени в Методиката на определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци за преценка на фракция „други“, тя съдържа около 65% инертни материали (строителни, пепел от твърдите горива, пръст, сгур) и около 25% биоразградими отпадъци.

Отпадъци от опаковки и отпадъчни материали от хартия, картон, пластмаса и стъкло

Всички лица, извършващи търговия и дейности по приемане на отпадъци от хартия, картон, пластмаса и стъкло от физически и юридически лица са длъжни да се впишат в регистъра на площадките, на които се извършват дейности с посочените отпадъци.

Кметът на Община Видин организира дейностите по разделно събиране на отпадъците по опаковки, отпадъчни материали от хартия и картон, пластмаса и стъкло, като сключва договори с:

- организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО;
- с други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на Община Видин, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС, в случай на писмен отказ от всички Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки;
- лица, които изпълняват задълженията си индивидуално по смисъла на чл. 81 от ЗУО.

Към настоящия момента Община Видин не е въвела система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителни отпадъци

Съгласно ЗУО „строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Съгласно чл.11 от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци се въвеждат строги изисквания за управлението на строителните отпадъци. Възложителите на строително - монтажни работи и премахване на строежи изготвят планове за управление на строителните отпадъци. Тези планове се утвърждават пред местната администрация, като се представят в съответната РИОСВ. Тези мерки целят предотвратяване и ограничаване на замърсяването на околната среда и ограничаване на риска за човешкото здраве в резултат на третирането и транспортирането на отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР).

В Закона за управление на отпадъците и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали регламентират налагането на нови изисквания за:

- предотвратяването и ограничаването на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаването на риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци;
- създаване на екологосъобразна система за управление на ОСР;
- влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
- управление на образуваните ОСР в процеса на строителство и премахване на строежи.

Основната стратегическа цел, която е поставена в Национален стратегически план за управление на отпадъци, е до 2020 г. в България да бъде изградена развита система за управление на ОСР, която да осигури не по-малко от 70% икономически целесъобразно рециклиране на отпадъците, образувани в резултат на строителните дейности. По този начин България ще отговори на изискванията, съгласно Рамковата Директива за отпадъците. Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната през този период.

Употребата на ресурси и генерирането на строителни отпадъци могат да бъдат избегнати чрез:

- насърчаване и по-скоро на обновяването, а не на новото строителство;
- насърчаване на проектирането на гъвкави пространства, предвиждане на промени, свързани с обитаването на сградата съобразно нуждите на обитателите;
- най-ефективно използване на материалите, използвани в проекта, като особено внимание се обръща на свеждането до минимум на образуването на отпадъци и насърчаване на използването на устойчиви материали;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- избор на материали, за чието производство са използвани по-малко фосилни горива, съдържащи рециклирани материали и др.;
- избора на материали, пригодени за повторна употреба и демонтаж;
- влагане на материали заместващи продукти, генериращи опасни отпадъци;
- насърчаване на повторната употреба, за предпочитане на място, без предварително третиране.

Необходимо е да се предприемат мерки за предварително идентифициране, преди да се започне работата на събаряне и да се извърши селективно разрушаване на потенциално опасните компоненти и компонентите, които могат да бъдат използвани. По такъв начин тухли, керемиди, врати, радиатори, облицовки, стълбища, санитарна арматура, и т.н., могат да намерят купувач. Инертните отпадъци са преобладаващи в състава на тези отпадъци. Опитът показва, че е възможно и икономически ефективно разделянето на отпадъците на различни фракции на място.

За експлоатацията на регионалните депа са издадени съответните комплексни разрешителни (КР), по реда на Глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда.

В издадените КР на Регионалните депа за отпадъци в страната е разрешено приемането за депониране на битови, производствени и строителни отпадъци. Допълнително в КР е разрешено на операторите на депата да приемат следните отпадъци (основно строителни) за извършване на дейности по тяхното оползотворяване: Група 17:

- 17 01 01 Бетон;
- 17 01 02 Тухли;
- 17 01 03 Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия;
- 17 01 07 Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06;
- 17 05 04 Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03;
- 17 05 06 Изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05;
- 20 02 02 Почва и камъни. Оползотворяването на подходящи фракции от посочените отпадъците включват основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетките за неопасни отпадъци при експлоатацията на съответното регионално депо.

В повечето случаи, при постъпване на ОСР на депата, същите се използват за уплътняване и запръстяване на отпадъчното тяло, формирано от битовите отпадъци. Част от ОСР, постъпващи от строителни фирми и инвеститори могат да се използват от операторите като материали за укрепване на вътрешните обслужващи пътища на територията на депата. С използването на инертни ОСР като бетон, тухли, керемиди, плочки, керамични изделия, почва и камъни за запръстяване на натрупаните в депото битови отпадъци се допринася за ограничаване на:

- емисиите от миризми и прах от депото;
- разнасяните от вятъра отпадъци;
- запалванията на отпадъците в депото.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната през този период.

- На територията на Регионалното депо за битови отпадъци – Видин е изградена Инсталация за раздробяване и пресяване на строителни отпадъци – с максимален годишен капацитет за приемане и третиране на 80 000 t строителни отпадъци.

Инсталацията за раздробяване и пресяване на строителни отпадъци се намира в най-южната част на регионалното депо, в непосредствена близост до инсталацията за компостиране. Общата площ на инсталацията е 4000 m². През 2019 г. на площадката са приети 7 258,960 t строителни отпадъци с кодове и наименования:

17 01 01 – Бетон;

17 01 02 – Тухли;

17 01 03 – Керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия;

17 05 04 – Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03. Раздробяването се извършва с челюстна дробилка. Пресяването на раздробените строителни отпадъци, сортирането на отделните полезни фракции и отделянето на остатъка се извършва с пресяваща машина. Двете машини се обслужват от членов товарач.

Община Видин стриктно следи за спазване на разпоредбите на Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. При започване на СМР и/или премахване на строеж на територията на общината, от Възложителите ще се изисква План за управление на СО, без който няма да се издават съответните документи по реда на ЗУТ за разрешаване на строителните дейности.

Производствени и Опасни отпадъци

"Опасни отпадъци" са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, както и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др. Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.) и в Наредбите за масово разпространените отпадъци. Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение № 2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/или обезвреждане, включително

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети.

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет в РИОСВ, но общината не получава данни.

Най-голям дял в общото количество на опасните отпадъци имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак. Дейностите по третиране на опасните отпадъци, образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разрешителните им документи за дейности с отпадъци без да се ползва общинска инфраструктура. От дейността на предприятията от целулозно - хартиената промишленост се образуват съответно отпадъчни печатарски мастила, съдържащи опасни вещества (Код 08 03 12*) и отработени масла. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор. Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Управлението на опасните отпадъци, генерирани в малки количества, заслужават специално внимание с оглед намаляване на вредното въздействие на отпадъците съгласно дефиницията за предотвратяване. Те могат да бъдат генерирани от голям брой участници, било от почивни станции, лекарски кабинети, занаятчийи, сервиси за ремонт или продажба на превозни средства, перални, бояджийници, химическо чистене, издателска дейност, печат и др. Опасните отпадъци, образувани от малките предприятия не са в големи количества, но като се има предвид броят на съответните предприятия и опасният характер на отпадъците е важно да се оцени, дали методите на събиране, предвидени в законодателството за опасните отпадъци са подходящи за случая на малките предприятия.

Община Видин е организираща дейностите по разделно събиране на специфичните видове масово разпространени отпадъци, регламентирани в съответните специализирани наредби. За целта има сключени договори с фирми, които имат разрешение за извършване на тази дейност.

Негодни за употреба пестициди

Пестицидите са токсични химични вещества, някои от които трудно се разграждат, натрупват се в организма и хранителната верига, пренасят се от въздуха и водата и по този начин се отлагат на

разстояние от мястото на тяхното освобождаване. Според Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители, 9 от 12-те най-опасни и устойчиви органични химикали са пестициди. Негодните за употреба пестициди класифицирани като опасни отпадъци по реда на Наредбата, съгласно чл.3, параграф 1 от ЗУО. Наличието на негодни за употреба пестициди на територията на цялата страна, включително съхраняването им на изоставени или необезопасени места е национален проблем и представлява риск за околната среда и човешкото здраве. За успешната реализация на цялостното решение на проблема с негодните пестициди в България по Българо - Швейцарската програма за сътрудничество е одобрен проект на МОСВ за „Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита“. В рамките на подготовката на проекта е извършено проучване на територията на цялата страна за количествата и местата за временно съхранение на пестицидите. Проектът за обезвреждане на над 4 хиляди тона негодни пестициди от 216 склада в цялата страна навлиза във фаза на реално изпълнение през 2016 г. и 2020 г. Той е на стойност 23,4 млн. швейцарски франка и е финансиран от Българо - швейцарската програма за сътрудничество. Изпълнител на проекта „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“ е Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДОС).

Опасните отпадъци на територията на общината - препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност (пестициди) са обезвредени и запечатани в Б-Б кубове на площадка в с. Жеглица. В момента няма опасност от замърсяване. Намиращите се в складовете на територията на Общината пестициди ще бъдат поетапно изнесени извън пределите на страната за изгарянето им в специализирани инсинератори.

Болнични отпадъци

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци, за да се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др. Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за болничните отпадъци в общината. Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са със източник:

- ❖ Доболнична помощ;
- ❖ Болнична помощ;
- ❖ Филиал за спешна медицинска помощ.

В съответствие със ЗУО и Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (издадена от Министъра на здравеопазването и Министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.) дейностите по събиране и третиране на медицинските отпадъци са задължение на лицата, които ги образуват и по конкретно:

1. Лечебните заведения по чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения;
2. Здравните заведения по чл. 21 от Закона за здравето.

Населението на общината се обслужва от Многопрофилната болница за активно лечение (МБАЛ) „Света Петка“ АД гр. Видин.

Всички формирани отпадъци от лечебни и здравни заведения на територията на община Видин се събират разделно в специални съдове и се обеззаразяват с подходящ дезинфектант. Отпадъците се предават на база сключени договори на фирми, притежаващи разрешение по ЗУО.

Специфични потоци отпадъци

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци и с цел рециклиране, и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „Замърсителят плаща“ означава, че лицето, което замърсява, също трябва да плати за отстраняване на замърсяването. Относно управлението на отпадъците това означава, че генераторът на отпадъци трябва да поеме пълната стойност за третиране и обезвреждане на отпадъците. По такъв начин, ако замърсителят (производителят на отпадъци) генерира големи количества отпадъци, то той плаща много за управлението на отпадъците, а ако произвежда малки количества - заплаща по - малко. По този начин принципът е справедлив и засяга този, който замърсява (генератора на отпадъци). Принципът обикновено изисква прилагането на схеми от типа "Заплати за колкото изхвърляш", отчитащи обема или теглото на отпадъците, въз основа на които се определя такса „битови отпадъци“. В България са постановени няколко наредби, в които „производителите на продукти“ са отговорни за събирането, рециклирането и третирането на продуктите, които се превръщат в отпадъци. Относно управлението на битовите отпадъци, следните продукти са определени като отговорност на производителя:

- ❖ опаковки;
- ❖ отпадъци от електрически и електронни съоръжения;
- ❖ излезли от употреба автомобили;
- ❖ отпадъци от масла и нефтопродукти;
- ❖ излезли от употреба батерии и акумулатори.

Идеята на принципа е, че по време на определянето на предназначението и производството на отпадъка, „производителите на продукти“ трябва да вземат такива решения относно състава на продукта, че когато продукта се превърне в отпадък, до голяма степен да бъдат определени количеството на генерираните отпадъци и възможностите за управлението им.

Ефективната работа на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки намалява количеството на депонираните отпадъци, което има положителен икономически и екологичен ефект. Осигурено е връщането обратно в производството на ценни суровини и материали.

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

Излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) са масово разпространени отпадъци, чието събиране и третиране изисква прилагането на специфични методи. Решаването на проблема с изоставените стари автомобили на обществени места е от особена важност за чистотата на населените места по отношение на наличните места за паркиране, почистване на улиците и намаляване на здравни рискове. Наредбата за излезлите от употреба моторни превозни средства, приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 7/2013г.), регулира всички производители/вносители на моторни превозни средства от определени категории да осигурят безплатно за последния собственик приемане, съхраняване и разкомплектоване на ИУМПС. Съгласно наредбата, собствениците на ИУМПС са длъжни да ги предават за временно съхранение на определените за целта площадки и в пунктове за разкомплектоване, като не заплащат такси и разноски за приемането му.

Кметът на Общината:

- определя местата и площадките за временно съхраняване и предаване на ИУМПС;
- организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл.143, ал.7 и 8 от Закона за движение по пътищата и предаването им за разкомплектоване. Операторът на центъра за разкомплектоване и/или операторът на площадка за събиране и съхраняване издава за всяко прието ИУМПС удостоверение за разкомплектоването му по чл.19, ал.1 от Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства.

Излезли от употреба гуми

Дейности по събиране, съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба пневматични гуми (ИУПГ) имат право да извършват само лица, притежаващи съответното разрешение, издадено по реда на чл. 35 и чл. 67 от ЗУО. Местата на събирателните пунктове се съгласуват от Общината. Гражданите, едноличните търговци и юридическите лица са длъжни да предават ИУПГ само на определените събирателни пунктове.

Кметът на Общината:

- определя местата за събиране на ИУПГ на територията на Общината, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално, и информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на ИУПГ;
- съдейства за извършването на дейностите по събиране и съхраняване на ИУПГ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане.
- Дейностите по оползотворяване или обезвреждане трябва да се изпълняват по начин, по който да се предотвратява възможно вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

По отношение на нерегламентирания внос на гуми и ограничаване на сивата икономика в тази сфера са предприети съвместни действия с гранични КПП – с цел осъществяване на събираемост на продуктите такси за гуми.

Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти

Съдържащите се в маслата опасни вещества, представляват опасност за замърсяване на околната среда през всички фази на техния жизнен цикъл. Предотвратяването на тези вредни последици следва да се постигне чрез системен и адекватен контрол на материалните потоци и отделяните емисии. Задълженията на общината в това отношение се определят от Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти. Съгласно чл. 39, ал. 1 от тази Наредба, Кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Дейностите по събиране, съхранение, преработване и/или обезвреждане на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, имат право да извършват само лица, притежаващи съответно комплексно разрешително или разрешително по чл.35 от ЗУО.

Отпадъци от електрическо и електронно оборудване

Отпадъците от електрическо и електронно оборудване са едни от най-сложните за управление отпадъчни потоци. Причината е, че те обхващат широк кръг от продукти - от малки домакински електроуреди с просто устройство до високо интегрирани системи като компютри и мобилни телефони. В европейското законодателство е възприет принципът производителят да поема отговорност за отпадъците, образувани от произведените от него продукти, когато те излязат от употреба. В България е в сила Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, в която са регламентирани правилата за управление на тези отпадъци. Съгласно чл. 25, ал. 1 от тази Наредба, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Лицата, които извършват продажба на ЕЕО на крайните потребители, са длъжни да поставят на видно място в търговските обекти табели, съдържащи информация за възможностите и начина за обратно приемане в търговския обект на ИУЕЕО, образувано в бита и/или други налични места за предаване на ИУЕЕО.

Луминесцентните и други живачни лампи се оставят на временно съхранение в специални складови помещения, според изискванията на наредбата и се предават на фирми и организации по оползотворяване.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Разделното събиране на отпадъци от ИУЕЕО на територията на общината се извършва основно кампанийно по предварително определени дати от общината съвместно с организациите по оползотворяване, за които жителите на населените места се уведомяват предварително.

Негодни за употреба батерии и акумулатори

Основна цел на контрола по прилагането на законодателството в областта на негодните за употреба батерии и акумулатори е повишаване на разделното им събиране и рециклиране. Те не трябва да попадат на депата за твърди битови отпадъци, тъй като съществува опасност съдържащите се в тях тежки метали да попаднат чрез инфилтрационните води в почвите, повърхностните и подземните води. Въведени са системи за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори, отпадъци от електрическо и електронно оборудване.

Технически решения

През м. август 2015 г. е открито новоизградено депо за битови отпадъци, разположено в землището на с. Жеглица в местност „Рамова ливада“ /„Козя гърбина“/, разположено на 13 км от общинския център - гр. Видин. Построеният инфраструктурен обект е част от изпълнението на проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Видин“ и ще обслужва територията на всички 11 общини в областта. Регистрирано е сдружение с нестопанска цел „Регионално управление на отпадъците – Видин“ с членувачи общини Видин, Белоградчик, Бойница, Кула, Макреш, Грамада, Димово, Ново село, Ружинци, Чупрене, Брегово. Общата стойност на проекта финансиран по линия на Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2007-2013 г., е в размер на над 20 млн. лв. Изграденото регионално депо е разположено на площ от 221 ха и е с общ капацитет от 516 000 тона отпадъци. Предвиденият експлоатационен период е 20 години. Този проект е един от най-значимите инфраструктурни проекти, реализирани на територията на област Видин, насочен към подобряване на екологичното състояние и превенция на екологичните рискове, свързани с управлението на отпадъците.

С Решение № 389-Н0-И0-А0 от 23.03.2010 г. на Изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) при Министерството на околната среда и водите (МОСВ), на основание чл. 120 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл.11, ал.1 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни на Община Видин беше издадено Комплексно разрешително № 389-Н0/2010 г. за изграждане и експлоатация на инсталация и съоръжения за следната категория промишлена дейност по Приложение 4 на ЗООС:

„Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Видин, Белоградчик, Бойница, Брегово, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци и Чупрене“. С Решение №155/23.12.2014 г. Общински съвет Видин учреди Общинско предприятие „Регионално депо за битови отпадъци - Видин“ (РДБО).

На Регионалното депо се приемат неопасни отпадъци от общините в регион Видин. Съгласно действащото законодателство депото се отнася към „депата за неопасни отпадъци“. Проектът за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

него е съобразен с изискванията към „депа за неопасни отпадъци“ и е предвиден съответния долен изолиращ екран. Това позволява на депото да се депонират следните отпадъци:

- битови отпадъци;
- производствени неопасни отпадъци, близки по морфологичен състав до битовите.

Инсталации, които попадат в обхвата на точка 5.4 от Приложение № 4 на ЗООС са:

- 1) Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Видин, Белоградчик, Бойница, Брегово, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци и Чупрене, състоящо се от две клетки с общ капацитет: 516 000 t -

- Клетка № 1 (завършена) с капацитет 309 600 t /депонирани отпадъци 422 000 m³

- Клетка № 2 (предвидена за втори етап) с капацитет 206 400 t /депонирани отпадъци 278 000 m³

Инсталации, които не попадат в обхвата на Приложение № 4 на ЗООС:

- 2) Инсталация за компостиране – с максимален годишен капацитет за приемане и третиране на 10 000 t биоразградими отпадъци;
- 3) Инсталация за раздробяване и пресяване на строителни отпадъци – с максимален годишен капацитет за приемане и третиране на 80 000 t строителни отпадъци.

1) Депо за неопасни отпадъци

Депото включва две клетки: № 1 и № 2 за депониране на неопасни отпадъци, от които клетка № 1 е напълно завършена, а № 2 е ситуирана в инвестиционния проект. Клетки № 1 и № 2 на депото ще се експлоатират последователно, като клетка № 2 предстои да бъде построена. В съседство с клетка № 1 е разположен насип с пръст за запръстяване.

На депото се приемат само отпадъци, които са включени в списъка на видовете отпадъци, разрешени за депониране на депото в съответствие с условията в комплексното разрешително по чл.117, ал.1 от ЗООС (КР № 389-Н0/2010 година). Всички отпадъци доставени на депото се контролират, като контролът включва:

- регистрация на автомобила, превозващ отпадъците на общината или фирмата, генерираща отпадъците;
- претегляне и регистриране на отпадъците;
- пряк визуален контрол на отпадъците за съответствие по вид и състав на отпадъците. Цялата информация се записва и съхранява в системата за регистриране на данни – софтуерна система, свързана с кантара. Насочването за разтоварване на сметовозните коли се извършва според указанията на технологията, като се осъществява контрол на разтоварените отпадъци, след което автомобилите след напускане на участъка за разтоварване преминават през дезинфекционен трап за измиване на колелата.

Технологията на депониране на отпадъците включва:

- разтоварване на отпадъците в клетката;
- разстилане с челен товарач и с булдозер;
- запръстяване.

Площта на клетка № 1 между вътрешния ръб на дигите е 35 562 m². Изготвен е план за експлоатация на клетката по зони. Насипването на отпадъците в клетката се извършва на дневни работни участъци чрез разстилане и претъркуване, без разпластяване. До височина 1,0 m не се извършва уплътняване с булдозер. Все още не е достигнат хоризонт отпадъците – 2,0 m (1,8 m уплътнени отпадъци + 0,2 m дневно покритие) за започване уплътняването на отпадъците с компактор. Ежедневно се извършва запръстяване на работния участък. Периодично, чрез преместване на бетонни панели се извършва корекция на рампата и обръщателната площадка.

Система за управление на отпадъчните води

На територията на РДБО се формират следните потоци отпадъчни води:

- производствени (инфилтрат от клетката за отпадъци, отпадъчни води от инсталацията за компостиране, автомивката и миенето на пътната настилка), битово-фекални води и дъждовни води, които се събират в ЛПСОВ.

Системата за управление на отпадъчните води - събиране, отвеждане и третиране включва следните звена:

- дренажна система за събиране на инфилтрат;
- канализационна система за пренос на инфилтрат с колекторни шахти за инспекция;
- резервоар за инфилтрат;
- локална пречиствателна станция за отпадъчни води (ЛПСОВ).

Редовно се прави проверка на системата за управление на инфилтрата, за да има гаранция за правилното ѝ функциониране.

Охранителни канавки за защита на обекта от повърхностни води

Охранителните канавки имат за цел да съберат и отвеждат атмосферните води паднали в и около района на депото. По този начин депото е защитено от наводняване и натоварване на дренажната система за инфилтратни води. Поддържат се чрез: редовно почистване от отлагане на пръст и чакъл, поддържане на облицовката и фугите, почистване на водостоците под експлоатационните пътища.

Система за високотемпературно обезвреждане на биогаз

На територията на клетка № 1 предстои да бъдат построени газови кладенци при достигане необходимата технологична височина – след депонирането на първия работен хоризонт с височина 2,0 m от дъното на депото. На обекта има монтирани газови кладенци на рекултивирано предишно депо за отпадъци. От тях е монтирана система от тръби за отвеждане на биогаз към инсталация за изгаряне тип „факел“. Води се постоянно наблюдение за техническата изправност на инсталацията

за изгаряне. Все още не е достигната концентрация на метан в генерирания газ, достатъчна за автоматично включване на запалването.

Инсталация за компостиране

Инсталацията за компостиране включва третиране на биоразградими зелени и битови отпадъци, засега генерирани на територията на Видин и Белоградчик с максимален капацитет 10 000 t/y. Компостиращата инсталация и тази за преработка на биоразградими отпадъци се намират в южната част на площадката на новопостроеното регионално депо Видин в близост до територията за разполагане на бъдещата втора клетка за депониране. Общата площ за разполагане на инсталацията за компостиране е 8 415 m², заградена с висока ограда и метална врата. Компостирането се извършва по технология на контролирано биологично узряване в аеробни условия на растителни и битови отпадъци чрез разполагането им на открити купове (лехи) с принудително размесване.

Инсталацията за компостиране включва:

- участък „Подготвителен“, оборудван с шредер, в който се извършва раздробяване и смесване на битови отпадъци, зелена маса и структурни материали (стъбла и клони);
- участък „Ферментация“, оборудван с обръщач на компостни лехи – площ 4000 m²;
- участък „Готов компост“, оборудван с барабанно сито, в който се извършва пресяване и складиране на готовия компост.

Производството на компост се обслужва от трактор и челен товарач.

Инсталацията включва: склад за сурови материали с площ 1865 m² и покрита площадка за съхранение на машините и готовия компост с площ 350 m² и технологични пътища. На територията на инсталацията за компостиране при дъжд се генерира инфилтрат, който се отвежда гравитачно чрез канавки, шахти и тръбна система за пречистване.

Компостиращата инсталация е оразмерена за максимален капацитет – 10 000 t/y, в това число:

- битови органични отпадъци - 3 750 t/y;
- растителни (зелени) отпадъци – 6 250 t/y.

Инсталация за раздробяване и пресяване на строителни отпадъци

Инсталацията за раздробяване и пресяване на строителни отпадъци се намира в най-южната част на регионалното депо, в непосредствена близост до инсталацията за компостиране. Общата площ на инсталацията е 4000 m². Раздробяването се извършва с челюстна дробилка. Пресяването на раздробените строителни отпадъци, сортирането на отделните полезни фракции и отделянето на остатъка се извършва с пресяваща машина. Двете машини се обслужват от челен товарач.

Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите и намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за

тяхното управление. На сайта на общината е обявен „зелен телефон“, за връзка с гражданите, на който те имат възможност да подават сигнали и да получават информация по всички въпроси, свързани с опазване на околната среда, в т.ч. и такива, свързани с управлението на отпадъците. Общината няма разработена комуникационна стратегия, свързана с информиране на обществеността по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Ежегодно през пролетта се провеждат кампании за почистване на населените места, които са съчетани с образователни кампании.

Анализ на информационното обезпечаване

Предмет на този анализ е информационното обезпечаване в общината относно количеството и потоците отпадъци и дейностите, свързани с тяхното управление. Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО и Наредба №1/4.06.2014г. и в наредбите по чл.43, ал.3, ал.4, ал.5 и ал.6 от ЗУО. Общините имат и задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци. Информационното обезпечаване следва да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъците;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъците;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейностите;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Рекултивация на депа.

Основна функция в общината имат служителите за:

- Събиране, систематизиране и анализ на информация, свързана с дейности по отпадъците;
- Обработка и обобщаване на данните, свързани с изпълнението на договорите с фирми, извършващи дейности с отпадъци;
- Събиране и отчитане на данни, както и за изготвяне на информационни справки, доклади, становища и др. има общинската администрация.

ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от съществено значение за вземане на правилни решения за управлението им. Определяне на реалните количества е възможно, когато на депото има действащ надежден измерителен уред (електронна везна). С такава везна разполага РД и оттук нататък общината ще има реални количества за анализ и прогнозиране. Прогнозата за изменението на количествата и състава на отпадъците е в пряка зависимост от промените в броя и възрастовия състав на населението, неговия икономически и социален статус.

Тенденциите в демографското развитие на общината през последните 10 години е намаляване на населението и отрицателен естествен прираст.

Таблица 11 *Прогноза за населението за период 2020-2035 година по данни на НСИ*

		(брой)			
		2020	2025	2030	2035
I вариант (при хипотеза за конвергентност)	Област Видин	82065	74467	67667	61535
II вариант (относително ускоряване)	Област Видин	82270	75229	69104	63697
III вариант (относително забавяне)	Област Видин	81974	74125	66976	60518

Демографските прогнози (перспективни проекции на населението) са формални пресмятания, които се извършват при условия, че са възприети определени предположения за бъдещото развитие на раждаемостта, смъртността и миграцията. Те дават представа за възможното бъдещо развитие на населението през прогнозирания период. Използват се различни сценарии за проекциите на населението в зависимост от очакваното социално-икономическо развитие на страната.

- **I вариант (цели):** Този вариант се определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално-икономическото развитие на страните членки.
- **II вариант (относително ускоряване):** При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически процеси в страната.

- **III вариант (относително забавяне):** При този вариант развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната.

4. Геоложка среда

Община Видин е разположена в северозападната част на Дунавската равнина. Цялата и територия се заема от Видинската низина, която се простира между завоя на р. Дунав при град Видин и отстъпващите далеч на югозапад планински хълмове. Общината включва обширни площи – полета, хълмове и малки горски масиви.

Според геоложкото райониране на страната, Община Видин попада в район Мизийска плоча. Дунавската равнина (развита върху Мизийската плоча) има низинен, равнинно-хълмист и платовиден релеф. В северната и западната част преобладават низините, образувани от речните наноси на р. Дунав. Равнините в западната част /между долините на реките Арчар и Вит/ заемат плоските междудолинни пространства с наклон на североизток. През палеозоя земите на Дунавската равнина са залети от дълбок морски басейн, където се отлагат седименти със значителна мощност. Тяхното нагъване е в резултат на проявите на херцинския орогенен цикъл. По-късно е подложена на епейрогенно издигане и оттегляне на морския басейн. Продължителната проява на екзогенните процеси през палеозоя я превръщат в обширен пенеплен. Този пенеплен през мезозоя и терциера не е бил подлаган на нагъвателна дейност, играел е пасивна платформена роля, съпроводена с продължителни бавни земекорни колебателни движения. По-късно някои райони са били подложени на значително разломяване. През неогена поради колебателни движения и разломяване на платформата са се образували плиоценски езерни басейни, където се извършва активна седиментация. Поради по-късното всеобхватно епейрогенно издигане и оттегляне на езерните води се оформя нейният съвременен облик. По това време поради значителната морфогенетична дейност на по-пълноводните реки са били отложени широко разпространените чакъли, а продължителната еолична дейност довежда до образуването на лъсовата покривка.

Територията на община Видин е изградена от неогенски и кватернерни наслаги.

Неоген - неогенските седименти на територията на община Видин са представени от няколко свити - Смирненска, Арчарска, Фуренска, Криводолска и Димовска.

Смирненската свита се представя от редуващи се глини и пясъци. Глините са сивосинкави, плътни или слоисти, които най-често са алевитни и много рядко са пясъчливи. Пясъците са разнообразни, от фино-до грубозърнести, често са косослоисти и обикновено са олигомиктови по състав.

Арчарската свита се състои от пясъци, разположени върху глините на Смирненската свита. Общо взето пясъците са белезникави и жълтеникави, на отделни места с повишена съдържание на желязни хидроокиси, което им придава ръждивокафяв цвят. Преобладават предимно дребнозърнести пясъци, като само в най-горните участъци на пластореда се наблюдават грубозърнести. Те са олигомиктови, но преобладават кварцовите късчета и минерали. Арчарската свита по разпространение напълно съвпада по площ с отдолу лежащата Смирненска свита.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Фуренската свита се представя от детритусни варовици, песъчливи варовици и пясъчници с дебелина 20 - 30 m.

Криводолската свита е представена е от мергели и глини с дебелина 10 - 20 m.

Димовската свита е представена е от пясъчници, пясъци, глини и детритусни варовици с дебелина 20 - 30 m.

Кватернерът е представен от образувания с еоплейстоценска, плейстоценска и холоценска възраст.

Алувиално-пролувиалните образувания с еоплейстоценската възраст се представят от т.н. "покривни чакъли". Те имат алувиално-пролувиален произход и се установяват на относителна височина 80-100-110 m от съвременните речни нива. Те са отложени върху неравните и размити повърхнини на кредните и неогенски седименти и се покриват с постепенен преход от червените подлъсови глини или направо от лъоса.

Чакълите са представени от различни по големина и форма късове, изградени от кварц, флинт, варовици и по-рядко от масивни скали. Примесени са, в повечето случаи, с кварцов, едро - до среднозърнест пясък, оцветен от жълтеникаво до ръждивочервеникаво. Дебелината на тези материали се изменя от 0,5 до 3 m. Поради това, че са покрити от лъосовия комплекс и завоалирани от делувиални образувания, на повърхността почти не се наблюдават.

Плейстоценска серия

През плейстоцена се формират еолично-алувиални, еолични и алувиални образувания.

Еолично-алувиални образувания

Тук отнасяме червените песъчливи глини, които се намират между грубокластичните еоплейстоценски материали и лъосовия комплекс. Границата с покривните чакъли има преходен характер. Там където те не са отложени, глините се разполагат върху неравната, денудирана подложка от кредни и неогенски седименти. Горната граница, с покриващия ги лъос, е постепенна.

Глините са варовито-алевритови, плътни, безструктурни с характерен червеникав до бежовокафяв цвят. Съдържат овъглени растителни останки, флинткови зърна, манганови налепи и карбонатно вещество под формата на конкреции, ядки и лещовидни прослойки. Дебелината на глините се изменя от 10 - 12 m на юг до 30 m на север. Навсякъде те се покриват от рахлите материали на лъоса, които ги завоалират.

Еолични образувания

Към еоличните образувания се отнася лъосът, който има широко разпространение. Той следва с постепенен преход над долно-плейстоценските глини.

Лъосът представлява бледожълтеникава, финозърнеста, лека, порьозна, слабо споена глинесто-алевролитова скала. Набогатен е на калциев карбонат, който се наблюдава като единични зърна, налепни кори или конкреции с различна форма и големина - "лъосови кукли". Ясно изразената му

цепителност във вертикално положение спомага за образуването на отвесни стени. Типично за лъоса е способността му да се доуплътнява при навлажняване, при което се образуват негативни форми, наречени "степни блюдца".

От север на юг става постепенно увеличаване на глинестия компонент за сметка на алевроитовия и пясъчливия. Въз основа на съотношението пясък, глина, алевроит се отделят пясъчлив и типичен лъос.

Дебелината на лъосовия комплекс нараства от 10 m на юг до 40 m на север край р. Дунав.

Алувиални образувания

Алувиалните отложения с плейстоценска възраст са развити върху терасните нива на р. Дунав. Изградени са от разнокъсови добре огладени чакъли, примесени със средно до грубозърнести пясъци. Отложенията върху надзаливните тераси са покрити от червените еолично-алувиални глини и лъосовия комплекс. С изключение на надзаливната първа тераса, останалите се установяват само със сондажи.

Дебелината им се ограничава в границите на 3 до 14 m за отделните тераси.

Холоценска серия

През холоцена се образуват алувиалните отложения от руслата и заливните тераси на реките. Те по състав не се отличават от формираните по време на плейстоцена подобни материали. Широко са разпространени край р. Дунав. Характерни за този район са гредовете (ниски дълги хълмове, ориентирани успоредно на реката), изградени от лъосови пясъци и пясъчлив лъос. Тяхното оформяне е станало не само от действието на речните води, а и под влиянието на вятъра.

Дебелината на холоценските алувиални образувания достига до 20 m.

Делувиални образувания са представени са от 3 - 5 m дебели, глинесто - пясъчливи и лъосовидни материали. Наблюдават се по склоновете на речните долини и по - големите долове.

5. Полезни изкопаеми

Като цяло полезните изкопаеми в община Видин са свързани с нейния скален строеж и развитието ѝ като платформена структура. Тук са създадени условия за образуване предимно на седиментен тип полезни изкопаеми - горива и нерудни изкопаеми. Разкрити са големи запаси на гипс. Дунавската равнина е богата на варовици и кварцови пясъци.

На територията на община Видин са разположени следните кариери за добив на подземни природни богатства:

✓ Кариери за глина "Лисиците запад" и "Суринатия бряг" с. Градец обслужващ керамичната фабрика (към момента не е в експлоатация), към "Видинска керамика" ЕООД, гр. Видин. Кариерите не се експлоатират.

✓ Кариера за пясък с. Майор Узуново. Разработвана в миналото от “Пътно управление”, гр. Видин, за добив на суровина при строителството на обект “Ферибот”. Кариерата е консервирана и не се експлоатира.

✓ Кариера за варовик с. Бяла Рада. Кариерата е закрыта и не се експлоатира.

В общината има дадени концесии за две находища: „Кошава” за добив на гипс и „Антимово” за добив на заглинени пясъци. По данни на Изпълнителната агенция за проучване и поддържане на река Дунав, в района на община Видин четири фирми имат разрешителни и добиват пясък от коритото на река Дунав в землищата на с. Гомотарци, гр. Дунавци и с. Кошава.

6. Сеизмичност

Опасни геоложки процеси. Свладища

Свладищата са природно или техногенно явление с опасни последици за обществото. На територията на страната са регистрирани разнообразни по тип, механизъм, активност и обхват свладища, активизирането на които може да доведе до бедствени ситуации, които да застрашат живота и здравето на хората, сигурността на обитаване на населени места и курортни комплекси. Свладищните процеси са концентрирани в отделни области, характерни със специфични геоложки и тектонски строеж и са обособени в няколко свладищни района.

Територията на община Видин попада в Дунавски свладищен район. В този район свладищата са привързани към високия Дунавски бряг (една от основните причини за възникването им е речната ерозия).

На територията на общината са регистрирани над двадесет броя свладища (общо 24), съгласно *Картата за териториално разпределение на свладищата в България по общини*, т.е. тя е със значителна степен на концентрация на този тип геоложки процеси.

Територията на община Видин попада в обхвата на държавно дружество за геозащита, „Геозащита” ЕООД - Плевен, контролирани от МРРБ. Съгласно чл. 96, ал. 1 от *Закона за устройство на територията* мерки и дейности за ограничаване на свладищата, ерозионните и абразионни процеси и за предотвратяване на аварии и щети се осъществяват от МРРБ.

7. Почви и нарушени терени

Обща характеристика на почвите в района

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването ѝ от вредни въздействия и унищожаване. Почвената покривка на България се характеризира с голяма пълнотата поради значителното разнообразие на факторите на почвообразуване - почвообразуващи скали, силно разчленен релеф, различни биоклиматични условия, антропогенна дейност. Геоложката основа, релефа и климатичните особености определят вида на почвите и тяхното състояние. Територията на община Видин се характеризира със значителни почвени ресурси, които създават условия за развитието на широкоспектърно земеделие.

Опазването на почвите следва да се разглежда като съвременна необходимост, която се свързва с възможността от възникване на проблеми, породени от естествени фактори като ерозионни процеси, преовлажняване и деструкция на почвите. На това основание почвената покривка е уязвима на антропогенно натоварване, предимно в посока замърсяване от употребата на торове в земеделието, засоляване /при напояване/, деструкция на почвения профил.

Според генерализираната схема на почвите в България (по FAO) територията на община Видин е изградена от няколко вида почви:

Смолниците (Vertisols) са представени почти изключително от излужения си и съвсем малко от типичния си и карбонатен подтип. Формирани са както на плиоценски и еоценски глинести материали, така и на елувий от андезит и андезитни туфи. В зависимост от материалите, върху които са образувани, те показват известни различия. Тези върху кватернерни отложения са средно мощни (с хумусен хоризонт 50 - 70 cm) и имат черноземовиден характер - по-добре изразена зърнесто-троховидна структура, по - слабо уплътняване и по- голямо съдържание на хумус (до 3,8%). По механичен състав са по-леки - тежко песъчливо - глинести. Механо - технологичните им свойства показват известни различия от тези на смолниците върху плиоценски отложения – по-ниско относително съпротивление при оран, по-добра водопропускливост и др. Добре са запасени с фосфор, общото съдържание на които достига до 0,220% срещу 0,050 до 0,130% при другите смолници. Реакцията им е неутрална до слабо кисела. Друга особеност на тези почви е, че сред тях са разпространени карбонатни и типични подтипове. Последните се отличават с по-маломощен (45 - 60 cm) хумусен хоризонт, по-добре изразена зърнесто-троховидна структура и по-високо съдържание на хумус (3,5-4%).

Почвения профил се характеризира с добре проявена диференциация. В него има два прехода един в друг хоризонта: горен, черен на цвят с дебелина до 1,20 m и долен глинест.

Черноземите са известни като калциево-хумусни почви с широко разпространение в континенталните и умереноконтиненталните области на Европа, Азия и Северна Америка. Като самостоятелен почвен тип те са отделени за първи път от руския почвовед В. Докучаев през 1883 г. Той ги нарекъл „царят на почвите, главното и основното богатство на Русия.

Почвеното богатство и на нашата страна се дължи в голяма степен на черноземите. Те са разпространени в Северна България, където в долния лесорастителен пояс заемат почти изцяло западната и централната част на Дунавската (Мизийската) хълмиста равнина, южната част на Добруджанското плато и част от Лудогорието. Тези земи покриват около 20 % от общата площ на страната. Черноземите са образувани върху льос, льосовидни седименти, глинени мергели и варовици при наличието на ливадностепна и горскостепна растителност. Най-благоприятни условия за тяхното развитие и формиране има в областите с разнотревно-житни тревни. Тези условия и редуването на влажни и сухи периоди през годината подпомагат хумификацията, насищането на хумуса с калций и излужването на карбонатите.

Карбонатите се натрупват на различна дълбочина в профила и варират от 0 до 20 %, във връзка с което черноземите се подделят на четири подтипа: карбонатни (кестеняви), обикновени (излужени), лесивирани (деградиращи) и глееви (ливадни). В зависимост от мощността на хумусния хоризонт

или според хумусното съдържание черноземите се подразделят на следните видове: слабо мощни (с хумусен хоризонт до 40 cm), средно мощни (40 - 80 cm) и мощни (над 80 cm).

Лесивираните почви са широко разпространени в България. Те заемат обширни площи в хълмистите и нископланинските територии на Дунавската (Мизийската) хълмиста равнина, Предбалкана, Южна и Средна България. Към тях се отнасят почвите, които имат илувиален глинест Bt хоризонт, формиран вследствие на акумулацията на глина и ил, механично изнесени от повърхностния хоризонт. Името им е свързано с думите „lessivage“ (фр.) и „luvere“ (лат.), които означават измиване, отмиване и с него се определят почви с илувиална акумулация на глина. Според световната класификация на ФАО (Ко тези почви се определят като лувисоли, а у нас – лесивирани. Въвеждането на името „лесивирани почви“ в българската класификация се налага от нуждата то да се уеднакви с международната класификация и най-вече - от необходимостта да се избегне очевидното различие с почвите от лесостепните или средиземноморските райони на Европа.

Лесивираните почви се намират в условията на добър дренаж и интензивно селскостопанско използване със забележимо негативно антропогенно въздействие, проявено преди всичко в интензивната им ерозия.

Замърсени почви с тежки, метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители

Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди.

Почвените замърсявания са два вида: дифузни (с основен източник земеделските практики и атмосферното замърсяване) и локални (минни обекти и индустриални предприятия). В резултат на локалните и дифузните почвени замърсявания настъпват промени в състоянието на почвата и качеството на произвежданата продукция.

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – I ниво, 2019 г. за РИОСВ - Монтана са определени 11 бр. пунктове със съответните номера. За община Видин това е пункт: 10 – с. Майор Узуново, общ. Видин. Пробите са взети в периода 1 септември- 15 октомври 2019 г., преди извършване на есенното подхранване (торене) при стриктно спазване местоположението за пробонабиране със съответната точност на GPS. Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС програма за почвен мониторинг, I ниво - широко мащабен мониторинг, е планирано да се извърши редуцирано обследване в пунктовете от мрежата за широкомащабен мониторинг на почви и пълен набор от показатели.

Като цяло през последните години все повече се налага тенденцията за намаляване на замърсяването на почвите. Резултатите от проведените изпитвания са представени в ИАОС в срок до 31 март. Следят се следните показатели: активна реакция на почвата (pH), биогенни елементи - общ азот, общ фосфор, нитратен азот, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 тежки метали – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.

Замърсяване на почвите е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми.

В изпълнение на програмата по почвен мониторинг - III ниво - локални почвени замърсявания на територията на РИОСВ - Монтана са извършени проверки на всички депа и складове с негодни за употреба препарати за растителна защита. Залежалите растително защитни препарати са съхранени в 10 бр. склада и 18 бр. депа с контейнери тип "Б-Б кубове". Решен е проблема с изоставените пестициди от дейността на старите ТКЗС-та в общината. Негодните пестициди са изгребани и събрани в "Б-Б кубове" на площадка край с. Жеглица. В момента там по безопасен начин за околната среда и човешкото здраве се съхраняват около 130 м³ негодни пестициди.

Извършва се миниторинг на почвите за замърсяване с три групи органични съединения: полициклични ароматни въглеводороди (РАН16), полихлорирани бифенили (РСВ6) и органохлорни пестициди. При вземането на пробите за изпитване се формира една средна представителна проба от трите повторения само от първата дълбочина на почвения хоризонт. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на устойчивите органични замърсители (полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили) е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Замърсяванията с нефтопродукти са много ограничени и са вследствие аварийни разливи и инциденти. Анализът на наличната информация показва, че на този етап няма регистрирана земя в община Видин, замърсена с РАН и РСВ.

Ерозирали почви

Ветровата ерозия е характерна за равнинните райони. Процесът показва негативни тенденции на развитие, особено след реституцията на земята и унищожаването на по-голямата част от изградените полезащитни пояси. Причините са и в използването на неподходящи, тежки машини за обработка, които предизвикват деструктуриране и разпрашаване на почвата.

Териториите с хълмист и планински релеф, заети с тъмно и светлосиви и подзолисти пясъчливо-глинести почви са най-податливи на ерозия и уязвими при горско-стопански дейности - сеч гори, напояване, обработка почви. Голяма податливост на ерозия имат и карбонатните черноземи и тъмните горски почви, образувани върху кредоподобни скали. Характерно за българския дунавски бряг е засилената ерозия и заблацията. Особено интензивна е бреговата ерозия в участъка от км. 803 до км. 791 (Сланотрън-Видин).

В община Видин няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия.

Вкиселени и засолени почви

На територията на общината няма данни за засолени и вкиселени почви.

8. Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие

Биологичното разнообразие на една страна или географски регион зависи от много фактори, основни от които са географското положение, релефът, климатичните особености, наличието на естествени природни дадености (скален състав, почвена покривка, водни източници и водоеми), антропогенното въздействие върху природната среда и др. Съчетаването на тези фактори определя в най-голяма степен биологичното разнообразие на съответната територия независимо от нейната площ. България е една от малките по територия европейски страни, но по богатство и разнообразие на своята фауна е на едно от първите места в Европа. Богатството на българския фитогенфонд, отнесено към сравнително малката територия на страната, е значително. България е една от най-богатите държави в Европа по отношение на уникална флора и фауна (биологично разнообразие), разнообразие от местообитания, обширни гори и други ресурси с биологично значение. Всички основни естествени местообитания в Европа могат да се открият и в България - от високопланински гори до крайморски езера и пясъчни дюни.

България отдавна е предприела много важни мерки за опазване на биологичното разнообразие. Опазването на защитените територии и биологичното разнообразие е регламентирано със Закона за биологичното разнообразие, Закона за защитените територии, Закона за лечебните растения, Закона за защита на животните, Закона за генномодифицираните организми, Закона за горите и Закона за лова и опазване на дивеча. Българското законодателство е напълно синхронизирано с Европейското законодателство. Държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща:

- защитени зони, като част от Европейската екологична мрежа "НАТУРА 2000", в които могат да участват защитени територии;
- защитени територии, които не попадат в защитените зони.

Защитени територии

На територията на община Видин попадат две защитени територии, съгласно *Закона за защитените територии*, както следва:

ОСТРОВ КУТОВО (Код в регистъра: 450)

Категория: Защитена местност

Карта:

Цифрови граници - WGS 84, UTM 35N зона (shp)

Площ: 118.33 хектара

Местоположение:

Област: Видин, **Община:** Видин, **Населено място:** с. Кутово

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана - ул. "Юлиус Ирасек" 4 п.к. 55

Документи за обявяване: Заповед No.РД-291 от 10.04.2007 г., бр. 49/2007 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

1. Опазване на местообитания на редки и уязвими растителни (блатно кокиче) и животински видове (нощна, сива и малка бяла чапла, къдроглав и розов пеликан, лопатарка, малък и голям корморан и др.).

Режим на дейности:

1. Забранява се риболов във временни и постоянни затони;
2. Забранява се добив на инертни материали;
3. Забранява се извеждане на сечи в отдел 90, подотдели а, б, и в по ЛУП на ДЛ - Видин, от 2003 г.;
4. Забранява се извеждане на сечи през гнездовия период на птиците (1.II. - 31.VII.);
5. Забранява се ловуване през гнездовия период на птиците (1.II. - 31.VII.).

Припокриване (частично или пълно):

33 по директивата за местообитанията: Остров Кутово

ОСТРОВИ БЛИЗНАЦИТЕ (Код в регистъра: 515)

Категория: Защитена местност

Площ: 11.24 ha

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Цар Симеоново

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

Документи за обявяване: Заповед № .РД-928 от 28.12.2007 г., бр. 9/2008 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване на местообитания на застрашени, редки и уязвими животински (лопатарка, нощна чапла, малка бяла чапла, сива чапла, малък корморан и голям корморан) и растителни видове (блатно кокиче, лъскаволистна млечка, кръглолистна вълча ябълка);

Режим на дейности:

1. Забранява се риболов във временни и/или постоянни затони;
2. Забранява се добив на инертни материали;
3. Забранява се извеждане на сечи през гнездовия период на птиците (1.02 - 31.07), както и в насажденията с гнездови колонии;
4. Забранява се ловуване през гнездовия период на птиците (февруари - юли);
5. Забранява се палене на огън и опожаряване на растителността;
6. Забраняват се други дейности, които могат да доведат до увреждане на местообитанията - косене, паша на домашен добитък и т.н.

ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА

По данни на Изпълнителната агенция за околна среда и изготвения от тях регистър на вековните дървета в България на територията на общината има общо 15, както следва:

- Благун (код регистър 1929)

Вид: благун (*Quercus frainetto*);

Местоположение:

Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Каленик

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Благун (код регистър 1930)

Вид: благун (*Quercus frainetto*);

Местоположение:

Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Каленик

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Благун (код регистър 1932)

Вид: благун (*Quercus frainetto*);

Местоположение:

Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Каленик

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Благун (код регистър 1933)

Вид: благун (*Quercus frainetto*);

Местоположение:

Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Каленик

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Благун (код регистър 1931)

Вид: благун (*Quercus frainetto*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Каленик

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Благун (код регистър 1934)

Вид: благун (*Quercus frainetto*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Каленик

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Летен дъб (код регистър 1244)

Вид: обикновен (летен) дъб (*Quercus robur*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: с. Градец

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Полски ясен (код регистър 1486)

Вид: полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Полски ясен (код регистър 1487)

Вид: полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Полски ясен (код регистър 1488)

Вид: полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Чинар (код регистър 1149)

Вид: чинар (*Platanus spp.*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Чинар (код регистър 1150)

Вид: чинар (*Platanus spp.*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Ясен (код регистър 1139)

Вид: ясен (*Fraxinus spp.*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

- Ясен (код регистър 1140)

Вид: ясен (*Fraxinus spp.*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана

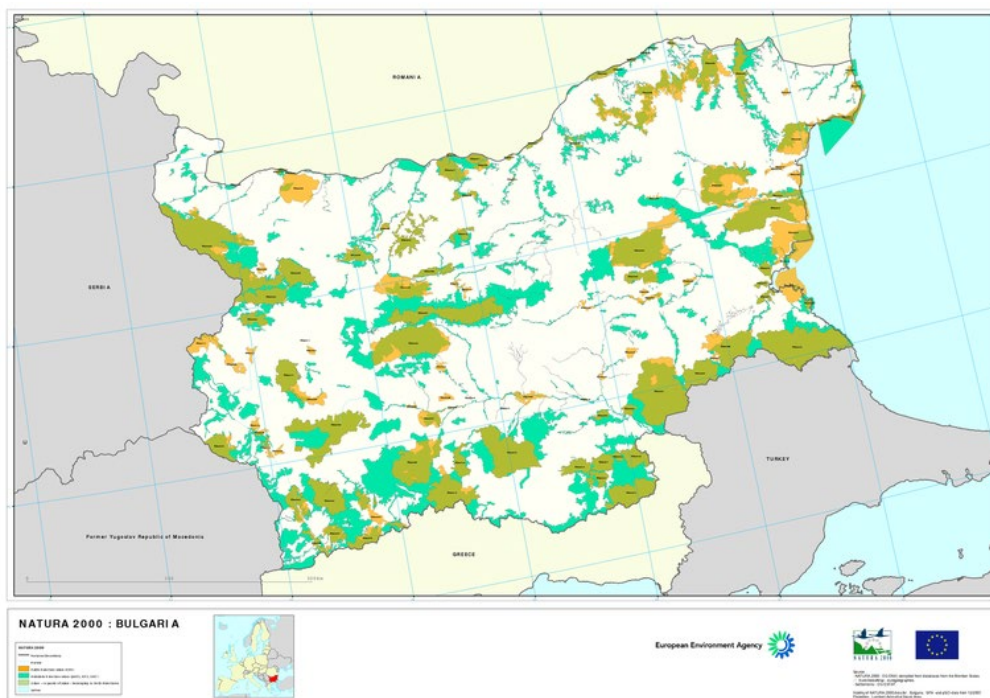
- Ясен (код регистър 1141)

Вид: ясен (*Fraxinus spp.*);

Местоположение: Област: Видин, Община: Видин, Населено място: гр. Видин

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Монтана;

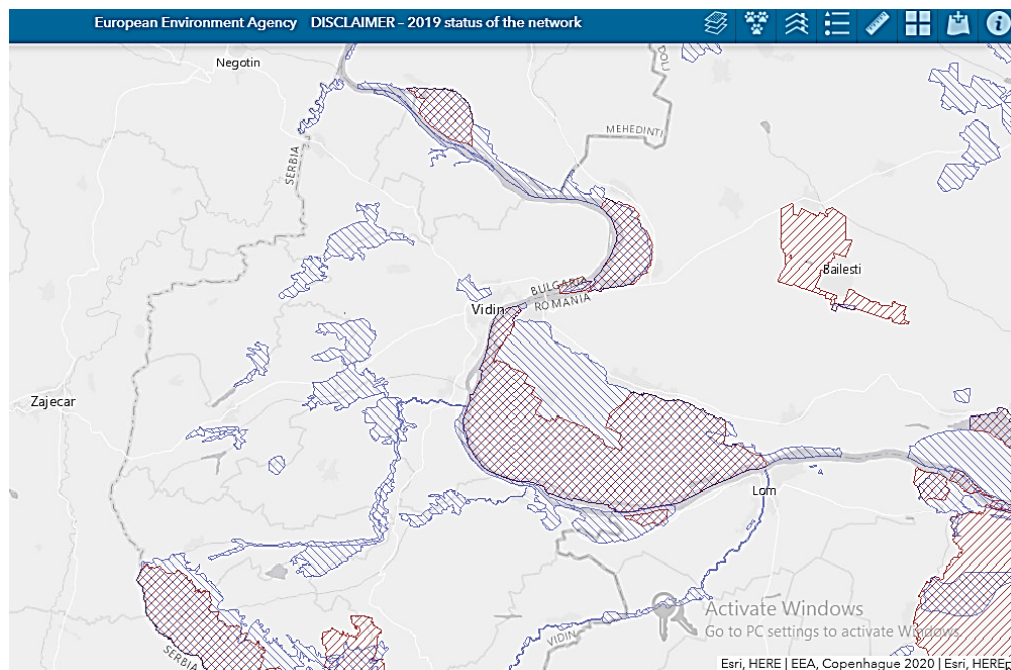
В територията на община Видин попадат общо 12 защитени зони от екологичната мрежа "НАТУРА 2000", представени в следващите фигури и **таблица**.

Фигура 7 Карта на защитените зони на територията на страната

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Фигура 8 Карта на защитените зони на територията на Община Видин

Таблица 12 Подробна информация за защитените зони на територията на Общината

№	Код	Име на защитената зона	Площ (ha)	Статут	Землища на населени места на територията на община Видин попадащи в защитената зона
1.	BG0000339	„Раброво“	910.82	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., Решение на ЕК от 12.12.2008 г.	с. Градец с. Долни Бошняк
2.	BG0000340	„Цар Петрово“	1908.74	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., изм. и доп. с Решение № 811 от 16.11.2010 г.	с. Бела Рада, с. Войница, с. Дружба, с. Пешаково

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

3.	BG0000498	„Видбол“	1305.14	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г.	гр. Дунавци, с.Ивановци, с.Синаговци
4.	BG0000500	„Войница“	3107.14	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., изм. и доп. с Решение № 811 от 16.11.2010 г.	с. Буковец, с.Войница
5.	BG0000507	„Делейна“	2257.54	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., Решение на ЕК от 12.12.2008 г.	с. Градец, с. Динковица, с. Плакудер
6.	BG0000518	„Въртопски дол“	958.82	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., Решение на ЕК от 12.12.2008 г.	с. Въртоп
7.	BG0000522	„Видински парк“	1581.27	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., Решение на ЕК от 12.12.2008 г.	с. Синаговци
8.	BG0000524	„Оризището“	475.74	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., Решение на ЕК от 12.12.2008 г.	гр. Видин с. Иново
9.	BG0000532	„Остров Близнаци“	606.24	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., изм. и доп. с Решение № 811 от 16.11.2010 г.	гр.Дунавци, с. Ботево, с. Жеглица, с. Цар Симеоново
10.	BG0000552	„Остров Кутово“	118.3	Обявена с Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ. бр. 21/2007 г., изм. и доп. с Решение № 811 от 16.11.2010 г.	с. Кутово
11.	BG0000587	„Варкан“	0.6938	Обявена със Заповед № РД-102 от 09.02.2015 г. ДВ, бр. 17/2015 г.	с. Дружба
12.	„Остров Голя“	BG0002067	414.56	Обявена със Заповед № РД-511 /22.08.2008 г.	с. Кутово

Посочените в горната таблица защитени зони са обявени с предмет и цели на опазване съгласно чл. 8, ал. 1 т.2 на *Закона за биологичното разнообразие*:

- Запазване площта на природните местообитания и местообитания на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване естественото състояние на природните местообитания и местообитания на видовете, предмет на опазване в защитената зона, включително и на естествените за тези местообитания видов състав, характерни видове и условията на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетните местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

✓ **Защитена зона BG0000339 „Раброво“**

Защитената зона обхваща Район - Западни притоци на р. Дунав в участъка на р. Тимок - р. Дунав, подрайон Водосбор - Рабровска река включително десния приток на река Тополовец с притоци - Божнишка река, Бучерски дол, Реката, Ников дол, Жонков дол, Мостище, Добрянов дол, Полянски дол. Посоченият водосбор е с площ от 595 km², най - голям от всички Видински реки.

Защитената зона е с площ от 910.82 ha, със средна надморска височина от 169 m. Зоната е тип В – Защитена зона по Директива за хабитатите.

Основното предназначение на защитената зона е опазването на комплекс от дъбови хабитати приоритетно местообитание 91H0 в съчетание с едни от най добре запазените във Видинските реки Крайречни хабитати 91F0 и 91E0. Интерес за обекта и варовиковите скални хабитати макар и силно ограничени по площ с определена историческа сложност.

✓ **Защитена зона BG0000340 „Цар Петрово“**

Защитената зона Зоната един от най-големите горски комплекси (основно от дъбове) в Северозападна България. Горският комплекс се разделя от малка варовикова долина на малка река. В границите на зоната е разположен един от най-големите горски комплекси в северозападната част на дунавската равнина..

Защитената зона е с площ от 1908.744 ha и със средна надморска височина 174 m. Зоната е тип Е - Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците.

✓ **Защитена зона BG0000498 „Видбол“**

Защитената зона обхваща западните притоци на река Дунав в участъка на река Тимок – река Дунав, подрайон Водосбор - Видбол с Давидова бара, включително левия и приток Грамадска река. Общата площ на водосбора е 330 km².

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Защитената зона е с площ от 1305.140 ha, със средна надморска височина 181 m. Зоната е тип Е – Защитена зона по Директивата за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците.

Уязвимостта на защитената зона е свързана основно с ограничено замърсяване на водите и площите с битови отпадъци, браконьерство на дърва за огрев, слабо развита пътна инфраструктура и разпръснатата селищна система. Крайречните гори са особено уязвими, тъй като са оградени от запустели, обработваеми площи и населени пунктове. Съществува и силна инвазия на чуждоземни видове. След град Дунавци коритото на реката е силно дигирано.

✓ Защитена зона „Видински парк“ BG0000522

Защитената зона обхваща западните притоци на река Дунав в участъка на река Тимок - река Дунав, подрайон Водосбор - Видбол с Давидова бара, включително левия и приток Грамадска река. Общата площ на водосбора е 330 кв.км. и средна надморска височина 254.0 м. Зоната е предназначена да опази естествени и на места вековни равнинни букови и дъбови гори разположени в непосредствена близост до река Дунав.

Тук се намират едни от най-ниско разположените вековни букови масиви и смесени такива не само в Дунавската равнина, но и в България.

Територията на защитената зона е разположена в долиното разширение на река Видбол между селата Синаговци, Водна и Бояново непосредствено преди река Дунав включително и 3 км. северно от село Синаговци. Северния край на обекта отстои на 0.5 км. от река Дунав. Обекта съхранява в себе си широк спектър от хабитати в по-голямата си част смесени по между си. Горите в района са естествени и с отлична вертикална структура. Отделни комплекси достигат възраст до 130-150 г. и височина до 30 м. нещо твърде нетипично за крайдунавските горски екосистеми. В по-ниските и влажни части на обекта са разположени вековни масиви от Мизийски бук на места с доста примеси от обикновен габър, едрolistна липа, бряст, клен и др.

Обекта е относително добре населен и в непосредствена близост до град Видин. В миналото повече сега по ограничено част от него се е ползвал за туризъм предимно краткотраен.

✓ Защитена зона BG0000500 „Войница“

Защитената зона е разположен между селата - защитена зона BG0000500 „Войница“, разположена в землищата на с. Чичил, гр. Кула, с. Полетковци, с. Коста Перчево, с. Цар-Петрово, община Кула, област Видин, с. Буковец, с. Войница, с. Синаговци, община Видин, област Видин, с. Милчина лъка, с. Медешевци, с. Бранковци, гр. Грамада, община Грамада, област Видин. Площта на защитената зона е 3107.13 ha, тя е тип Е-Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците.

Предназначението на защитената зона е да опази естественото състояние на големи дъбови масиви от хабитат 9110 разположени в западната част на Дунавската равнина непосредствено до Дунавската низина както и относително запазен комплекс от долини Крайречни хабитати 91Н0, 91F0, 91E0,

9150 разположени по труднодостъпната долина на река Войнишка между селата Чичил и Буковец. Възрастта на горите е от порядъка на 40-50 години интензивно ползвани в миналото.

✓ Защитена зона BG0000518 „Въртопски дол“

Защитената зона е разположен между селата - Войница, Буковец, Чичил, Медешевци по долината на Войнишка река в нейното средно течение преди излизането на Брегово-Новоселската низина. Този участък на долината е относително добре запазен при липса на републиканска пътна мрежа, на места с каньонообразен характер и труднодостъпна.

Площта на защитената зона е 1578.79 ha, със средна надморска височина 162 m. Тя е тип Е-Защитена зона по Директива за хабитатите, която се допира до защитена зона по Директива за птиците.

Основния 91I0 хабитат е разположен над бреговата зона върху сухи лъсови повърхнини предимно в участъка на обекта източно от село Войници. Характеризира се с добре запазена хоризонтална и вертикална структура, затруднено естествено възобновяем издънков произход. Възрастта на горите е от порядъка на 40-50 години интензивно ползвани в миналото.

В границите на защитената зона населението е разположено във високите платовидни части на обекта докато долинната зона е относително добре запазена. Ограничено битово замърсяване на водите и терените от гр. Кула. Активна инвазия на чуждоземни видове.

✓ Защитена зона BG0000507 „Делейна“

Защитената зона е обхваща предимно горски площи представени от равнинни липови и дъбови гори. Горите се разположени по долината на река Делейнска - преобладаващо по десния бряг. Защитената зона съставлява 15.05% (2257.5 ha) от общата площ на водосбора на Делейнска река (15 000 ha). Изключение правят изолирани горски масиви разположени по по-високите платовидни лъсови повърхнини в района на село Плакудер и Гъмзово. Произхода е издънков със затруднено естествено възобновяване, горите са със средна възраст 40 години. Естествения характер на масивите е ясно изразен въпреки произхода. На отделни места съществуват залесявания с акация която се възобновява изключително добре. Обекта е предназначен да опази най-големите в района на Видинските реки равнинни гори от сребролистна липа и съпътстващи едролистна и дребнолистна липа разположени предимно в северната и северозападната част на зоната.

Площта на защитената зона е 2257.54 ha, със средна надморска височина 169 m. Тя е тип В - Защитена зона по Директива за хабитатите. В границите на защитената зона се наблюдава слабо антропогенно въздействие поради малобройното население в района.

✓ Защитена зона BG0000524 „Оризището“

Защитената зона обхваща Дунавския бряг, включително долното течение на р. Тимок са силно антропогенизирани, в по-голямата си част обработваеми площи почти без естествена дървесна растителност или такава на разредени групи от по 10-20. Отличителен белег на района са големите площи запустели обработваеми площи. Интерес в обекта представляват наличните канали, стари и

източени микроязовири, бивши оризища и други разположени в полоса до 5-10 км южно и западно от р. Дунав.

Обекта е най-големия в района на Видинските реки 3150 хабитат с ясно изразени дълбоки водни огледала обилно обрасли от крайводна растителност и равнинни високотревия. Разположен е в най-северната част на Брегово - Новоселската низина непосредствено 1 км. до град Видин.

Защитената зона е с площ от 475.74 ha и със средна надморска височина 34 m. Зоната е тип В - Защитена зона по Директива за хабитатите.

✓ **Защитена зона BG0000532 „Остров Близнаци“**

Защитената зона представлява островна група по течението на река Дунав, непосредствено след град Видин. Островите са покрити основно с естествена растителност - върби, тополи, като на места има малки петна от хибридни тополи. Защитената зона е със средна консервационна стойност, включва най-голямата колония на лопатарката (*Platalea leucorodia*), в българската част на река Дунав.

Защитената зона е с площ от 606.245 ha и средната надморска височина 29 m. Зоната е тип В - Защитена зона по Директива за хабитатите.

✓ **Защитена зона BG0000552 „Остров Кутово“**

Защитена зона BG0000552 е представена от остров в река Дунав, покрит главно с върби и тополи - обитавани от смесени колонии на *Phalacrocorax carbo* и *Ardea cinerea*. Колониите могат да се наблюдават от към северната страна на острова, но някои гнезда са видими и от Българския бряг.

Защитената зона е с площ от 118.3348 ha и е със средна надморска височина 52 m. Зоната е тип К - защитена зона по Директива за хабитатите, която припокрива защитена зона по Директива за птиците.

✓ **Защитена зона BG0000587 „Варкан“**

В границите на защитената зона, е включена една от най-значимите пещери за опазване на прилепи в страната. Пещерата е с малка буферна територия около входа. Общата площ на защитената зона е 0.6938 ha. Защитената зона е тип В – Защитена зона по Директива за хабитатите.

✓ **Защитена зона BG0002067 „Остров Голя“**

Защитената зона представлява дунавски остров-Голия, разположен в Северозападна България източно от Видин между километър 798 и 802 на реката южно от селата Кутово и Сланотрън. Територията на мястото обхваща българския бряг в този участък, самата река и западните 2/3 от острова до държавната граница с Румъния. Островът е обрасъл с храстова и дървесна растителност - предимно върби и тополи. Малка част от него представлява обработваема земя. Природата на острова е под силното влияние хидрологичния режим на река Дунав. Горско - стопанските дейности, свързани с голи сечи, премахване на подлеса и залесяване с хибридна топола оказват отрицателно

въздействие върху крайречните заливни гори на острова. Интензивния риболов в района, както и лова причиняват безпокойство на водолюбивите птици.

Защитената зона е с площ от 414.56 ha и със средна надморска височина 35 m. Зоната е тип J-защитена зона по Директива за птиците, която припокрива защитена зона по Директива за хабитатите.

9. Гори

Територията на община Видин попада в територията ДГС /държавно горско стопанство/ Видин, Северозападно държавно предприятие. В границите на стопанството попадат и общините Брегово, Ново село, Бойница, Кула, Грамада, Макреш и част от община Димово.

Горските ресурси в общината са сравнително ограничени. Те са обособени в северозападната част на територията на общината с по-хълмист характер. Средната възраст на горите е 39 г., като преобладават широколистните видове общо 97 % от установените на територията на общината.

Горите на територията на общината са категоризирани като гори основно с дървопроизводствени и средообразуващи функции, защитни и рекреационни гори. Защитни ивици са горските насаждения край р. Дунав и около първокласните пътища, а зелена зона са горите около град Видин - лесопарк „Майски лес”.

С най-голямо значение за общината са насажденията с канадска топола, която е не само бързорастяща горска култура, но е и с добри технико - икономически показатели. Край р. Дунав и островите се срещат естествени върбови и акациевы гори.

Като основен проблем при ползването и стопанисването на горите в Община Видин, е свързан със собствеността им. Повече от половината от площта на горския фонд се заема от недържавни гори, имотите в повечето случаи са разпокъсани и малки като площ, със значителен брой собственици и наследници.

10. Защитени видове растения и животни

Растителен свят

Според възприетото флористично райониране във Флора на България (т. I-X, 1962-1995) територията на община Видин попада във флористичен район Дунавска равнина.

Според геоботаническото райониране на България територията попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт Северна България, Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори – подпояс на заливните и крайречни гори и равнинно-хълмист подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори (Бондев, 1997).

Районът е поделен на следните зони:

- *Низинна зона* - тясната крайбрежна ивица между реката и дигата, както и островите в р. Дунав. Като естествената растителност са някои запазени гори от черна елша с участието на бяла върба,

крехка върба, черна топола и бяла топола. На откритите площи, а на места и под самите дървета, е развита блатната хигрофитна растителност - най-често срещани са тръстиката (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.), папура (*Typha latifolia* L.), блатната перуника (*Iris pseudacorus* L.) и др.

Тревната растителност е с много ниско покритие и с присъствието на рудерални растения, като вълча ябълка (*Aristolochia clematitis* L.). Обликът на растителността в низинната зона се определя от създадените изкуствени насаждения от хибридни тополи между видовете канадска топола (*Populus deltoides* Marshall) и черна топола (*Populus nigra* L.). За укрепване на почвата има насаждения и от салкъм.

- *Равнинна зона* - разположена зад дигата. Обхваща части на терена с относително равнинен характер. Нивото на подпочвените води е високо. Естествената растителност в зоната има на изолирани места – в долините на реките. Това са гори от полски бряст *Ulmus minor* Mill., полски ясен (*Fraxinus angustifolia* Vahl.) и дръжкоцветния дъб (*Quercus pedunculiflora* K.Koch.) В съществуващите ливади най-широко разпространение има мезофитната тревна растителност със съобщества на броевичестата ливадин (*Poa sylvicola*) Guss, ливадна власатка (*Festuca pratensis*) Huds., пълзящ репей *Agropyrum repens* (L.), пасищен райграс (*Lolium perenne* L.), полевица *Agrostis vulgaris* With., лисича опашка (*Alopecurus pratensis*) L.

В растителни съобщества, видовото разнообразие е много високо /повече от 100 вида/.

- *Хълмиста и полупланинска зона* – растителността е характерна за ксеротермния дъбов пояс.

Основните групи растителни съобщества и горски фитоценози формирани на територията на общината са както следва:

- Смесени гори от мизийски бук (*Fagus sylvatica* L. ssp. *moesiaca* (K. Malv) Hyelm q.), келяв габър (*Carpinus orientalis* Mill.) и обикновен габър (*Carpinus betulus* L.).

Този тип гори заемат неголеми площи най-често на северните склонове, като келявият габър (*Carpinus orientalis* Mill.) образува втори дървесен етаж или подетаж. На места в изграждането на първия етаж участва и обикновеният габър (*Carpinus betulus* L.) и др.

- Смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благуна (*Quercus frainetto*);

Тези гори имат най-широко разпространение от всички установени гори досега в нашата страна. Типични са за района на южната част на Дунавската хълмиста равнина, приблизително южно от Видин. В тези растителни групировки участие вземат видовете - *Quercus pubescens* Willd., *Quercus dalechampii* Ten., *Ulmus minor* Mill., *Acer campestre* L., по-рядко *Fraxinus ornus* L., *Sorbus domestica* L. и др. От храстите най-често участват *Crataegus monogyna* Jacq., *Rosa canina* L., *Ligustrum vulgare* L. и др. По отношение на тревните видове типичните представители са *Brachypodium sylvaticum* (Nuds.) P.B., *Dactylis glomerata* L., *Buglossoides purpureo-caerulea* (L.) L. M. Johnst, *Helleborus odorus* W.et K. ex Willd.

- Селскостопански площи на мястото на смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и благуна (*Quercus frainetto*).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Този тип площи заемат обширни територии главно в южната част на Северна България основно в Дунавската хълмиста равнина. Най-често в тях се отглеждат житни култури и лозя, по-рядко овощни градини, зеленчуци и др.

- Селскостопански площи на мястото на смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и виргилиев дъб (*Quercus virgiliana*), често с дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*);

Тези земи са широко разпространени в северната част на Дунавската хълмиста равнина главно върху черноземи и в Южна България предимно върху смолници. Основни култури и тук са житните (пшеница и царевица) и лозята.

- Селскостопански площи на мястото на смесени гори от цер (*Quercus cerris*) и дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*);

Тези площи са разпространени обикновено в съседство с крайречните терени и изобщо на заравнени места, където са формирани ливадни черноземи главно в Северна България. Това са едни от плодородните месторастения, където се култивират главно култури като царевица, зеленчуци, овощни градини и др.

- Изкуствени насаждения от акация (салкъм) (*Robinia pseudoacacia*);

Почти навсякъде салкъмните култури заемат сравнително малки площи, често в съседство с изкуствени насаждения от черен бор. На територията на община Видин са разположени основно по бреговете на река Дунав. Тези насаждения са създадени на мястото на деградирани гори, където и сега се срещат отделни групи дървета и единични индивиди от цер, космат дъб, полски бряст.

- Гори от черна елша (*Alneta glutinosae*), върби (*Saliceta albae*, *Saliceta fragilis*) и тополи (*Populeta nigrae*, *P. albae*), на места с хигрофитни треви;

Тези гори са разпространени на силно влажни места край реките, в низините и долните части на планинските долове. Остатъци от такива гори има най-вече край р. Дунав, на Дунавските острови (и в община Видин), край р. Марица, Места и др. Типичните растителни видове за тези фитоценози са *Alnus glutinosa* (L.) Gaerth. с преобладаване и на *Salix alba* L., а в някои райони (край р. Чая и др.) и на *Platanus orientalis* L. Обикновено между тях се развива и блатна растителност, в която преобладават видовете *Phragmites australis* (L.) Newin., *Typha latifolia* L., *Iris pseudocorus* L., *Leucorum aestivum* L. и др. На места разредените горски фитоценози допълнително са попълнени с изкуствени гори или изцяло са създадени изкуствени гори най-вече от хибридни тополи между *Populus deltoides* Marshall и *Populus nigra* L.

- Мезофитни тревни формации (ливади) (*Festuceta pratensis*, *Poaeta sylvicolae*) на мястото на гори от бряст, полски ясен, летен и дръжкоцветен дъб и др.;

Този тип фитоценози са разпространени най-вече край реките, върху крайречните тераси, в котловинните полета и низините. Преобладаващите растителни видове в посочените тревни формации са: *Lolium perenne* L., *Agrostis stolonifera* L., *Elymus repens* (L.) Gould., *Hordeum hystris* Roth., *Poa palustris* L., *Trifolium pratense* L., *Ranunculus polyanthemus* L., *Ranunculus repens* L.,

Cynodon dactylon (L.) Pers., *Trifolium pratense* L., *Trifolium repens* L., *Taraxacum officinale* Veb., *Leontodon autumnale* L., *Cynodon dactylon* (L.) Pers., *Achillea millefolium* L., *Trifolium repens* L. и др.

- Селскостопански площи на мястото на гори от полски бряст (*Ulmus minor*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), дръжкоцветен дъб и др.

Тези площи са създадени на мястото на горски фитоценози, с преобладаване на видовете полски бряст (*Ulmus minor* Mill.), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa* Willd.) и дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora* C. Koch), но впоследствие унищожени. Те са разпространени в низините и край реките. Сега по тези места са създадени главно зеленчукови градини, по-рядко овощни градини или се отглеждат царевица и други култури.

Животински свят

Фауна

Сухоzemната фауна на България, в зоогеографско отношение, принадлежи към Палеарктичната зоогеографска област на Холарктичното царство. Значителна част от територията на страната е разположена в Евросибирската зоогеографска подобласт, но граничи и с Медитеранската зоогеографска подобласт.

Според зоогеографското райониране на страната територията на община Видин попада в Севернобългарски район, Дунавски подрайон (по Груев, 1988 г.). Повечето видове във фауната тук са евросибирски и европейски елементи. Сред останалите преобладават видове с холарктично и палеарктично разпространение. Ендемити сред надземната фауна почти липсват, докато при подземната са установени 2 балкански и 4 български ендемита.

В зоогеографски аспект фауната на територията на общината е от палеарктичен тип и по-конкретно от видове, характерни предимно за умерените географски ширини, като в общината се срещат и някои видове с южно разпространение за Европа, т.е. с ареали в Средиземноморската подобласт на Палеарктика.

Безгръбначни:

Риби:

В този дял от поречието на река Дунав, са характерни видовете, които се регистрират в уловите са: карагъз (дунавска скумрия) (*Alosa pontica*), щука (*Esox lucius*), бабушка (*Rutilus rutilus*), речен кефал (*Leuciscus cephalus*), мяздруга (*Leuciscus idus*), червеноперка (*Scardinius erythrophthalmus*), распер (*Aspius aspius*), брияна (облез, уклея) (*Chalcalburnus chalcoides*), уклея (*Alburnus alburnus*), платика (*Abramis brama*), косат (*Abramis* sp.), морунаш (*Vimba vimba*), сабица (*Pelecus cultratus*), скобар (*Chondrostoma nasus*), бяла мряна (*Barbus barbus*), маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), шаран (*Cyprinus carpio*), сребриста каракуда (*Carassius auratus*) и др.

Есетровите риби, които се срещат в уловите в река Дунав са пъструга (*Acipenser stellatus*), руска есетра (*Acipenser gueldenstaedti*), моруна (*Huso huso*) и чига (*Acipenser ruthenus*).

Земноводни:

Наличието на водни площи, мочурливи и заблатени места е предпоставка за по-голямо обилие на земноводните, характерни в голяма степен за територията на община Видин, от 17 известни за България вида 12 се срещат само в басейна на р. Дунав. В блатистите местности, устията на притоците на Дунав, напоителни и отводнителни канали с бистра вода и обилна растителност и по островите в реката се срещат дунавския гребенест тритон (*Triturus dobrogicus*) и обикновения (малък) тритон (*Lissotriton vulgaris*), от които дунавският тритон е включен в червената книга на България.

От жабите се срещат зелената водна жаба (*Rana kl. esculenta*), червенокоремната бумка (*Bombina bombina*), голяма крастава жаба (*Bufo bufo*), зелена крастава жаба (*Pseudepidalea viridis*), жаба дървесница (*Hyla arborea*), горска дългокрака жаба, (*Rana dalmatina*), обикновена чесновница (*Pelobates fuscus*), сирийска (балканска) чесновница (*Pelobates syriacus*) и голяма водна жаба (*Pelophylax ridibundus*).

Влечуги:

По-голямата част от установените видове се срещат в територията на юг от бреговете на р. Дунав, а непосредствено в коритото на реката и Дунавските острови се срещат 3 вида – сива водна змия (*Natrix tessellata*), жълтоуха водна змия (*Natrix natrix*) и обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*). В района съществуват условия за разселване на инвазивния чужд вид червенобуза костенурка (*Trachemys scripta elegans*), но заплахи на този етап не са установени.

Птици:

Типичните видове птици за района на община Видин, предвид близостта и до поречието на река Дунав са водолубивите птици.

В обраслите с тръстика, камъш и папур мочурливи места намират обитание белооката потапница (*Aythya nyroca*), нощната чапла (*Nycticorax nycticorax*), малката бяла чапла (*Egretta garzetta*), гривестата чапла (*Ardeola ralloides*), големия воден бик (*Botaurus stellaris*), лопатарката (*Platalea leucorodia*), кокилобегача, речната (*Sterna hirundo*), белобузата (*Chlidonias hybridus*) и черната рибарка (*Chlidonias niger*), малкия корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), сивата гъска (*Anser anser*), червеногушата гъска (*Branta ruficollis*), голямата белочела гъска (*Anser albifrons*) и др. Някои от птиците са гнездещи, други като гъските се срещат само като зимуващи.

Храсталаците, редките гори и агроландшафтите се обитават от дребните пойни следвани от групата на грабливите. Районът е едно от малкото места в България, в които се среща морския орел (*Haliaeetus albicilla*). По време на миграция в района се струпват значителни количества бели щъркели (*Ciconia ciconia*) и блестящи ибиси (*Plegadis falcinellus*).

Бозайници:

Най-типични представители за този зоогеографски район са европейския див заек (*Lepus europaeus*), обикновен лалугер (*Spermophilus citellus*), обикновена (сива) полевка (*Microtus arvalis*),

източноевропейска полевка (*Microtus rossiaemeridionalis*), европейска подземна полевка (*Microtus*); (*Pitymys*) *subterraneus*), обикновена полска мишка (*Apodemus agrarius*), обикновена горска мишка (*Apodemus sylvaticus*), жълтогърла горска мишка (*Apodemus flavicollis*), малка горска мишка (*Apodemus uralensis*) оризищна мишка (*Micromys minutus*) и планинско сляпо куче (*Spalax leucodon*).

Заливните гори край р. Дунав са подходящи местообитания за горския сънливец (*Dryomys nitedula*), обикновения сънливец (*Myoxus (Glis) glis*) и обикновената катерица (*Sciurus vulgaris*).

Населените места се обитават от домашната мишка (*Mus musculus*), сивия плъх (*Rattus norvegicus*) и черния плъх (*Rattus rattus*).

Видове, обект на ловен туризъм

Богатото флористично и фаунистично разнообразие на територията на общината е обусловено от физико-географското положение и умерено-континенталния климат. Откроява се богатството на крайречни растителни видове и орнитофауната. Биологичните ресурси на община Видин следва да се разглеждат в контекста на тяхното важно значение за развитието на лов и риболов, билкарство, горско стопанство, туризъм.

Сред представителите на полезния дивеч се открояват - сърна, дива свиня, благороден елен, заек, яребица. Вредният дивеч е представен най-вече от вълк, лисица, дива котка, бялка. От грабливите птици са разпространени мишелови, ястреби, соколи.

11. Раздел лечебни растения

Настоящия раздел „Лечебни растения” се разработва на основание чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения. В него са описани местоположенията на лечебните растения на територията на общината, контрола по издаване на разрешителни за ползване на лечебни растения и приоритетните мерки за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите в община Видин.

Съгласно чл.55 от Закона за лебечни растения настоящият раздел "Лечебни растения" съдържа:

- описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите;
- анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите;
- приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове;
- избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях;

- предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен.

В настоящият раздел с предимство са включени разпространените в района видове лечебни растения - обект на стопанско ползване, както и лечебни растения под специален режим на опазване и ползване или представляващи интерес по причини от природозащитен или научен характер.

Въведение

Лекарствените растения са забележителни и ценни поради съдържащите се в тях биологичноактивни вещества, способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси, протичащи в организма на животните и човека. Основните от тях са алкалоиди /около 900 открити до сега вида/, гликозиди, сапоници, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфатиди, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества. Това им качество ги прави изключително актуални и за нашия съвременник. Особено се засили интересът към лечебните растения в последните години с рязкото спадане на темпа за създаване на нови синтетични лекарствени средства, предизвикал истинския лекарствен взрив през първите 10 - 15 години след Втората световна война. Наред с това беше открит и ефекта на въздействието на привидно неактивните, наричани до сега баластни, вещества, които обаче имат голямо значение за ускоряване или намаляване резорбцията или метаболизирането в организма, проникването в тъканите, излъчването с урината и жлъчката на активните вещества. То води често до полезни и желани изменения на ефектите от основните биологичноактивни съставки на растенията.

Особеното географско положение на нашата страна като южна граница на средноевропейската флора, северна на средиземноморската и западна за източноазиатската определя действително богатото разнообразие на българската флора (3 567 вида) и в частност на лечебните растения. В тази насока нашата страна се нарежда, като една с най-голяма концентрация на лечебни ароматни и вкусови растения от страните в Европа. От всички растителни видове срещащи се у нас, около 700 вида са лечебни растения, което е около 20% от българската флора. От тях около 300 се събират ежегодно. Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49 %. Едногодишните видове са 19 %, храстите - 15 %, а дърветата - 11 %. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6 %. Размножаването е основно чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Най - голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92 %. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 м.н.в. Около 40 вида се култивират, като от тях по - голямата част са елементи на озеленяването. Около 14 вида се използват пряко по предназначение. Най - широко място в създадените плантации в страната имат диланка, медицинска ружа, маточина, лавандула, мента, градински чай, а по-рядко невен, лайка, жълт мак, конски босилек и др. Много от отглежданите в плантациите растения наред за лечебни цели, се използват и за извличането и получаването на етерични масла в производствени условия.

Редица местни растителни видове в България имат икономическо значение не само от гледна точка на вътрешното потребление, но и за износ. Сред тях са повече от 250 български лечебни растения, признати за икономически значими. България изнася годишно около 15.5 хиляди тона лечебни растения, като търсенето се засилва. За отбелязване е, че около 85 % от тях са представители на дивата флора, а около 15 % са интродуцирани и се отглеждат като хранителни, технически и декоративни видове.

В морфологично отношение най-често използваните дроги се разпределят приблизително по следния начин:

- корени – 25 вида;
- коренища – 6;
- грудки – 1;
- листа – 32;
- стръкове – 73;
- цветове и съцветия – 24;
- плодове – 13;
- кори – 7;
- семена – 2.

Лечебните растения съдържат голямо количество биологично активни вещества, на които се дължи тяхното лечебно действие. Съдържанието на лечебните вещества се обуславя от специфичните почвени и климатични дадености. Лечебните растения са способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси, протичащи в организма на животните и човека. Основните от тях са алкалоиди (около 900 открити до сега вида), гликозиди, сапонини, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфатиди, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества в т.ч. микроелементи, баластни вещества и др. Баластните вещества имат особено голямо значение за ускоряването или намаляване резорбцията и метаболизирането в организма, проникването в тъканите, и т.н.

През различните епохи от развитието на човечеството включително и сега, формите и методите за събирането и използването на лечебните растения са били различни. Това особено сега е съществено във връзка опазването на естествения генетичен фонд.

Чрез Закона за лечебните растения, обнародван ДВ. бр. 29 от 7.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г., се регламентира управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаващите от тях билки и събирането и използването на генетичен материал от диви и култивирани лечебни растения. Таксите от тези дейности постъпват в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в бюджета на Общината, на чиято територия се събират лечебните растения. Таксите се изразходват за опазване и устойчиво използване на растенията.

Особено се засили интересът към лечебните растения в последните години в резултат на което се увеличава както броят на видовете билки, които се събират, така и тяхното количество. Това може да доведе до намаляване или унищожаване на редица билкови находища. С цел да се ограничи

безотговорното събиране на лечебни растения е въведено райониране на билкосъбирането, за да се даде възможност за съхраняване и възстановяване на естествените находища.

2.11.2 Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите

Лечебните растения в региона на Община Видин се срещат изключително около пътните артерии, синуриите на поземлените имоти, пасища и мери, запустели и необработени участъци, в горския фонд (ДГФ), Общински горски фонд (ОГФ) или в частните горски парцели, както и в прилежащите селищни системи около дворовете, както и личните дворове на жителите в общината, като културни видове. По принцип на територията на Общината лечебните растения нямат изразен масов стопански характер, водещ до тяхното масово събиране и съхраняване, поради което обстоятелство на територията има заявени три билкозаготвителен пункт, по данни на Общината, като основно се събира шипка, липа, бял равнец, лайкучка (лайка) и коприва.

На територията на Община Видин, без особено търговско значение, са широко разпространени следните лечебни растения: бял равнец, горска ягода, мащерка, жълт кантарион, комунига, орляя, орехче, жълт равнец, глухарче, лайкучка (лайка), мента, овчарска торбичка, коприва, шипка, къпина, мента, глухарче, синя жлъчка, подбел, паричка, козя брада, лютиче, лопен, паламида, липа, татул, бял трън, червен божур, бял пелин, кукуряк, маточина, черен бърз и др., като някои от по-характерните видове са разгледани по-подробно:

- **Шипка – *Rosa canina* L. Сем. Розоцветни**

Шипката е разпространена в разредени гори и храсталаци, по тревисти и каменисти склонове. Тя е висок до 2-3 m храст с разклонени стъбла – прави и извити. Те са покрити с множество сърповидно извити, твърди шипове. Цъфти от май до юли. Плодовете са едносеменни орехчета събрани в яркочервен несъщински плод /шипка/, образуват от разрасналото се месесто цветно легло.

Шипката съдържа витамини – С (0,5-2 %), В1, В2, К, Р и захариди, пектини, органични киселини и др. За билко лечение се употребяват плодовете. Действието е антискорбутно, диуретично и кръвоспиращо.

- **Къпина – *Rubus caesius* L сем. Розоцветни**

Къпината е храстовидно растение, с бодливи катерливи стъбла и добре развити коренища. Листата са нечифтоперести. Цветовете са бели и са събрани в гроздове. Плодът е сборен с месести костилкови плодчета. Цъфти от май до август.

Листата съдържат танинови вещества, флавонови, витамин С и органични киселини. Корените съдържат дъбилни вещества, инозит и др. Плодовете са богати на различни витамини – витамин РР, С, В1, В2 и каротин.

- **Орехче – *Filipendula vulgaris* Moench. сем. Розоцветни**

Многогодишно растение с късо коренище и нишковидни корени. Стъблото е изправено, високо до 2 м. с перести листа. Цветовете са дребни, обикновено бели. Цъфти от май до юли.

Съдържа значителни количества дъбилни вещества, витамин С, фосфор и др. Има ясно изразен пикочогонен и потогонен ефект. Намалява пикочната киселина в кръвта.

▪ **Бял равнец – *Achillea millefolium* L. Сем. Сложноцветни**

Белият равнец се среща край пътища, по тревисти места, ливади, поляни и из храсталаци. Той е многогодишно тревисто растение. На височина стеблото му достига до 50 см. Притежава последователни, двойно или тройно пересто нарязани листа и върхни щитовидни съцветия. Езичестите цветове са бели, а тръбестите – жълти. Цъфти от май до септември.

Белият равнец съдържа етерично масло (0,2-0,8 %), чиято главна съставка е хамазулен (50 %). Съдържа още флавонови глюкозиди, амини, танини, витамини и др. Най-употребяваните части от растението са щитовидните съцветия и цъфтящите стръкове, отрязани на 15-20 см от върха. Действието е апетитовъзбуждащо, противовъзпалително, спазмолитично, кръвоспиращо, диуретично и антипиретично.

▪ **Жълт равнец – *Achillea clypeolata* S. S. Сем. Сложноцветни**

Жълтият равнец е разпространен предимно по южни склонове, по каменливи места, върху варовикови скали. Той е многогодишно тревисто растение. Стъблото му достига до 50 см височина. Той притежава пересто нарязани листа. Цветовете са златистожълти, събрани във върхни, гъсти щитовидни съцветия. Цъфти през периода от май до септември.

Жълтият равнец съдържа етерично масло, флавоноиди и горчиви вещества. За билколечение се употребяват съцветията, изсушени на сухо и сенчесто място. Употребява се при чернодробни и жлъчни заболявания. Действа апетитовъзбуждащо.

▪ **Лайкучка (Лайка) – *Matricaria chamomilla* L сем. Сложноцветни**

Среща се по поляните и пасищата, покрай пътищата, около дворовете и запустели места. Тя е едногодишно растение със силно разклонено стебло на височина 20-30 см. Цветовете са многобройни събрани в средно едри кошнички, разположени на общо цветно ложе. Цъфти от май до септември.

Съдържа етерично масло, флавоноиди, гликозиди, слюзни вещества, восъци, витамин С и др. Използват се стръкове и цветовете. Има ясно изразени противовъзпалителен и успокояващ ефект, както и пикочогонно въздействие.

▪ **Глухарче – *Taraxacum officinale* Web. сем. Сложноцветни**

Глухарчето се среща повсеместно в цялата страна, като расте по тревисти и пясъчливи терени, покрай оградите в населени места, запустяли терени, като плевел в посевите, както и на над 2500 м надм. вис.

Глухарчето е многогодишно тревисто растение, с дълго и право коренище. Листата му са събрани в розетка, а цветовете му са събрани в кошнички до 3-4 см. в диаметър, разположени на кухо право стъбло до 50 см. високо. Плодовете са снабдени с хвърчилки. Цъфти от март до ноември.

Съдържа тритерпени, каучукови вещества, гликозиди, инулин, каротиноиди, провитамин А и др. Има жлъчогонно действие и подобрява функциите на черния дроб. Намалява холестерина и кръвната захар. Използва се при жлъчно и бъбречно-каменни болести, при анемия, захарна болест (диабет) и др.

▪ **Полска козя брада – *Tragopogon pratensis* L сем. Сложноцветни**

Козята брада е двугодишно или многогодишно растение, като се среща покрай пътищата, както и по сухи тревисти места. Стеблото е изправено, просто или разклонено, като кошничките са едри и единични. Цветовете са езичести, а плодосемката е с хвърчилка. Цъфти от юни до август.

Съдържа гликозида тусилагин, сапонини, дъбилни вещества, инолин, белтъчни вещества, витамин С и др. Използват се листата. Отварата има отхрачващо действие.

▪ **Синя жлъчка – *Cichorium intibus* L – сем. Сложноцветни**

Синята жлъчка се среща повсеместно в страната. Обикновено се среща по пътищата, ливадите и пасищата, сухите терени, синурите на поземлените имоти, около стопанските дворове и др. Тя е двугодишно или многогодишно тревисто растение, със стъбло до 120 см., слабо разклонено в горната си част и има месесто коренище. Листата са пересто – нарязани. Цветните кошнички са единични или по 2-3 заедно в пазвите на листата. Цветовете са езически, сини. Цъфти от юни до октомври.

Съдържа инулин, фруктоза, левулоза, дъбилни вещества и др. Усилва сърдечната дейност, действа възбуждащо на нервната система и има пикочогонен ефект.

▪ **Подбел – *Tussillago farfara* L – сем. Сложноцветни**

Характерно многогодишно растение, срещащо се в цялата страна до 1500 м.н.в. Използва се и в народната медицина против кашлица. Цъфти март-май. Използват се младите листа. Съдържа гликозида тусилагин, сапонини, дъбилни вещества, инолин, белтъчни вещества, витамин С и др. Има отхрачващо, слабително, противовъзпалително действие и подобрява сърдечната дейност.

▪ **Паричка – *Bellis perennis* L – сем. Сложноцветни**

Среща се по тревисти места, храсталаци почти навсякъде в цялата страна, включително по паркове и градини. Многогодишно тревисто растение с бели, рядко розово-бели цветове. Съдържа органични киселини – ябълчна и винена, отделно смоли, восъци, захари, танини, етерично масло, до 50% витамин С и др. Намира широко приложение в народната медицина при хемороиди, бронхит, кашлица, възпаление на пикочния мехур и др.

▪ **Овчарска торбичка – *Capsella bursa-pastoris* (L) Medic. сем. Кръстоцветни**

Овчарската торбичка е едногодишно или двугодишно растение, с бели цветове, като се среща край пътищата, сметищата, ливадите, заплевели и буренявали места, около дворовете, синурите на

поземлените имоти и др. Цъфти от март до ноември. Стеблото е с височина до 20-50 см. Съцветията са събрани в гроздовидни съцветия които са дребни. Използва се цъфтящата част.

Съдържа дъбилни вещества, холин, тирамин, инозит, фумарава, ябълчна, лимонова и аскорбинова киселини, витамин С и К, смолисти вещества и др. Използва се широко в народната медицина при диабет, хипертония жълтеница, болести на панкреаса, далака и бъбреците.

▪ **Мента (полска мента) – *Mentha arvensis* L – сем. Устоцветни**

Среща се по влажни места, ливади пасища, синури на поземлени имоти, необработени ниви и др. Многогодишно тревисто растение със силно разклонено коренище и дълги стебла до 40 см. Цветовете са събрани в класовидни съцветия. Цъфти от юли до септември.

Ментата съдържа етерично масло, съдържащо ментон, пиперон рамноза и др. Използва се стъблото и листата. Има болкоуспокояващо, противовъзпалително действие. Употребява се при заболявания на стомаха, нервната и дихателна система.

▪ **Мащерка – *Thymus serpyllum diversae* L сем. Устоцветни**

Мащерката е разпространена по сухи, припечни и скалисти места, сред храсталаци и горски поляни. Тя има пълзящи или полегнали стълба с изправени цветоносни клонки, високи до 10-20 см. Листата са приседнали или с къси дръжки. Цветовете са розови, бели или лилави. Плодът се разпада на четири едносеменни орехчета. Цъфтежът е от май до септември. Подходящи за билколечение са цъфтящите връхни части.

Мащерката съдържа до 5 % танини, 1 % етерично масло, флавоноиди и олеанолова киселина. Действа противовъзпалително, антисептично, отхрачващо и спазмолитично.

▪ **Маточина – *Melissa officinalis* L сем. Устоцветни**

Маточината е многогодишно тревисто растение срещащо се по каменисти и тревисти места, храсталаци, покрай населени места и др., а някъде като градинско растение. Често се отглежда в съседство с пчелини.

Стеблата са изправени, четириръбести, разклонени. Листата са срещуположни, като цветовете са бледо-жълти или розови. Плодът е съставен от 4 едносеменни, яйцевидни орехчета.

Маточината съдържа етерично масло, в състава на което влизат терпенови производни – цитрал, гераноил, мирцен и др. Действа болкоуспокояващо и нервно успокоително. Прилага се при храносмилателни проблеми, малокръвие, задух и др. Използва се в народната и официална медицина.

▪ **Червена мъртва коприва – *Lamium purpureum* L сем. Устоцветни**

Расте като плевел по тревисти места, градини, орници и посеви в цялата страна, до 1200 м.н.м. Цъфти май-юли. Употребява се в народната медицина.

■ **Дребнолистна липа – *Tilia parvifolia Ehrh.* сем. Липови**

Дребнолистната липа се среща най-често в състава на смесените широколистни гори. Тя е дърво с височина до 30 м. Притежава закръглена корона и надлъжно напукана сивокафява кора. Листата се състоят от листна дръжка и листна петура със закръглено сърцевидна форма и слабо асиметрична основа. Цветовете са жълтеникави, събрани по 3-16 бр. в съцветие.

Дребнолистната липа съдържа флавонови гликозиди, слузни вещества (до 10 %), танини, етерично масло (0,02 %) с главна съставка сесквитериеновия алкохол фарнезол, фенолни киселини и др. Действието ѝ е противовъзпалително, диуретично и спазмолитично.

■ **Едролистна липа – *Tilia platyphyllos L* сем. Липови**

Едролистната липа е дървесен вид с височина 30-40 м. Младите клонки са червени и овласени. Листата са до 17-18 см. Дълги. Цветовете са светло жълти, ароматни, събрани в съцветия по 3-4. Цъфти през първата половина на юни.

■ **Жълт кантарион – *Hypericum perforatum L.* Сем. Звънкови**

Жълтият кантарион се среща сред храсталаци, сечища, сухи тревисти места и край пътищата. Той е многогодишно растение със силно разклонено в горната си част стъбло. Достига височина от 30 до 80 см. Листата са дълги и имат елипсовидна форма. Цветовете са събрани на върха на стъблото в жълти съцветия. За нуждите на билколечението се употребяват цъфтящите съцветия.

Жълтият кантарион съдържа флавоноиди (до 18 %), гликозиди, кумарини, танини и др. Употребата му има противовъзпалително, кръвоспиращо, противоязвено и тонизиращо действие.

■ **Горицвет *Adonis vernalis L.* Сем. Лютикови**

Многогодишно тревисто растение, срещащо се по тревисти и каменливи участъци до 1200 м.н.в. Цъфти април-май. Съдържа глюкозиди, микро- и макроеlementи, витамин С, сапонини и др. Глюкозидите действат върху сърдечносъдовата система. Нервноуспокоително и диуретично действие.

■ **Кукуряк – *Helleborus odorus W.K.* Сем. Лютикови**

Многогодишно тревисто растение срещащо се из храсталаци и поляните, на сенчести места из широколистните гори, почти навсякъде в страната до 1800 м.н.в. Цъфти февруари-април. Съдържа глюкозиди, сапонини, нишесте, калциев фосфат, мазнини, етерично масло и др. Засилва сърдечната дейност, успокоява нервната система и има слабително и покочоногонно действие.

■ **Обикновено лютиче – *Ranunculus acer L.* Сем. Лютикови**

Многогодишно тревисто растение, среща се по влажни места, ливади, покрай пътищата, навсякъде почти до 2000 м.н.в. Цъфти май-септември. Употребява се в народната медицина и лечителското изкуство. Съдържа глюкозиди, анемонова, аскорбинова и изоанеомонова киселини, каротин, сапонини, аспарагин, аргинин, дъбилни вещества, флавоксантин и др.

Действа антибактериално и фунгицидно, като стимулира нервната система, увеличава количеството на еритроцитите и хемоглобина.

▪ **Трънка– *Prunus spinosa* L. Сем. Розоцветни**

Трънката е широко разпространена в храсталаците, край пътищата, сухи и каменливи места. Широко е разпространена из цялата страна. Дървесен вид, много рядко храстовиден с характерни удължени венчелистчета на цветовете, със синкави плодове. Лечебно растение, като се използват цветовете, листата и плодовете. Отвара от цветовете се използва за пречистване на кръвта, а отварата от плодовете и листата има пикочогонно действие, както и затягащо действие при диария и дезинтерия.

▪ **Татул – *Datura stramonium* L. Сем. Картофови**

Едногодишно тревисто растение срещащо се в цялата страна покрай огради, торища, бунища, необработени и запустели места и др. до 1300 м.н.в. Цъфти май-август. Съдържа тропановите алкалоиди, дъбилни вещества, етерично масло, каротин, кумарин и др. Действа антиспазматично и нервноуспокоително. Употребява се при кашлица, хистерия, невралгия, подагра и др.

▪ **Лепка – *Galium aparine* L. Сем. Брошови**

Едногодишно тревисто растение, срещащо се по пътищата, градините из цялата страна, като цъфти май-юни. Съдържа глюкозида, лимонена киселина, сапонини, танини, витамин С и др. Има противомикробно и пикочогонно действие.

▪ **Киселец – *Rumex acetosa* L. Сем. Лападови**

Многогодишно тревисто растение, срещащо се по открити поляни, пътищата, изоставени необработени места, покрай дворовете, както и в градините като листен зеленчук. Има слабително действие.

▪ **Дрян – *Cornus mas* L. Сем. Дрянови**

Храстовидно или дървесно растение до 7-8 м. височина. Среща се повсемесно в цялата страна до 1500 м.н.в. Цъфти февруари-март. Плодовете съдържат глюкозида корнин, дъбилни вещества, вит. С и др. Използват се за диария, блатна треска, кръвоизливи и др.

Така описаните срещани видове на територията на Община Видин намират широко приложение в народната медицина, както и някои от тях се използват във фармацевтиката, козметиката и за

получаване на дроги за лечебни цели в медицината. Самите те в този регион нямат масово разпространение и в повечето случаи се използват от местното население за лични нужди.

Тяхното бране и използване като билки за лечебни цели е незначително и не води до тяхното унищожаване и изгубване, което е благоприятно за запазването на естествения генетичен фонд.

Също така в запустели и изоставени тревни участъци, терени около нерегламентирани сметища, изоставени торови площадки, полски пътища, както и в самите селищни системи около дворовете се срещат широколистен жиловляк (*Plantago major*), теснолист жиловляк (*Plantago lanceolata*), коприва (*Lamium album* L.), трескот (*Cynodon dactylon*), лепка (*Galium aparine*), козя брада крилатоплодна (*Tragopogon pterodis*), бязак (*Sambucus ebulus*) и черен бяз (*Sambucus nigra*), петнист бял трън (*Silybum marianum* L. (Gart) и др..

В сервитута на междуселищните пътища се срещат единични екземпляри от орех (*Juglans regia*), трънка (*Prunus spinosa*), глог (*Crataegus monogiana* Jacq), джанка (*Prunus domestica* L subsp. *divaricata* Asch. et Gr.), шипка (*Rosa canina* L), кисел трън (*Berberis vulgaris*) и липа (*Tilia parvifolia*) и др..

В самите селски дворове се срещат различни плодни дървета, чийто плодове, листа или други техни части се използват в народната медицина, като слива (*Prunus domestica* L), Джанка (*Prunus domestica* L subsp. *divaricata* Asch et Gr), череша (*Prunus avium* L), вишня (*Prunus cerasus* L), праскова (*Prunus persica* Sieb), кайсия (*Prunus armeniaca* L), дюля (*Cydonia vulgar Pers.*), мушмула (*Mespilus germanica* L.), бръшлян (*Hedera helix* L) и др., както и редица култивирани тревисти растения като: градинска чубрица (*Satureja hortensis*), босилек (*Ocimum basilicum* L), обикновен копър (*Anethum graveolens* L), градински чай (*Salvia officinalis* L), маруля (салата) (*Lactuca sativa* L.), магданоз (*Petroselinum crispum* L) и др.

За отбелязване е, че в много от дворовете на населените места в градините им се отглеждат люти чушки (*Capsicum annuum* L), домати (*Solanum lycopersicum* L), картофи (*Solanum tuberosum* L), боб (*Phaseolus vulgaris* L), грах (*Pisum sativum* L.) и др. културни видове, които намират приложение в народната медицина и фармацевтичната промишленост.

Известни земеделски участъци са засети със слънчоглед (*Helianthus annuus* L) намиращ приложение в народната медицина и фармацията, както и рапица (*Brassica napus*) широко използвана в медицината, козметиката, хранително вкусовата промишленост, маслodobивната промишленост, както и за листен фураж.

В горския масив над с. Синаговци и на други места в общината се среща дрянът (*Cornus mas* L) като подлес.

Общината пряко ръководи и управлява устойчивото ползване на билките от общински площи. Според добитите в последните години количества и приблизителната оценка на биологичните ресурси са възможни добиви с икономическо значение от няколко вида лечебни растения. Те са трудно определяема величина и зависят от много взаимно влияещи се фактори, свързани със собствеността и обработваемостта на земите, климатичните фактори през годината и сезона - /хидрологичния и топлинен режим, ветрове и др./, конюктурата на пазара - цени, търсене и

предлагане, заетост и материална обезпеченост на населението, наличие на реколта от други растителни видове /грозде, череши, праскови, домати и др./, привличащи берачи и др. за това представените количества са доста условни и изменчиви, съобразно условията и влиянието на изборените фактори за съответната година и сезон. Възобновяемост на ресурсите е критерий свързан с някои основни изисквания за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране, съгласно Наредба №2 / 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения. Видовете в предложения списък могат да се разделят на такива, които бързо възобновяват ресурсите си и други, при които това става бавно. Скоростта на процеса на възобновяване зависи от биологичните особености на отделните видове, както и от вида на събираемата растителна част (цветове, листа, кори, корени и коренища, плодове, стръкове и др.). Бавно се възобновяват ресурсите след събиране на кори, листни и стъблени пъпки, както и след събиране на корени, коренища, грудки и луковици. Като лесновъзобновими може да се посочат ресурсите на видове, при които се събират листа, стръкове. При всички посочени случаи независимо от скоростта на възобновяване на популациите е недопустимо събирането на 100% на съответната растителна част. Посочената по-горе наредба регламентира количествата, които могат да се съберат от конкретно находище, както и периодът за възстановяване на ресурсите.

В следващата таблица са посочени най-често срещаните на територията на Община Видин лечебни растения, тяхната срещаемост, приложение, ареал на разпространение, както и мерките за тяхното опазване.

№	ВИД	СЕМЕЙСТВО	СРЕЩАЕМОСТ	МЕСТООБИТАНИЕ	ДОБИВ	ИЗПОЛЗВАНА ЧАСТ	МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ	ДОПУСТИМО ПОЛЗВАНЕ	ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА, КГ.	ДОПУСТИМО КОЛИЧЕСТВО СЪГЛ. ЧЛ. 5 ОТ НАРЕДБА №2, КГ. (%)
1.	Шипка <i>Rosa canina L</i>	<i>Rosaceae</i>	единично	В сервитута на пътищата за селата: Каленик, Дружба, Бела Рада, Ивановци, Плакудер, майор Узуново и др.	незначителен	плод	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди*	плод – 2 150 кг.	80%
2.	Къпина <i>Rubus caesius L</i>	<i>Rosaceae</i>	единично	По пътищата около с. Кошава, с. Гомотарци, с. Иново, с. Ботево, с. Синаговци, с. Дунавци и др.	незначителен	плод, листа, корени, цветове	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	лист плод корени цветове 3000 кг	70% 80%
3.	Орехче ливадно <i>Filependula vulgaris Moench</i>	<i>Rosaceae</i>	единични екземпляри	Около с. Буковец, с. Каленик, с. Покрайна и др.	минимален	стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	Стрък 1000 кг	40%
4.	Бял равнец <i>Achilea millefolium L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	Около гр. Видин, с. Майор Узуново, с. Ботево, с. Дружба, с. Ивановци, с. Генерал Мариново и др.	незначителен	стрък, цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	2 900 кг	70%
5.	Жълт равнец <i>Achilea clipeolata S.S.</i>	<i>Asteraceae</i>	единично	Около гр. Видин и навсякъде в изоставени и необработени участъци в Общината	незначителен	стрък, цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	Стрък, цвят 3 000 кг	70%

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

6.	Лайка (Лайкучка) <i>Matricaria chamomilla L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	На всякъде на територията на Общината: покрай пътищата, необработени и изоставени участъци и др.	незначит елен	стрък, цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	цвят	70%
7.	Глухарче <i>Taraxacum officinalis L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	Повсеместно на територията на Общината	незначит елен	корен, стрък, лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	стрък – 3 000 кг.	70%
8.	Козя брада <i>Tragopogon pratensis L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично	По пътищата около с. Синаговци, с. Акациево, с. Новоселци, гр. Видин, с. Бела Рада, с. Слана Бара и др.	незначит елен	лист, млади стъбла	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	Листа, млади стъбла	40%
9.	Синя жлъчка <i>Cichorium intybus L</i>	<i>Asteraceae</i>	единично и на петна	На всякъде по пътищата, синури, изоставени терени и пасища	незначит елен	корен, стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	цвят	70%
10.	Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris/L/ Medic</i>	<i>Brassicaceae</i>	масово на петна	Повсеместно разпространен в границите на Общината	незначит елен	стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	стрък – 3 000 кг.	70%
11.	Мента <i>Mentha arvensis L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на петна	Повсеместно разпространен вид в границите на общината	незначит елен	стрък, лист	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	лист	70%
12.	Мента обик. (Джоджен)	<i>Lamiaceae</i>	на петна	Навсякъде като градинско растение в дворовете	незначит елен	стрък, лист	Добиван по метод,	За лични нужди и	Стрък,	70%

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

	<i>Mentha spicata</i> <i>L</i>						недопускащ увреждане	като подправк а	листа – 4 000 кг.	
13.	Мащерка <i>Thimus</i> <i>serpillum</i> <i>diverse L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на групи	Около пътищата рядко, по пасища и ливади в Общината като цяло	незначит елен	стрък	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	стрък – 5 100 кг.	70%
14.	Липа дребнолистна <i>Tilia parvifolia</i> <i>Ehrh</i>	<i>Tiliaceae</i>	единично	По пътищата, по улиците на някои селища и в личните дворове на населените места - навсякъде	незначит елен	цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	Цвят- 10 000 кг	70%
15.	Липа едролистна <i>Tilia</i> <i>grandifolia L</i>	<i>Tiliaceae</i>	единично	В дворовете на населените места	незначит елен	цвят	Добиван по метод, недопускащ увреждане	За лични нужди	Цвят- 10 000 кг	70%
16.	Жълт кантарион <i>Hypericum</i> <i>perforatum L</i>	<i>Clusiaceae</i>	единично и на групи	Около пътищата, сред храсталаци, сухи тревисти места в Общината	незначит елен	стрък	Добиване без увреждане	За лични цели	Стрък 1000 кг	70%
17.	Жиловляк широколист <i>Plantago major</i>	<i>Plantagina</i> <i>ceae</i>	единично и на петна	На запустели и буренявали места и синури в Общината	незначит елен	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	лист	70%
18.	Жиловляк теснолист <i>Plantago</i> <i>lanceolata</i>	<i>Plantagina</i> <i>ceae</i>	единично и на петна	На запустели и буренявали места и синури	незначит елен	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	ликт	70%

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

19.	Коприва <i>Urtica dioica L</i>	<i>Urticaceae</i>	на петна	Повсеместно разпространена в границите на Общината около населените места и в самите тях (огради и др.)	незначителен	корен, лист, стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди	Корен, стрък, листа 15 000 кг	70%
20.	Троскот <i>Cynodon dactylon/ L/Pers</i>	<i>Gramineae</i>	на петна	Повсеместно разпространен в границите на Общината	незначителен	коренища	Добиван без увреждане	За лични нужди	Коренища-2000 кг	70%
21.	Лепка <i>Galium aparine L</i>	<i>Rubiaceae</i>	на петна	Около пътищата, пасища, изоставени и буренявали места, около огради в населените места – навсякъде в Общината	незначителен	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди	Стрък 3000 кг	70%
22.	Бъзак (тревист бър) <i>Sambucus ebulus L</i>	<i>Caprifoliaceae</i>	единично и на групи	Около пътищата, по изоставени терени, около дворовете в населените места, около жп линията – навсякъде в Общината	незначителен	корен, цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди	50 кг.	70%
23.	Черен бър <i>Sambucus nigra L</i>	<i>Caprifoliaceae</i>	единично и на петна	На същите обитания както и предходния вид – повсеместно в Общината	незначителен	корен, цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди	стрък – 5500 кг.	80%
24.	Орех <i>Juglans regia L</i>	<i>Juglandaceae</i>	единично	По пътищата и в населените места, навсякъде в цялата Община	незначителен	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	лист	70%
25.	Трънка <i>Prunus spinosa L</i>	<i>Rosaceae</i>	единично, съвсем слабо на групи	По пътищата, най-вече по пътя с. Рупци, с. Градец, с. Синаговци др.	незначителен	цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди	плод	80%

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

26.	Глог <i>Crataegus tomogina Jacq</i>	<i>Rosaceae</i>	На групи	По пътищата и навсякъде в общината, в храстовидни и гористи местообитания	незначит елен	Цвят, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди	листат, цвetoвe е, плодове те. 4000 кг.	70%
27.	Кесел трън <i>Berberis vulgaris L</i>	<i>Berberida ceae</i>	На групи	По пътищата и навсякъде в общината, в храстовидни и гористи местообитания	незначит елен	кори, корен, плод	Добиване без увреждане	За лични нужди	кори, корен, плод 3000 кг	40%
28.	Драка <i>Paleurus spina- christi Mill /Paleurus aculeatus Lam/</i>	<i>Rhamnace ae</i>	На групи	По пътищата, навсякъде в общината, в храстовидни и гористи местообитания	незначит елен	плод	Добиване без увреждане	За лични нужди	Плод 2500 кг	70%
29.	Дрян <i>Cornus mas L</i>	<i>Cornaceae</i>	На групи	В храстовидни местообитания	незначит елен	плод	Добиване без увреждания	За лични нужди	плод	70%
30.	Градински чай <i>Salvia officinalis L</i>	<i>Lamiaceae</i>	Единичн о и на петна	Тук там по пътищата на общината и като културно растение в дворовете на с. Покрайна, сд. Пешаково, с. Новоселци, с. Кутово, с. Сланотрън и др.	незначит елен	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди	Стрък- 2000 кг	70%
31.	Лопен гъстоцветен <i>Verbascum densiflorum Bertol</i>	<i>Scrophula riaceae</i>	единично	В сервитута на пътищата, в изоставени участъци, около дворовете в населените места в Общината	незначит елен	венчел исчета	Добиване без увреждане	За лични нужди	цвetoвe е и листата, 2000 кг	70%

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

32.	Лопен лечебен (бял) <i>Verbascum flomoides L</i>	<i>Scrofulari aceae</i>	единично	На същите местообитания както и предходния вид	незначит елен	венчел истчета	Добиване без увреждане	За лични нужди	цветовет е и листата, 2000 кг	70%
33.	Босилек (култ) <i>Ocimum basilicum L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на групи	В дворовете на населените места като културно растение	незначит елно	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди	стрък	70%
34.	Чубрица градинска <i>Satureja hortensis L</i>	<i>Lamiaceae</i>	на групи	В дворовете на населените места като културно растение	незначит елно	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди	Стрък 10 000 кг	70%
35.	Горицвет <i>Adonis vernalis L</i>	<i>Ranuncula ceae</i>	единично	Тук там на различни места в Общината	незначит елно	стрък	Съгласно Заповед № РД- 115/13.02.201 5 г. на МОСВ се забранява събирането му от естествените находища на територията на цялата страна	За лични нужди (под лекарски контрол) <u>Има</u> <u>забранит</u> <u>елен</u> <u>режим</u>		
36.	Кукуряк <i>Helleborus odorus W.K.</i>	<i>Ranuncula ceae</i>	единично	Тук там в региона	незначит елно	корени ща с корен	Добиване без увреждане	За лични нужди (само <u>външно</u>)	Корен 20 кг	70%
37.	Обикновено лютиче <i>Ranunculus acer L</i>	<i>Ranuncula ceae</i>	единично	На отделни места	незначит елно	стрък	Добиване без увреждане	За лични нужди (под	стрък	

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

								лекарски контрол) (само външно)		
38.	Татул Datura stramonium L	<i>Solanacea e</i>	на групи	Около населените места	незначит елно	лист, семе	Добиване без увреждане	За лични нужди	Лист, семе	
39.	Киселец Rumex acetosa L	<i>Polygonac eae</i>	единично	Навсякъде около селищните системи	незначит елно	лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	лист	
40.	Подбел Tussilago farfara L.	<i>Asteracera e</i>	единично	Навсякъде около селищните системи и навсякъде около дворовете	незначит елно	лист, цвят	Добиване без увреждане	За лични нужди	лист	70%
41.	Паричка Bellis perennis L.	<i>Asteracera e</i>	на групи и петна	На всякъде в Общината, паркове, градини, поляни, покрай пътищата и др.	незначит елно	цвят	Добиване без увреждане	За лични нужди	цвят	
42.	Маточина Melisd officinalis L.	<i>Lamiaceae</i>	на петна	Повсеместно разпространен в региона	незначит елно	стрък, лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	Стрък 500 кг	70%
43.	Червена мъртва коприва Lamium purpureum L.	<i>Lamiaceae</i>	единично и на групи	Около дворовете в населените места	незначит елно	стрък, лист	Добиване без увреждане	За лични нужди	Стрък, лист	

като количеството на описаните билки е минимално, те не могат да имат стопанско значение.

Ежегодно със заповед на Министъра на околната среда и водите се определя допустимите за събиране количества билки под специален режим на опазване и ползване от естествените им находища на териториите на съответната област. На база тази заповед билки под специален режим се разделят на квотен принцип, в зависимост от подадените заявления за ползване от територията на съответната област и конкретно от съответната община. Ограниченията и забраните по тези заповеди не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.

Със Заповед № РД-203/02.03.2020 г. на Министъра на околната среда и водите е определен специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения. На основание чл.10, ал.1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло), съгласно приложението от естествените находища извън територията на националните паркове на следните видове лечебни растения: Божур червен, Зърнастец елшовиден, Иглика лечебна, Катраника / пелин бял/, Лазаркия /енъовче ароматно/, Лудо биле /старо биле/, Ранилист лечебен, Решетка безстъблена, Тлъстига лютива, /жълто прозориче/, Трън кисел, Шапиче.

Забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка – *Cnicus benedictus* L.
- Волски език – *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.
- Горичвет пролетен – *Adonis vernalis* L.
- Дилянка лечебна, валериана – *Valeriana officinalis* L.
- Залист бодлив – *Ruscus aculeatus* L.
- Изтравниче, страшниче – *Asplenium trichomanes* L.
- Исландски лишей – *Cetraria islandica* (L.) Ach.
- Исоп лечебен – *Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*
- Какула едрочветна – *Salvia tomentosa* Mill.
- Копитник – *Asarum europaeum* L.
- Мечо грозде – *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng.
- Момина сълза – *Convallaria majalis* L.
- Оман бял – *Inula helenium* L.
- Папаронка жълта, жълт мак – *Glaucium flavum* Crantz
- Пелин сантонинов – *Artemisia santonicum* L.
- Пирински чай – *Sideritis scardica* Griseb.
- Пищялка панчичева – *Angelica pabicii* Vand
- Плаун бухалковиден – *Lycopodium clavatum* L.

- Риган бял – *Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) Ietswaart
- Ружа лечебна – *Althaea officinalis* L.
- Салеп – *Orchis* sp. *Diversa*
- Смил жълт – *Helichrysum arenarium* (L.) Moech.
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен – *Huperzia inundata* (L.) Bermh=L.selago
- Цистозира - *Cystoseria barbata* (Good et Vood) Ag.

✚ Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите

В границите на Община Видин се наблюдава сравнително слабо разнообразие във видово отношение на лечебните растения, както и тяхното незначително количество. Това до известна степен обуславя наличието само на три билкозаготвителни пункта, както и складове за съхранени на билки на територията на Общината.

Независимо от това биологически неоправданата експлоатация на лечебните растения, вследствие на тяхното неправилно събиране е една от негативните страни на антропогенния фактор. Това от своя страна води до влошаване състоянията на техните естествени местообитания и находища.

Ползването и на минималните и ограничени количества лечебни растения в обхвата на Общината по принцип определя техния ресурс и включва:

- Събиране на диворастящи и култивирани лечебни растения;
- Първична обработка или преработка;
- Използване на генетичен материал с цел тяхното култивиране или възстановяване на засегнати местообитания.

Събирането на лечебните растения от естествените местообитания се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения (Обн. ДВ. бр. 29 от 7.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр. 28 от 5.04.2011 г., изм. ДВ. бр.82 от 26 Октомври 2012г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.) и настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Видин.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на Позволително за ползване, което се издава по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събирането на лечебни растения за лични нужди от поземления фонд, горите и водните обекти, които са общинска собственост.

Позволително за ползване /Приложение № / на лечебни растения със стопанска цел от земи общинска собственост се издават, както следва:

- От Кмета на Общината – за гори общинска собственост след заплащане на таксата в Общината;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- От Кмета на Общината след заплащане на таксата за: - за земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места, които са общинска собственост;
- от териториите и акваториите в строителните граници на населените места, които са общинска собственост.

Таксите за ползване на лечебните растения на територията на Общината се определят от Общинския съвет. Размерът на определените такси не може да бъде по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд. Постъпилите такси в бюджета на Общината се използват за обучение, издаване на образователни материали, конференции за лечебни растения, научни изследвания и наблюдения на лечебни растения, както и различни дейности, свързани с управлението и контрола върху тях.

В разрешителното за ползване се включва вида и начина на ползване, количеството добити части от съответното лечебно растение, района или находището, където се добива лечебното растение, начина на ползване, както и задълженията на самия ползвател.

Контролът по отношение на билкозаготвителните пунктове, тяхната отчетна документация, количествата добити билки и други се осъществява от съответната РИОСВ, в случая РИОСВ гр. Монтана.

Според изискванията на чл. 35 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), обн. ДВ. бр. 77 от 9.08.2002 г., посл. изм. ДВ. бр. 33 от 26.04.2011 г., видовете от дивата флора и фауна се опазват в естествената им среда чрез.

- Съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа;
- Поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване;
- Поддържане или възстановяване на условията в местообитанията;
- Разработване и приемане на планове за действие за видове с различна степен на застрашеност;
- Повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълването на популациите на редки и застрашени видове;
- Контрол и регулиране на неместни видове, които биха застрашили съществуването на местните видове.

Изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва в специализирани пунктове. Съхраняването на изсушени билки се извършва в складове за билки. Първичната обработка на билките включва тяхното изсушаване, оситняване, обезпрашаване, обеззаразяване и балиране. Минималната първична обработка в пункта е изсушаване на билките.

Изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, се определят с Наредба №5 от 19 юли 2004 г. на Министъра на здравеопазването и на Министъра на околната среда и водите, обн. ДВ. бр. 85 от 28.09.2004 г. С тази наредба се регламентират условията и редът, при които се организира и осъществява дейността по изкупуване, първична обработка и съхранение на билки.

С Наредбата по чл. 27 от ЗЛР, а именно Наредба № 2 от 20 януари 2004 г., изд. от МОСВ, обн. ДВ. бр. 14 от 20.02.2004 г. се уреждат правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал

от лечебни растения, включително начините, инструментите, хигиенните изисквания при събирането, с оглед природо съобразното и устойчиво ползване на ресурсите.

✚ *Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове*

В българското законодателство чрез Закона за лечебните растения (ЗЛР) се регламентира ползването на растения, които служат за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарства, за хранителни, козметични и технически дейности. Контролът е свързан с проверки на билкозаготвителите, от една страна, и на държавните институции от друга – ДГС, ДЛС и Общини, които са пряко отговорни за ползването на естествените находища на лечебни растения.

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Под разпоредбите на Закона за лечебните растения попадат 743 вида, които са изброени в неговото приложение.

За защитени на територията на цялата страна са обявени 591 растителни видове, посочени в Приложение №3 на Закона за биологичното разнообразие, за които се забраняват брането, събирането, отрязването, изкореняването или други начини на унищожаване на екземплярите в техните естествени области на разпространение, притежаване, изнасяне зад граница и т.н. Забраните са валидни за всички жизнени стадии от развитието на растенията.

За растенията под режим на опазване и регулирано ползване, включени в Приложение № 4 на ЗБР, ползването се регламентира чрез режими за опазване, които се въвеждат с периодични Заповеди на Министъра на околната среда и водите.

Собствениците на гори, земи и водни площи, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазването им, предвидени в съответните планове, програми и проекти. Забранява се ползването на лечебни растения по начини и средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие. Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията. Като основни причини за нарушаване на биологичното разнообразие от лечебни растения се открояват:

- ❖ Засилена експлоатация на ресурсите от лечебни растения в природата;
- ❖ Липса на реална, научно обоснована и практически утвърдена експериментална оценка за състоянието на популациите и на различните въздействия върху ресурсите от лечебни растения;

- ❖ Мероприятия, свързани със създаване на монокултури от иглолистни дървесни видове и др.;
- ❖ Рязка промяна в екологичните условия на средата, предизвикана от сечи, разораване на естествените тревни фитоценози, залесяване в безлесни райони;
- ❖ Прекомерна паша на едър и дребен добитък.

Всяка година със Заповед на Министъра на околната среда и водите до 10 февруари се определя специалния режим, който обхваща:

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествени находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустима за събиране количество билки по райони или находища;
- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и техните местообитания.

За диворастващите защитени лечебни растения се забранява:

- сеченето, брането, късането, изкореняването и хербаризирането независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;
- унищожаването и увреждането на находищата им;
- притежаването им, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;
- събирането на семена, луковици, коренища и други части.

За неспазване изискванията на Закона за лечебните растения се съставя акта за установяване на административни нарушения – основно за ползване на лечебни растения без издадени от съответната институция позволителни за ползване и непредставяне на изисквания в началото на всяка година отчет за изкупените, обработените и реализираните и наличните количества билки за предходната календарна година.

В закона за лечебните растения, под понятието „билки за лични нужди” се подразбира количеството билки в свежо състояние събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- а) корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг;
- б) стръкове – до 2 кг;
- в) листа – до 1 кг;
- г) кори – до 0,5 кг;
- д) цветове – до 0,5 кг;
- е) семена – до 0,1 кг;
- ж) плодове – до 10 кг;
- з) пъпки – до 0,5 кг;
- и) талус – до 1 кг.

В настоящата Програма се цели да се постигне ефективно им използване, тяхното опазване и изчезването на отделни видове, както и цялостното опазване на техните естествени находища, с цел задоволяване потребностите на населението от лечебни растения.

За изпълнение целите на Програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начин и средства, водещи до увреждане или унищожаване на естествените находища;
- Запознаване на жителите на Общината чрез Кметовете на Кметства със Заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Издаване на Заповед от Кмета на Община Видин, с която се регламентира реда и начина за ползване на лечебните растения, както и необходими ограничения при ползване;
- Въвеждане на тарифи за събиране и оползотворяване на лечебните растения за стопански цели от терени общинска собственост;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на Общината, както и задълженията и препоръките за тяхното използване;
- Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Видин, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Определяне на режима за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка опазването на лечебните растения на територията на Общината;
- Недопускане паленето на стърнища на територията на Общината и предотвратяване на горски пожари.

Изводи

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията. При прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел “Лечебни растения” към общинската програма за опазване на околната среда на Община Видин естествените находища ще се опазят от увреждане и унищожаване, ще се осигури устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд и няма да се допусне изменението на популациите им, при което да се влошат биологичните им показатели или да се затрудни естественото им възстановяване. При изпълнението на предвидените в предишната глава мерки ще се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване

изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, както и ще бъдат задоволени потребностите от лечебни растения на населението.

12. Шумово натоварване на средата

Шумът е фактор, въздействащ силно върху околната среда и живите организми. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии.

Оценката, управлението и контролът на шума в околната среда, причинен от автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, както от промишлените инсталации и съоръжения и от локални източници на шум, се регламентира чрез Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС), в сила от 01.01.2006 г., както и чрез подзаконовите документи към него, издадени в съответствие с изискванията на чл. 11 и чл. 14. В Закона са изложени правата и задълженията на държавните органи и органите на местно самоуправление, на юридическите и физическите лица, на едноличните търговци.

По смисъла на Закона за защита от шума в околната среда

- “Шум в околната среда” е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в т.ч. шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталациите и съоръженията на промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и от локални източници на шум;
- “Локални източници на шум” са търговските обекти, увеселителните заведения, сервизите за услуги и други, разположени на територията, определена като урбанизирана територия по Закона за устройство на територията (ЗУТ);
- “Промислени източници на шум” са инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 на ЗООС.

Вредното въздействие на шума зависи от неговите физически характеристики. Най-дразнещи са високите честоти, а най-неприятни усещания предизвикват шумове, чиито ниво и спектър се променят непрекъснато и неравномерно. Количествено шумът се оценява чрез величината „ниво на звуковото налягане” и се изразява с мерната единица Децибел (dB). В околната среда преобладават променливите шумови емисии. За оценяването им е въведен терминът „еквивалентно ниво на шума $L_{eq} [dB(A)]$ ”.

Подзаконов документ на ЗЗШОС е Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. на Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите. С нея се определят:

1. Показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието;
2. Граничните стойности на показателите за шум в околната среда;

3. Методите за оценка на стойностите на показателите за шум в околната среда и на вредните ефекти от шума върху човешкото здраве.

По този начин се създава възможност за оценки и прогнози за състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии и в тихите зони извън тях, за разработването на стратегически карти за шум и планове за действие с оглед защита здравето на населението и подобряване качеството на живот.

От 12.02.2011 г. е в сила Наредба № 54 от 13.12.2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (отменяща Наредба № 2 от 2006 г.). С тази наредба се уреждат редът и начинът на функциониране на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии, както и изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда. В изпълнение на изискванията на параграф 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредбата са издадени съответните методики от Министъра на здравеопазването и Министъра на околната среда и водите. Целта на Наредбата е да се оцени шумовото натоварване в урбанизираните територии, създавано от основните източници на шум. Оценката на шумовото натоварване се извършва въз основа на стойностите на показателите за шум. Съгласно тази наредба РЗИ по места провеждат регулярни измервания на шумовите нива в населените места в пунктове, определени съгласно Методиката на МЗ. Съответните структури на ИАОС към МОСВ измерват нивата на шум, излъчвани в околната среда от промишлени източници, прилагайки „Методиката за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие”, утвърдена от Министъра на околната среда и водите.

Основните задачи в рамките на националната система за контрол на шума са:

- Системно проследяване на шумовия режим, обусловен от движението на наземния транспорт в градовете;
- Контрол върху локалните източници на шум /гари, автогари, гаражи, предприятия, увеселителни заведения, заведения за хранене, търговски обекти, работилници и др./, разположени във или близо до жилищни райони;
- Наблюденията върху локалните източници на шум са насочени към външния шум, излъчван от тези източници;
- Организиране на контрола по редуциране и недопускане на въздействието на шума изисква провеждането на системни наблюдения на шума в предварително определени обекти и места от съответните отговорни институции;
- Разработване на мероприятия за избягване, предотвратяване или намаляване на шумовите нива в градовете с оглед подобряване на акустичната обстановка.

Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ или упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл.117, ал. 1 от ЗООС.

Източници на шум в община Видин

Източници на шум от транспорт

Транспортните средства са главни източници на шум. Интензивният автомобилен трафик е основния фактор, който влияе върху акустичната среда в селищните територии. Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него.

Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки, товарни и тези на междуградския транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно “втора употреба” автомобилният парк е основно подменен. Въпреки че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно.

На територията на община Видин е развит както железопътният, така също и автомобилният транспорт; осъществява се пристанищна дейност и воден транспорт, в близост до общинския център има летище.

Територията на община Видин се пресича от VII главна железопътна линия София - Видин /част от общеевропейския транспортен коридор № 4/. Дължината на жп линията в рамките на общината е около 47,0 км, в т.ч. 36,0 км /76,6%/ електрифицирани. Трасето се обслужва от бързи и пътнически влакове.

В резултат на откриването на втори мост на р. Дунав през месец юни 2013 г., мост „Нова Европа“, който свързва общинския център гр. Видин и румънския град Калафат, в средата на 2014 г. стартира и железопътен трафик в това направление. От края на 2014 г. стартира и редовна жп международна линия в направление София - Будапеща - София, преминаваща през моста Видин-Калафат.

Благоприятно влияние върху развитието на жп транспорта на местно, областно и национално ниво ще окаже планираното по Оперативна програма „Транспорт“ цялостно реновиране на жп линията София – Видин. Така пътуванията между градовете Видин и София ще се реализират в рамките на 150 минути, а също така ще има положителен ефект по отношение акустичното натоварване в прилежащите територии.

Летище Видин: На 6 км северозападно от гр. Видин съществува гражданско летище с дължина на пистата 2080 м и ширина 40 м. Летището е изградено през 1973 година, като към момента то не функционира. Респективно няма шумови емисии в околната среда. Сравнително запазената инфраструктура и технически съоръжения представляват сериозен актив за неговото бъдещо възстановяване.

Основна транспортна ос в община Видин е първокласен път I-1, който е част от международен път E79 и осъществява транспортна връзка между гр. Видин и ГКПП Кулата - Промахон. Пътят е част от трансевропейски транспортен коридор № 4, Дрезден/Нюрнберг - Прага - Виена/Братислава - Будапеща - Крайова - Видин - София - Солун/Пловдив - Истанбул, който осъществява транспортна връзка между

Централна и Югоизточна Европа. Дължината на първокласен път I-1 на територията на община Видин е в порядъка на 30,5 км. През територията на община Видин не преминават автомагистрала, а само пътища от РПМ – първи, втори и трети клас, както и пътища от четвъртокласната пътна мрежа (общински пътища).

На територията на община Видин има два пункта, включени в програмата за общото профилно преброяване на автомобилното движение по пътищата от републиканската пътна мрежа, извършвано от Централния институт на пътните технологии, национални и европейски норми и стандарти (ЦИПТНЕНС) към АПИ гр. София. Това са

- пункт на РП II-12 при с. Иново,
- пункт на РП II-14 при с. Новоселци.

Двата пътя преминават през жилищни зони на населените места. В годишен аспект средночасовата интензивност на трафика е ниска, от порядъка на 60 до 85 МПС/час, с 12% до 25% дял на тежкотоварните МПС. При движение със скорост 40 км/час в двете населени места възникващите шумови нива са около 64 dB/A/. Движението се извършва в светлата част на денонощието, основно в интервала 07 – 19 часа и е свързано с началото и края на работния ден.

Сред основните проблеми на пътната мрежа на местно ниво, се открояват незадоволителното състояние и качествени характеристики на голяма част от общинските пътища, които се нуждаят от рехабилитация и ремонтни дейности.

Източници на шум от битов характер

На второ място са локалните източници на шум и шум от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др.

Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града, е шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради.

РЗИ Видин провежда измервания на градския шум в рамките на националната система за мониторинг на шума, съгласно регламентираната и ръководена от Министерство на здравеопазването “Система за контрол, ограничаване и намаляване на комуналния шум в населените места”. Резултатите от измерванията през последните години са типични за урбанизираните територии, превишаващи граничните стойности за съответните населени територии и зони, регламентирани в Приложение 2 (Таблица 2) на Наредба № 6/2006 г. на МЗ и МОСВ. Тези превишения се дължат основно на автомобилния трафик, създаващ до 80% от общия фонов шум в градската среда.

От РЗИ Видин извършват и локални замервания при евентуално подадени сигнали от граждани. Няма информация за постъпили жалби и проведени измервания.

Индустриален шум

Шумът от производствените дейности засега е на трето място. В голямата си част тези дейности са обособени в промишлените зони и/или са извън границите на населените места. Проблем биха могли да създават малки производствени предприятия, разположени в близост до жилищни сгради, като предприятия за алуминиева дограма, дървообработващи предприятия и др.

На територията на община Видин два оператора през последните години са извършвали собствен периодичен мониторинг на шума, излъчван в околната среда, съгласно изискванията на Наредба № 54 от 13 декември 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда. Това са операторите, които попадат в обхвата на комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването - ТЕЦ към „Видахим“ АД и „Депо за неопасни отпадъци - сгуроотвал“ на ТЕЦ към „Видахим“ АД. За тези обекти има издадени комплексни разрешителни (КР) за дейностите с цел предотвратяване и контрол на замърсяването: № 56/2005 г. за ТЕЦ към „Видахим“ АД и № 392-Н0/2010 за „Депо за неопасни отпадъци – сгуроотвал“. В КР е включено и условие за периодичен собствен мониторинг на шумовите емисии. В представените в ИАОС годишни доклади за ОС и за двете предприятия се декларира отсъствие на несъответствия; дейностите, извършвани на производствените площадки на тези предприятия, не превишават граничните нива на шум, заложили в условията на комплексните разрешителни.

За осъществяване ефективен контрол на шума, излъчван от промишлени инсталации и съоръжения, съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда РИОСВ-Монтана осъществява контрол по график съвместно с Регионалната лаборатория към ИАОС, прилагайки утвърдената от Министъра на ОСВ „Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне на нивото на шума в мястото на въздействие“. Според годишните доклади на РИОСВ-Монтана за състоянието на околната среда през последните години при извършените контролни измервания по отношение на шумови емисии не се констатира надвишаване на граничните стойности съгласно Наредба № 6 от 26.06.2006 г. на МЗ и МОСВ за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Анализ на причините за нивото на акустично натоварване на средата

От наличната информация може да се направи изводът, че акустичната обстановка на територията на община Видин не се различава от типичната за урбанизираните зони. Нивата на акустичното натоварване зависят по-значимо от следните фактори:

- Степен на моторизация и вид на транспортните средства.

Нарастването на броя транспортни средства води предимно до нарастване на шумовото ниво в жилищни квартали с по-ниска интензивност на движение, от ниво под хигиенната норма до ниво равно на нея или малко по-високо. Нарастването на автомобилното движение по ПУМ (първостепенната улична мрежа), в резултат на нарастване броя на транспортните средства, от определен момент на насищане (при нива по-високи от допустимите) влияе в по-малка степен върху нарастването на нивата

на шумовото натоварване. Нарастването на броя амортизирани автомобили води до повишаване на шумовото ниво;

- Интензивност, структура и скорост на транспортните потоци.

Както степента на моторизация след определен момент на насищане не влияе пряко върху нивата на шума в околната среда, подобно явление се наблюдава и за елементите интензивност и структура на транспортните потоци;

- Вид и състояние на пътните настилки по уличната мрежа (първостепенната улична мрежа – ПУМ), брой ленти и платна за движение, наличие/отсъствие на разделителна ивица.

Състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. Многолентовото движение, отделянето на платната с разделителна ивица, асфалтовото покритие, сравнително доброто състояние на платната и естествено големите разстояния до прилежащите застройки са предпоставка за по-добрите акустични условия.

От направени проучвания са установени зависимости на нивата на шума от вида на уличната мрежа (многолентова, брой платна, наличие на разделителна ивица, вкл. ширина) и пътното покритие (паваж, асфалт). От тях следва, че при наличието на две платна, отделени с разделителна ивица, нивото на шума се понижава с 1 до 3 dB(A), а при покритие с паваж се повишава с 1-2 dB(A).

- Застроителни характеристики на средата – вид на застрояката (едностранна/двустранна), разположение спрямо платното (успоредно/ перпендикулярно на оста), сключена, индивидуална в обособени парцели и т.н.

Прилежащата на уличната мрежа изграденост също има същественото влияние върху разпространението на шума в дълбочина на жилищните квартали. Сключената по протежение на ПУМ застрояка пречатства разпространението на шума, поемайки върху себе си високите шумови натоварвания. Обратно – несключената застрояка, разположена напречно на ПУМ, многократно отразява уличния шум, пропускайки го в дълбочината на кварталните пространства. По този начин се получават различни ситуации по отношение на засегнатите територии и население от евентуален наднормен шум.

- Шумопоглъщащи пояси и ограждения до пътните артерии и жилищните райони. Изграждането на такива съоръжения се отразява благоприятно на акустичната среда в населените места.

13. Зелени площи

Между човека, населеното място и природната среда съществуват разнообразни взаимоотношения, сред които – озеленяването и формирането на зелената система от различни видове озеленени площи, заема важно място, създавайки среда за развитие на основните човешки дейности. Различните видове озеленени площи в селищната територия, имат предназначение да поддържа биологичното равновесие между елементите на екологичната система човек-общество-природа. Озеленените площи са структуросвързващи елементи в селищната композиция и осъществяват връзка с околната среда. Зелените площи в гр.Видин се разглеждат като елементи на една цялостна зелена система. В малко

селища на България тази система е така стройна и характерна. Тя е обвързана както с градообразувателния фактор – р. Дунав, така и с историческото развитие на града.

Изграждането на обекти от Зелената система на гр. Видин, става в съответствие с Общия градоустройствен план на града и имат за цел да подобрят естетическите и екологическите качества на жизнената среда.

С най-многобройни, свързани в стройна система озеленени площи, разполага общинския център - гр. Видин. Ежегодно община Видин заделя от своя бюджет финансови средства за поддръжката на озеленените площи. Днес в гр. Видин на поддръжка подлежат около 500 дка озеленени площи, включващи паркове, представителни озеленени площи около сгради, площади и институции, квартални градинки, улични озеленени площи.

Любовта на видинчанина към градините датира от дълбока древност. Първите писмени сведения за това са открити в съчиненията на Евлия Челеби от времето, когато през 1663 г. той е посетил града. Той бил впечатлен от факта, че града е изграден от едноетажни и двуетажни къщи от камък, които били обширни и "... всяка от тях украсена с градина, подобна на градините на Ридван..."

Първите опити за обществени градини обаче са направени от Измайл Паша, турски офицер -началник на гарнизон през 70-те години на XIX столетие. Години по-късно през 90-те години на XIX столетие с доброволен труд е засадена градината пред драматичния театър, днес на територията на Крайдунавския парк. Така се поставя началото на изграждането на най-големия парк във Видин - Крайдунавския парк.

По инициатива на учители и с подкрепата на кмета Иван Хадживълчев през 1902 г. били доставени от Виена и Будапеща повече от 200 различни дървета и храсти, в около 20 разновидности. С тях се оформя градината пред театъра в модерен за времето стил – барок, характеризиращ се с подрязани и оформени растения от чимшири по типа на дворците в Австрия - Шьонбрун и Белдевере. Свидетелство за това са боскетните форми на чимширите в Крайдунавския парк.

Изграждането на Крайдунавския парк продължава през 60-те години на XX столетие, когато паркът е продължен на североизток и обхваща крепостта "Баба Вида" и достига 90-те години на XX столетие, когато паркът се разширява на югозапад от сградата на драматичния театър.

Днес Крайдунавския парк е един от най-хубавите по Дунавското крайбрежие. Той се намира в централната част на града по протежение на р. Дунав, като обхваща цялото крайбрежие на гр. Видин и се разпростира на площ от 150 дка. Със своето местоположение, с красивия си силует и великолепни дървета, Крайдунавския парк доминира над всички зелени площи на територията на град Видин. Паркът е обособен в две части, отличаващи се в стил и композиция. Докато в първата част хармонично са съчетани духа на английския пейзажен стил и елементите на австрийските барокови паркове, то във втората част пространствата са геометрично моделирани. Дървесните групи са представени от широколистна (*Tilia L.*, *Fraxinus L.*, *Acer L.*, *Betula L.*, *Populus L.*, *Salix alba L.*, *Catalpa speciosa Ward.*, *Platanus L.*) и иглолистна (*Picea Dietr.*, *Chamaecyparis Spach.*, *Thuja L.*, *Pinus L.*) високостъблена растителност, наброяваща 1 124 броя дървета. Привлекателно място в Крайдунавската градина си остава алеята с рози, които представляват красива гледка пред арката на градския плаж "Баба Вида".

В градината не може да не се отдаде заслужено място на представителите на храстовата растителност. Боскетни форми на 44 броя чимшири (*Buxus sempervirens* L.) хармонично се вписват в пейзажния стил. Тази хармония се подсилва и от останалите представители на храстовата растителност от родовете – *Ligustrum* L., *Berberis* L., *Cotoneaster* Med., *Hibiscus syriacus* L., *Tamarix* L., *Siringa* L..

Крайдунавският парк е в сърцето на всеки видинчанин не само заради естетичния и екологичен комфорт, но и заради значителните архитектурни паметници в него, които са символи на града. Тук се намират: средновековната крепост “Баба Вида”, театъра, “Телеграф капия”, джамията и библиотеката на Пазвантоглу, художествената галерия “Н. Петров”. През градината минава и трасето на римската крепостна стена, която представлява археологична ценност. Тази част на парка се характеризира и с няколко обекти на монументалното изкуство – скулптори от камък и скулптори от бронз – “Лисиците” и “Плувеца”. Правят впечатление и няколко мемориални обекта – Бюст - паметник на Найчо Цанов; Бюст - паметник на Тодор Петров; Паметника на свободата; Мемориал на жертвите на комунизма; Бюст - паметник на Г.С.Раковски.

Втората по значимост озеленена площ в гр. Видин е парк „Рова”. Той е построен върху засипания крепостен ров ограждал квартал “Калето”. През 2016 г. бе завършена неговата реконструкция, по проект на община Видин по ОП „Регионално развитие 2007-2013 г.”, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и държавния бюджет на Република България. Изградени бяха нови детски площадки, вело-алея поливна система, водни атракции, подмени се парковото обзавеждане и осветление. Внесена беше нова храстова и дървесна растителност, насадиха се много цветни акценти.

Парк “Владикина бахча” е третият по-големина парк в гр. Видин. В миналото тук е била разположена местната резиденция на Видинския митрополит, а днес служи като преход към спортния комплекс на града. За малката си площ той се характеризира с добро насищане с растителност.

Кварталните градини са малко на брой и ограничени по площ. Сред тях най-открояваща се е тази пред катедралата “Св. В.М. Димитър”. Катедралната църква “Св. В.М. Димитър” е втората по-големина след храм-паметника “Александър Невски” в гр. София. Около църквата, която е паметник на културата от национално значение, зелената площ и съществуващата растителност е изключителен фон, хармонизиращ с внушителната ѝ архитектура.

Зеленина и свежест на централната градска част придават и озеленените площи на площад “Бдинци”.

Площад “Бдинци” е мястото откъдето води началото си парк “Рова” и най-голямата търговска улица в гр. Видин. С пешеходна зона той е свързан и с Крайдунавският парк. На площад “Бдинци” се намират административни и културно-обществени сгради като: сградата на община Видин, Съдебната палата, банка ДСК, читалище “Цвят” и други, които са в неповторим ансамбъл с парковите площи и създадените водни ефекти.

Уличното озеленяване е подчинено на характерната особеност на градоустройственото решение на гр. Видин – пътните връзки са разположени в радиално-концентрична, полукръгова система. Чрез очертаването на пътя и пешеходните алеи с успоредни редове от дървета и по-рядко храстова растителност, равномерно разположена, се постига усещане за ограждане и разделяне от съседното

пространство. По този начин се повишава и качеството на територията, която би могла да бъде претрупана с стълбове и жици.

Днес по пътните артерии и пешеходните зони на гр. Видин, дървесните видова наброяват над 12 000 бр., дървета от над 100 вида и форми от над 30 рода, като процентното съотношение е широколистни видове – 82 % и иглолистни – 18%.

Видовия състав най-вече е представен от липи, ясени, явори, брези, каталпи и др.. По малобройни са представителите на иглолистните видове: смърч, хвойна, туя и бор.

Храстовата растителност в някои участъци на пътните връзки изграждат живи плетове. В група с дървесната растителност представляват защитен екран пред жилищни и административни сгради от натовареното движение в някои пътни участъци.

С не традиционното озеленяване се открояват пешеходните зони на ул. “Търговска” и ул. “Цар Александър II”. Тук са намерили приложение някои паркови архитектурни форми (цветарници, пейки, фонтани), които и камерни по формат са с богато аранжирана декоративна растителност.

Единствената брезова алея в гр. Видин, по ул. Цар Александър II”, разположена върху високия бетонен екран срещу въздействието от натоварения пътен трафик внася чувството на свежест и красота.

Зелените площи към жилищни терени с комплексно застрояване, училища, детски заведения, болницата, поликлиниката, други административно-стопански и културни обществени сгради, както и зелените площи към промишлени и складови терени, дават съществен принос в създаването на скелета на зелената система на град Видин.

Отношението към озеленените площи от страна на населението в последните години бележи развитие в положителна насока. Осъзната необходимост стана създаването на зелени оазиси около частните сгради и обекти, като поддръжката им от страна на стопаните допринася за техния екологичен и естетичен вид целогодишно. Забелязва се и тенденция от страна на гражданите изразяваща се във включването им в инициативи за облагородяване на околблоковите пространства. Тази тенденция не е масова, но дава добри резултати и пример.

Учебните заведения, със съдействието на общината, също ежегодно организират мероприятия за облагородяване на своите прилежащи територии, като резултатите се измерват не само в практичност но имат възпитателна и научна насоченост.

Другата категория зелени площи в гр. Видин са тези със **специално предназначение**. Тук спадат казармени терени, гробищни терени и парк “Нора Пизанти”. Поради закриването на военните поделения в гр. Видин, казармените зелени площи бяха прехвърлени за стопанисване от община Видин. На територията на бившото поделение до крепостта „Баба Вида” от няколко години се провежда традиционния Видински панаир.

Паркът “Нора Пизанти” е един от старите паркове на града. Много години на част от неговата територия се е провеждал традиционния Видински панаир, преди да бъде преместен в бившото поделение до крепостта „Баба Вида”.

На част от територия е разположен и къмпинг “Нора Пизанти”.

Крайселищната територия на гр. Видин е заета предимно от ниви, единствените гори в тази зона са крайбрежните ивици от тополи, върби по река Дунав. Някогашният парк „Майски лес”, който е бил с лесопарков характер и част от Държавния горски фонд, днес е включен в регулацията на гр.Видин и обособен в отделни имоти. На част от тези имоти вече се извършва строителство. Промяната на предназначението на терена, предизвика изсичането на 75 ха насажденията от тополи, липи, ясени и др.

Ловен парк – общата площ му е 86,7 ха. Ловният парк е със стогодишна история, основан е по инициатива на председателя на ловно-рибарското дружество от 1900 г. – Иван Марек. Теренът на парка бе зает предимно с тополови насаждения. На по-малки групи са били култивирани насаждения от акация, липа, ясен, клен, дъб. Към днешна дата растителността е изсечена и не са провеждани възстановителни мероприятия. Паркът е собственост е на Ловно-рибарското дружество във Видин.

Обявени за защитени природни обекти са 17 вековни дървета, които се намират към настоящия момент в озеленените площи на общината:

- “Владикина бахча”, гр.Видин – 2 бели тополи /ср.възраст 170 г./, 2 чинара /ср.възраст 120 г./, 3 полски ясена / ср.възраст 170 г./.
- храм “Св.Димитър”, гр.Видин – 3 полски ясена /115 г./
- с.Градец – летен дъб /125 г./
- с.Каленик – 6 благуна /205 г./

Зелените площи в останалите населени места от общината – гр.Дунавци, с.Новоселци, с.Слана бара, с.Рупци, с.Иново, с.Капитановци, с.Покрайна, с.Градец, с.Антимово, с.Кутово, с.Сланотрън, с.Бяла Рада, с.Кошава, с.Гомотарци, с.Акациево, с.Ботево, с.Буковец, с.Войница, с.Въртоп, с.Гайтанци, с.Ген.Мариново, с.Динковица, с.Долен Бошняк, с.Дружба, с.Жеглица, с.Ивановци, с.Каленик, с.Майор Узуново, с.Пешаково, с.Плакудер, с.Цар Симеоново, с.Синаговци и с.Търняне, обхващат около 240 дка. Поддръжката им се осигурява от община Видин, по заявки от кметовете и кметските наместници на съответното населено място. В последните години по проекти бяха изградени места за отдих, детски площадки, алеи оборудвани с подходяща паркова мебел.

Изводи:

Приоритетни дейности в зелените площи трябва да останат поддържането, опазването, реконструкцията и увеличаване на техните територии.

14. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Радиационен гама - фон

Известно е, че естествените радионуклиди уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради

своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), атмосферния въздух, флората и фауната. Разпространените в природата естествени радионуклиди заедно с космическото лъчение създават т.нар. *естествен радиационен фон*. Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, представляваща полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-лъчението (в микроСиверта/час) и е специфична за всеки пункт, област, регион.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях се отнасят:

- отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- строителните материали.

Наблюденията за състоянието на радиационния гама-фон в РБългария се осъществяват чрез администрираната от ИАОС към МОСВ Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в реално време, посредством 26 локални мониторингови станции (ЛМС), обхващащи цялата територията на страната. По-голяма гъстота от мониторингови станции има около АЕЦ „Козлодуй“. В общинския център гр. Видин функционира една от тези ЛМС. Радиационният гама-фон се отчита 24 часа в денонощието. През последните години стойностите на гама-фона, отчетени в тази станция, варират в интервала 0,09 – 0,11 микроСиверта/час (Sv.h-1), като остават в рамките на характерните стойности за региона и страната.

Радиологични характеристики на компоненти на околната среда

Радиационният мониторинг на обекти от околната среда на територията на община Видин се осъществява от ИАОС – Регионална лаборатория Монтана.

Град Видин е включен в постоянната мрежа за радиологичен мониторинг на околната среда, извършван от ИАОС. Изпитват се проби от необработваеми почви по програмата за фонов мониторинг (пункт Видин) и в райони на обекти – потенциални замърсители (Депото за неопасни отпадъци - сгууроотвал на ТЕЦ към „Видахим“ АД). Резултатите от извършените измервания на гама-фона с портативен радиометър и гама-спектрометрични изпитвания на проби се представят ежегодно в ИАОС. Същите се публикуват в годишните доклади за състоянието на околната среда. Измерванията на радиационния гама-фон и анализите на проби от необработваеми почви от постоянния пункт при гр. Видин и в района на Депото за неопасни отпадъци - сгууроотвал на ТЕЦ към „Видахим“ АД през

последните години не установяват отклонения от характерните фонове стойности за региона. Тези стойности са в рамките на фоновите концентрации за страната. Отложеният на територията на страната Цезий-137 (^{137}Cs) вследствие аварията в Чернобилската АЕЦ през 1986 г. за община Видин е в най-ниския диапазон (под 50 Bq.kg^{-1}) в сравнение с други региони на България.

Съгласно годишните доклади на РИОСВ-Монтана не се установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализирания през последните години проби. Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди и в атмосферния въздух съгласно Наредба за основни норми за радиационна защита от 05.10.2012 г.

Няма информация за регистрирано допълнително радиационно натоварване на околната среда на територията на община Видин през последните години.

Нейонизиращи лъчения

Нейонизиращи лъчения са електромагнитните лъчения, които поради своята същност не предизвикват йонизация в средата, през която преминават.

Електромагнитното поле (ЕМП) е съвкупност от електрично и магнитно поле и се разпространява в пространството във вид на електромагнитни вълни. Спектърът на нейонизиращите електромагнитни излъчвания включва ултравиолетовите, видимите, инфрачервените лъчи и радиовълните.

Източници на електромагнитни лъчения в околната среда са високоволтните електропроводи и съоръжения от електропреносната мрежа. Те са с определена зона на въздействие в границите на съответните сервитути.

Открит остава въпросът за въздействието на електромагнитните излъчвания от многобройните антени и базови станции на мобилните оператори в населените места. Към юни 2016 г. в България се използват GSM (900 – 2100 MHz), UMTS (900 – 2600 MHz) и LTE (1800 – 2100 MHz) стандарти, като мобилните оператори, притежаващи лицензи съгласно Регистъра на предприятията, които имат разрешения за ползване на радиочестотен спектър за наземни мрежи в обхвати 900 MHz и/или 1800 MHz), са:

- ✚ Мобилтел ЕАД – 4G LTE/ GSM / UMTS, търговска марка А1;
- ✚ Теленор България – 4G LTE / GSM / UMTS, търговска марка Теленор;
- ✚ БТК – 4G LTE / GSM / UMTS, търговска марка Виваком;
- ✚ Булсатком.

Нормативният документ, определящ прагове за електромагнитни лъчения за населените места в радиочестотния и микровълновия обхват, у нас е Наредба № 9 на МЗ и МОСВ за пределно допустимите нива на електромагнитни полета (ЕМП) в населените територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г.; попр., бр. 38 от 1991 г., изм. доп. ДВ бр. 8/2002 г.). С тази наредба се регламентират пределно допустимите стойности на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на електромагнитните полета (ЕМП) за честоти от 30 KHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол, оценяващ хигиенно-защитната зона още при проектирането, а след монтиране на излъчващите съоръжения се прави оценка

на електромагнитните полета чрез измерване от лаборатории на РЗИ или НЦОЗА. Въз основа на резултатите от измерванията конкретната община издава съответно разрешително.

Източници на ЕМП в община Видин

На територията на община Видин съществуват десетки източници на ЕМП. Основен проблем е многообразието както на експлоатираните телекомуникационни системи, така и на ползвателите – ведомства, фирми (частни и държавни), а също така и тяхната динамика, във функционален и териториален аспект.

Като цяло източниците на електромагнитни полета в община Видин могат да се обобщят в следните категории:

- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни;
- частни радиостанции на УКВ;
- телевизионни предаватели и ретранслатори;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни квартали;
- базови централи за мобилни комуникации – Мтел, Виваком, Теленор;
- късовълнови и УКВ системи за мобилни комуникации на транспорта, полицията, бърза помощ и др.;
- радарни системи на КАТ, за ТВ и други сателитни връзки.

Към източниците на електромагнитни полета могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба, като:

- монитори на компютри;
- битови електрически уреди;
- електроразпределителни системи в сгради;
- подово отопление;
- мобилни комуникационни устройства.

Няма информация относно съставянето на публичен регистър на базовите станции на операторите за територията на община Видин.

През последните години се наблюдава неимоверно нарастване на броя и видовете източници на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани в бита, за производствени, медицински, търговски и др. цели. Такива са радиото, телевизията, мобилните телефони, компютрите, различните видове електродомашини уреди, в т.ч. микровълновите печки, радары и др. В научните съобщения се предполага, че емитираните от тези устройства ЕМП може да имат вредни въздействия върху здравето,

причинявайки рак, намалена фертилност, загуба на паметта, промени в поведението и развитието на децата. Действителното ниво на здравния риск още не е доказано, предполага се, че за някои видове ЕМП то може да бъде много малко или несъществено. Въпреки това в много страни, вкл. и в България, макар и със значителни икономически последици, това се взема предвид при изграждането на различни съоръжения, напр. мрежите за високо напрежение заобикалят населените места, подстанциите се изграждат извън зоните за обитаване, трафопостовите – извън жилищните сгради и т.н.

В момента за всеки обект, който по своето основно предназначение излъчва, пренася или трансформира електромагнитна енергия, се определя конкретна хигиенно-защитна зона. На основание чл. 35 от *Закона за здравето* местоположението на обекта се съгласува от Главния държавен здравен инспектор само при условие, че сградите и местата за постоянен или инцидентен престой на хора не попадат в границите на хигиенно-защитната зона на конкретния излъчвател. За сега няма информация за проведени измервания за параметрите на сумарните електромагнитни полета, достигащи до жилищни сгради, детски градини, болнични заведения, училища и други обществени заведения на територията на община Видин.

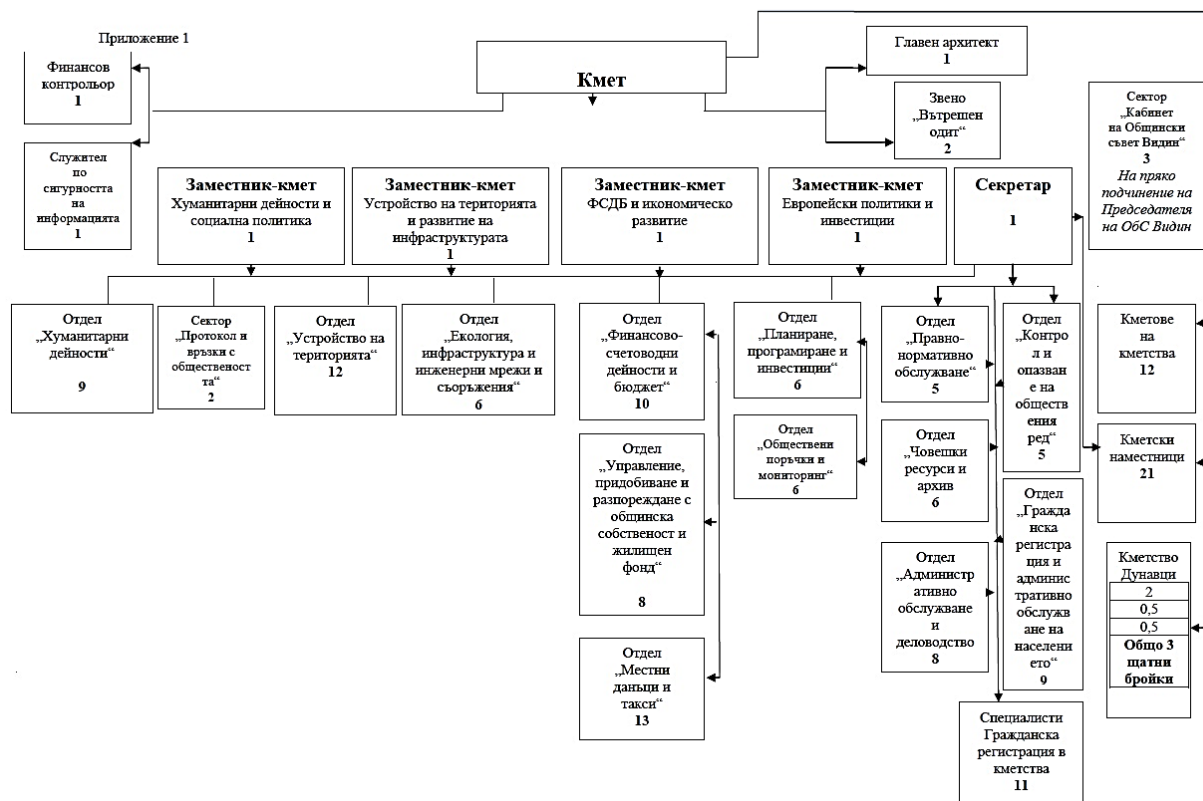
3. Управленски фактори

Управленска характеристика

Община Видин разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет. Щатният състав на Общинска администрация - Видин е окомплектован с достатъчно на брой опитни специалисти и експерти в различни области. В Устройствения правилник на община Видин се определят устройството, числеността, организацията на дейност и функционалните задължения на административните звена на община Видин. Общинската администрация е организирана в дирекции, които подпомагат кмета на общината и кметовете на населените места при осъществяване на правомощията им и извършват дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица. Общинска администрация е обща и специализирана. Общата администрация е организирана в отдели, осигурява техническата дейност на кмета, специализираната администрация, Общинския съвет и извършва дейности по административното обслужване на граждани и юридически лица. Специализираната администрация подпомага и осигурява осъществяването на правомощията на кмета и е организирана в две дирекции. Отделите и секторите са структурни звена за ръководство, организация, координация и контрол в съответните сфери от работата на общинската администрация и осъществяват дейност в рамките на предоставените правомощия и функции, определени в нормативните актове и Устройствения правилник за дейността на общинската администрация Видин. В Общинска администрация Видин е обособен отдел „Екология, инфраструктура и инженерни мрежи и съоръжения“. Експертите в отдела вземат участие в комисии свързани с околната среда, изготвя отчети към РИОСВ-Монтана, Басейнова дирекция „Дунавски район“, РЗИ-Видин и др. При осъществяване на своята дейност Общинска администрация – Видин се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Фигура 9 Схема на структурата на общинска администрация Видин

А) Структури в общинската администрация, отговорни за провеждане на политиката по опазване на околната среда:

Кмет на община Видин

Зам.кмет „Устройство на територията и развитие на инфраструктурата“;

Зам. Кмет "Финансово-стопанска дейност, бюджет и икономическо развитие";

Отдел „Екология, инфраструктура и инженерни мрежи и съоръжения“.

Качественото административно обслужване е една от приоритетните задачи и основни дейности на Общинска администрация – Видин. То е индикатор за добре работеща администрация и мерило за нейната ефективност.

Водещо в дейността на служителите е честно и любезно отношение към всички потребители, открито общуване и осигуряване на изчерпателна, леснодостъпна и на разбираем език информация, стремеж към качествено и срочно изпълнение на услугите, търсене на обратна връзка, която показва доколко потребителите са удовлетворени от качеството на предлаганите услуги.

Съгласно чл. 15 от Закона за опазване на околната среда, Кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

1. информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
2. разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
3. организират управлението на отпадъци на територията на общината;
4. контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
5. организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
6. определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
7. организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
8. определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
9. осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда
10. определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Б) Отговорни структури в общинския съвет – Видин, отговорни за разработване и/или приемане на нормативната база за провеждане на политиката по опазване на околната среда:

Съгласно *Правилника за организацията и дейността на общински съвет – Видин, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация* са уредени организацията и дейността на Общинския съвет, взаимодействието му с общинската администрация на Община Видин, отношенията му с органите на държавната власт, обществените организации, международните връзки и условията за сдружаване на общинския съвет. Сформирана е Постоянна комисия по земеделие, гори и опазване на околната среда, която разглежда и приема предложенията на общинска администрация по въпроси свързани с разработването и приемането на актуални екологични програми, отчети и общински наредби.

В) Общински наредби в разглежданата област

Нормативната база, с която Общината работи, е действащото към момента международно, национално и местно законодателство. В областта на опазване на околната среда Община Видин има изготвени и действащи общински наредби:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Наредба за ползване на мери, пасища и ливади на територията на Община Видин, Приета с Решение №134, взето с Протокол №6 от 30.06.2016 г.;

Наредба за местоположението на стопански сгради за животни и птици и обемът на животновъдната дейност в парцели в жилищните зони на Община Видин, приета с Решение №102, взето с Протокол №5 от 31.05.2016 г., изменена с Решение №7, взето с Протокол №1 от 01.02.2017 г.;

Наредба за принудително изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на Община Видин, приета с Решение №116, взето с Протокол №7 от 24.06.2008 г.;

Наредба за определяне размера на местните данъци, приета с Решение №20, взето с Протокол №2 от 28.02.2008г., изм.с Решение №198, взето с Протокол №9 от 04.10.2016 г.;

Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на озеленените площи и декоративната растителност на територията на община Видин, приета с Решение №48 взето с Протокол №5 от 06.03.2001 г.;

Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Видин, приета с Решение №94, взето с Протокол №7/25.07.2014 г.

Наредбите на община Видин се актуализират при изменение и допълнение в националното законодателство или при друга необходимост.

Г) Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината:

- РИОСВ – гр. Монтана, към МОСВ;
- РЗИ – гр. Видин, към МЗ;
- РЛ – гр. Монтана към ИАОС;
- Дунавски район за басейново управление с център гр. Плевен;
- Областна дирекция „Земеделие” – гр. Видин, към МЗХ;
- Национален статистически институт - Видин;
- Областно управление "Гражданска защита" - Видин;
- ОДБХ към МЗХ.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с редица фирми, бизнес организации и неправителствени организации.

Д) Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми

Община Видин се стреми да осигури пълна информираност за всички обществено значими проблеми. Само тогава жителите на общината биха могли да участва пълноценно в изграждането и поддържането на гражданското общество. За информираността на гражданите е важно законодателната и изпълнителната власт да работят открито и прозрачно.

Информираността на обществеността се осъществява чрез :

- интернет страницата на Община Видин; [http: www.vidin.bg](http://www.vidin.bg)

Телефони за сигнали

- 35994/609 442 факс: 35994/601 132

e-mail kmet@vidin.bg,

- Публикации в медии;

- Обществени обсъждания;

- Екологични кампании;

Община Видин има добре изградена информационна система за оповестяване на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване на населението се състои в предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране на обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Услуги предоставяни от Общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите осъществяващи съответната дейност.

Третиране на отпадъците

Дейности по сметосъбиране, сметоизвозване и чистота;

Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадните води

Водоснабдителните мрежи в населените места и канализационната мрежа в общината се поддържат и експлоатират от “Водоснабдяване и канализация” ЕООД – Видин. ВиК-Видин е търговско дружество, регистрирано със 100% държавно участие. Предмет на дейност на дружеството е водоснабдяване, канализация и инженерингови услуги.

Озеленяване и чистота на населените места

Целта на община Видин е поддържане на естетичен вид на населените места, осигуряване на условия за спокойна обстановка, труд, отдых и опазване на чистотата.

Други

На електронната страница на Община Видин се публикувани административните услуги: [http://http://vidin.bg/Начало „Административни услуги“](http://http://vidin.bg/Начало_„Административни_услуги“), а именно:

Издаване на разрешение за отсичане на дълготрайни дек. дървета и дървета с историческо значение;

Подаване на Декларация от собствениците, платили такса за притежаване на куче;

Издаване на позволително за ползване на лечебни растения;

Издаване на разрешение за преместване на растителност;

Издаване на разрешение за отсичане над 5 дървета;

Издаване на разрешение на физически и юридически лица за извозване на битови и производствени отпадъци, строителни и земни маси на строителни отпадъци;

4. Икономическо състояние

Особеностите на икономическото развитие на община Видин следва да се разглеждат като резултат от влиянието на редица фактори от природно, социално и демографско естество. Сред най-важните фактори, оказващи влияние върху състоянието на икономиката, се открояват особеностите на природноресурсния потенциал, демографските процеси /количествени и качествени показатели/, изградеността на различни видове инфраструктура, наследените производствени традиции на населението и др. Община Видин заема структуроопределящо място в икономиката на областта, като отчетените стойности на основните икономически показатели отреждат на общината първо място сред 11-те общини в териториалния обхват на област Видин.

Състояние на инфраструктурата

Общата дължина на пътната мрежа в общината е в порядъка на 218,3 км, към които се включват пътища от първи, втори, трети и четвърти клас. Дължината на републиканската пътна мрежа /първо-, второ- и третокласни пътища/, е 123,5 км, които се равняват на 56,6 % от общата дължина на пътната мрежа на общинско ниво. Дължината на четвъртокласните пътища, пресичащи територията на община Видин е 94,8 км, които формират 43,4 % от пътната мрежа на местно ниво. Основна транспортна ос в община Видин е първокласен път I-1, който е част от международен път E79 и осъществява транспортна връзка между гр. Видин и ГКПП Кулата - Промахон. Маршрутът на първокласния път в рамките на областта е в направление - граница Румъния - Мост „Нова Европа” - Видин - Димово - Ружинци - граница област Монтана. След като напуска територията на областта, той преминава през областите Монтана, Враца, София и Благоевград и достига до Солун /Р. Гърция/. Пътят е част от трансевропейски транспортен коридор №4, Дрезден/Нюрнберг - Прага - Виена/Братислава -

Будапеща - Крайова - Видин - София - Солун/Пловдив - Истанбул, който осъществява транспортна връзка между Централна и Югоизточна Европа. Дължината на първокласен път I-1 на територията на община Видин е в порядъка на 30,5 км, които формират 24,7 % от републиканската пътна мрежа на местно ниво /123,5 км/. Второкласните пътища, пресичащи територията на общината /33,0 км/

формират 26,7 % от дължината на републиканските пътища в община Видин. Сред пътищата втори клас се откроява второкласен път II-11, който е вторият по дължина второкласен път в страната /обща дължина - 216,9 км/. Началото на път II-11 е на територията на община Видин - от 19,7 км на първокласен път I-1, като в рамките на общината второкласният път пресича селата Цар Симеоново и Ботево, след което навлиза на територията на община Димово /област Видин/. Третокласните пътища /60,0 км/ заемат първо място в структурата на републиканската пътна мрежа в община Видин - 48,6 %.

През територията на община Видин не преминават автомагистрали.

С важно значение за развитието на транспортната инфраструктура, се отличава изграденият при гр. Видин мост на река Дунав - мост „Нова Европа“. Чрез моста се осъществява пътна и железопътна транспортна връзка между гр. Видин и румънския град Калафат.

Сред основните проблеми на пътната мрежа на местно ниво, се открояват незадоволителното състояние и качествени характеристики на голяма част от общинските пътища, които се нуждаят от рехабилитация и ремонтни дейности.

Железопътна мрежа

Територията на община Видин се пресича от VII главна железопътна линия София - Видин /част от трансевропейски транспортен коридор № 4/. Дължината жп линия в рамките на общината е в порядъка на 47,0 км, в т.ч. 36,0 км /76,6%/ електрифицирани. Гъстотата на железопътната мрежа на местно ниво възлиза на 0,09 км/км². Трасето на жп линията София - Видин се обслужва от бързи и пътнически влакове. Необходимото време за преодоляване на около 200 километровото разстояние между столицата и гр. Видин с бърз влак е в порядъка на около 5 часа. Това се явява изключително сериозен проблем, засягащ комфортността на пътниците по жп трасе. През 2013 г. територията на общината се обслужва общо от 8 бр. вътрешни пътнически линии /в т.ч. 6 бр. - „от“ и „до“ гр. София и 2 бр. регионални линии до гр. Мездра/. Международните пътнически линии са 4 бр. – „до“ и „от“ Крайова /Р. Румъния/. В резултат на откриването на втори мост на р. Дунав - мост „Нова Европа“, който свързва общинския център - гр. Видин и румънския град Калафат, в средата на 2014 г. стартира и железопътен трафик в направление Видин - Калафат. От края на 2014 г. стартира и редовна жп международна линия в направление София - Будапеща - София, преминаваща през моста Видин- Калафат /мост „Нова Европа“/.

Воден транспорт

През територията на община Видин преминава част от трасето на трансевропейски транспортен коридор № 7 Рейн - Майн - Дунав, който осъществява транспортна връзка между Черно и Северно море. Единствената плавателна река и главна речна артерия на територията на област Видин е р. Дунав. Град Видин е разположен на десния бряг на р. Дунав, на която от км 785.00 до км 795.00, е разположено Пристанище-Видин, което експлоатира четири производствени района:

✓ „Видин - Север“ - локализиран в Северна промишлена зона, от км 793.500 до км 793.700 на р. Дунав;

- ✓ **„Фериботен комплекс Видин“** - разположен в Северна промишлена зона, от км 792.800 до км 793.000 на р. Дунав;
- ✓ **„Видин - Център“** - намира се в централната част на гр. Видин, от км 789.900 до км 791.300 на р. Дунав;
- ✓ **„Видин - Юг“** - намира се в Южна промишлена зона от км 785.00 до км 785.200 на р. Дунав.

Разположението на пристанищната инфраструктура предоставя лесен достъп до пътническите транспортни съоръжения в гр. Видин - жп, автобусна и речна гара. Поради това за преминаващите през пристанищния терминал /пристигащи и заминаващи пътници главно от круизни кораби/, не съществува необходимост от използване на допълнителен автотранспорт, за да достигнат до историческия център на града.

Състоянието на товарните пристанищни терминали е лошо, работата им е сезонна. Състоянието на Речна Гара Видин е изключително лошо. Гарата не отговаря на никакви съвременни критерии. На нейна територия се намират обекти и офиси несъвместими с функциите ѝ на речна гара.

Въздушен транспорт

На около 6 км от гр. Видин - край с. Иново, се намира гражданско летище изградено през 1973 г. От 1999 г. летището не функционира. Към днешна дата летището е под управлението на областния управител на Видин. Проучва се възможността за обновяване функциите на летището и предоставянето му на концесия. Летателната площадка може да обслужва самолети с тегло до 5700 кг и до 19 пътници на борда.

Електрификация, телефонизация и информационно обслужване

Електрификация

Електроснабдителната система в община Видин е добре развита, като всички населени места са електрифицирани. Сред основните проблеми се открояват морално остарелите съоръжения, аварията, кражбите на електроенергия и на др. елементи от мрежата. Поради това се отчита необходимост от предприемане на действия, насочени към отстраняване на проблемите, оказващи неблагоприятно влияние върху качеството на предоставяните услуги. Сред основните проблеми, характеризиращи състоянието на енергийната инфраструктура на територията на общината, се откроява високият дял на енергията, произвеждана от твърди горива. На територията на гр. Видин е изграден ТЕЦ „Видин“ с инсталирана мощност от 75 MW - централата е подразделение на най- голямото производствено предприятие в гр. Видин - „Видахим“ и работи по сключен договор с НЕК ЕАД за производство на електрическа енергия. Електропреносната мрежа на територията на област Видин се експлоатира и поддържа от „ЧЕЗ Електро България“ АД. Сред основните особености, характеризиращи добива на електро енергия в общината, се отличава големият дял енергия, получавана от твърди горива. Това неефективно от екологична гледна точка производство, налага необходимостта от приоритетното предприемане на мерки, насочени към оптимизиране на енергопотреблението, въвеждане на

енергоефективни технологии и създаване на условия, стимулиращи производството на енергия от възобновяеми енергийни източници. Основният дял в консумацията на електрическа енергия на територията на общината, се дължи на битовите абонати, като през последните години не се отчитат резки промени в консумацията на електроенергия, но се наблюдава увеличаване в дела на обществения сектор.

Телекомуникации

Според Европейската обсерватория за информационни технологии /ЕИТО/ в периода 2000-2010 г. развитието на електронните съобщения в световен мащаб е доминирано от мобилните гласови услуги и интернет и мобилния широколентов достъп. През последните години на национално ниво, се отчита тенденция на намаление на „фиксираната телефонна плътност по домакинства“. За сметка на това „мобилната телефонна плътност“ бележи постоянен ръст, като по този показател България изпреварва някои от страните- членки на ЕС.

Информационно обслужване

По данни от последното преброяване на населението през 2011 г., осигуреността на обитаваните жилища с кабелна и сателитна телевизия, компютър и интернет в страната се увеличава. Към 01.02.2011 г. броят на жилищата в община Видин, разполагащи с компютър е 10 179 бр., като 9 373 бр. жилища имат достъп до интернет. Броят на лицата, имащи достъп до интернет на територията на двата града /общинския център - гр. Видин и гр. Дунавци/, е 26 217 д., които формират 91,2 % от лицата с интернет достъп в общината. Стойността на показателя за територията на останалите 32 населени места от селски тип, е 2 545 д. /8,8%/.

Развитието на информационното общество се свързва с предприемане на действия за повишаване достъпа до инфраструктурата на ИКТ, както за жителите на всички населени места, така и за представителите на бизнеса, вкл. в процеса на комуникация между гражданите и публичния сектор.

Топло и газоснабдяване

На територията на област Видин не е изградена газопреносна инфраструктура. Въпреки че газифицирането на едноименната община влиза в ролята на един от основните приоритети в областта на енергийната инфраструктура, към момента проектите за газификация на територията са на ниво обсъждане.

Бюджет

Финансирането на местните дейности и делегираните от държавата дейности се извършва от общината и е в интерес на местната общност и при спазване на принципите на законосъобразност, целесъобразност, ефективност, ефикасност и публичност.

Приходиизточници в общинския бюджет, в т.ч. свързани с околната среда

Приходите на бюджета на община Видин се осигуряват посредством субсидия от Централния бюджет, собствени данъчни и неданъчни приходи, трансфери от/за бюджетни/извънбюджетни сметки и финансиране на дефицита/излишъка. Дейностите в общината са диференцирани на делегирани от държавата дейности и местни дейности. Съобразно действащото законодателство юридическите и физически лица внасят определени данъци и такси, които формират част от приходната част на общинския бюджет за осъществяване на местни дейности.

Данъчните ставки и размерът на местните такси и цени на услуги се определят с наредби на Общински съвет.

Съгласно Закона за публичните финанси приходната част се формира на основата на собствени приходи и финансиране чрез централния бюджет. Собствените приходи са:

1. Данъчни приходи:

- данък върху недвижими имоти;
- данък върху наследствата;
- данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин;
- данък върху превозните средства;
- окончателен годишен /патентен/ данък.
- туристически данък

2. Местни такси:

- - за битови отпадъци;
- - за ползване на детски градини и детски ясли;
- - за ползване домашен социален патронаж;
- - за ползване на пазари, тротоари, улични платна и др.;
- - за административни услуги;
- - за технически услуги;
- - за откупуване на гробни места;
- - за притежаване на куче;
- - други общински такси, определени със закон.

3. Други неданъчни приходи:

- - глоби и имуществени санкции, събирани въз основа на наказателни постановления, издадени от местната администрация;
- - приходи от управление на общинско имущество;
- - приходи от разпоредителни сделки с общинско имущество.

При формирането на приходната част на бюджета общинският съвет е упълномощен да определи постъпленията от:

- местни данъци и такси по видове, определени в Закона за местните данъци и такси;
- стопанисване, управление и разпореждане с общинско имущество;
- глоби и нарушения по наредбите, приети от него.

6. Демографски показатели

Население на общината по населени места, градско и селско население

В структура на обществото демографската система има водеща роля и значение. От развитието на тази система основно зависи социално-икономическото развитие както на страната, така и на нейните административно-териториални единици. Демографската система е тази, която формира трудовия потенциал на териториалните образувания и по този начин влияе върху използването и развитието на социалните, икономическите и природните фактори и условия в тях.

Настоящата негативна демографска ситуация в страната е резултат от продължилите през последните няколко десетилетия отрицателни процеси в естественото движение на населението – продължително задържане на високо равнище на смъртността сред населението и трайни тенденции в намаляване на равнището на раждаемостта. В резултат на тези демографски процеси започна намаляване на населението в страната и се ускори процесът на неговото застаряване. Проблемите по демографското развитие на страната се задълбочиха и от значителните за страната външномиграционни процеси сред населението, които пряко и косвено (чрез емиграцията на младото население) също повлияха върху възпроизводството на населението, а от там и върху възпроизводството на трудовите ресурси. Формирането на тези нежелателни тенденции са резултат, както от промените в демографското поведение на населението, характерно от края на миналия век досега, така и от кризисните моменти в политическото и стопанско развитие на страната през последните две-три десетилетия. Създалата се ситуация изисква ускоряване на дейностите по разработването и прилагането на активни социални и икономически политики и мерки, които на първо време да ограничат и забавят, а в последствие и да се преодолеят продължилите вече твърде дълго негативни демографски и икономически процеси.

Посочените накратко демографски проблеми се проявяват в различна степен в отделните административно-териториални и териториални единици на страната. За някои големи стопански и обществени центрове тези проблеми се проявяват в ограничителен размер, но това в голяма степен се дължи на прилива на човешки ресурси от други части на страната. Това от своя страна води до тяхното демографското изтощаване, което забавя и стопанското им развитие. Ето защо общото възраждане на страната зависи от ускоряване на развитието в отделните региони, общини и населени места. Затова водеща роля тук имат местните органи на управление, които следва да организират и използват всички налични демографски, стопански и финансови ресурси за развитието на управляваните от тях териториални общности.

Демографската ситуация в община Видин е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Р България, а от друга специфични за територията на общината и обусловени от неговото географското положение, историко-културно, социално-икономическо и

демографско развитие. Особеностите на географското положение на територията спрямо важни пътни артерии и големи градове в страната оказват пряко въздействие върху характера на демографските тенденции. Това оказва влияние най-вече върху състоянието на различните видове структури на населението и върху неговите миграционни нагласи и поведение. Съществено влияние оказват брачността, разводимостта, раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата, етническа, религиозна и образователна структури на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение. Общината се състои от 34 населени места, в т.ч. два града - общинският център - гр. Видин и гр. Дунавци и 32 села. В резултат на наблюдаваното цялостно негативно демографско развитие на национално ниво, демографската ситуация в общината може да се определи като неблагоприятна. Направената констатация се свързва с тенденцията на обезлюдяване на някои от населените места в община Видин, както и с влошаване стойностите на показателите, характеризиращи протичащите демографски процеси. Броя на населението на общината намалява, което е породено от общата тенденция за страната. Това намаление е един от основните неблагоприятни фактори за бъдещото му развитие. То ще доведе до ограничаването на работната сила и възпроизводствения потенциал.

7. Образование

Образователната политика на Общината отчита както социално-икономическите характеристики на съвременното общество, така и перспективите за бъдещото му развитие.

Образователната инфраструктура в община Видин е представена от обекти на предучилищното обучение - целодневни детски градини /ЦДГ/ и училищното образование - общообразователни, профилирани и професионални училища. В периода на учебните години 2010/2011 - 2014/2015 броят на детските градини в община Видин намалява от 22 бр. през първата наблюдавана учебна година, на 16 бр. през последната разглеждана 2014/2015. В резултат на отчетеното намаление, за същия период се наблюдава спад в стойността на показателите: „деца“, „места“, „педагогически персонал“, „детски групи“.

Детските градини на местно ниво през учебната 2014/2015 година /16 бр./ формират 41,0 % от общия брой детски градини в област Видин /39 бр./. Общият брой на децата, които посещават детските градини в община Видин през разглежданата учебна година /1 901 бр./ съставляват 64,6 % от общия брой деца, посещаващи разглежданите обекти за предучилищно обучение в едноименната област /2 944 бр./. Стойностите на разглежданите показатели, характеризиращи функционирането на обектите за предучилищно обучение поставят община Видин на първо място сред 11-те общини в областта. По данни на НСИ през учебната 2014/2015 година на територията на община Видин функционират 13 бр. училища, които формират 41,9 % от училищата в областта /31 бр./. Посочената стойност на местно ниво отрежда на общината първо място сред останалите общини в обхвата на област Видин. По данни на Регионален инспекторат по образованието - Видин общообразователните училища в общината са представени от средни /5 бр./ и основни /5 бр./ училища. На територията на общината не функционират начални училища. В рамките на гр. Видин са разположени две профилирани гимназии – с преподаване на чужди езици и природо-математическа гимназия. Налично е и едно специализирано - помощно училище. На територията на общината са разположени четири професионални гимназии, в т.ч. 3 бр. в общинския център - гр. Видин и 1 бр. в другия град в общината - гр. Дунавци. В тях се провежда

обучение, съответстващо на съвременните държавни образователни изисквания, формират се личности с добра интелектуална подготовка и култура, с ярко изразено гражданско съзнание и поведение, способни за ефективна обществена реализация.

На територията на община Видин функционират следните обекти на образователната система в категория „обслужващи звена“:

- ✓ Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание за деца и ученици със специални образователни потребности /РЦПНОВДУСОП/ - гр. Видин;
- ✓ Градско ученическо общежитие - гр. Видин.

В периода на учебните години 2018/2019 броят на училищата на територията на общината остава непроменен, но се отчита намаление в броя на паралелките, учителите, учащите и завършилите от I до IV и от V до VIII клас. В същия период броят на учащите от I до VIII клас, напуснали общообразователните и специални училища в община Видин намалява от 124 д. през първата, на 111 д. през последната изследвана учебна година. Отчетеното намаление в броя на преждевременно отпадналите от системата на образованието на общинско ниво, е в порядъка на 13 д., равняващи се на 10,5%.

8. Спорт

На територията на общинския център - гр. Видин съществуват благоприятни възможности за практикуване на различни видове спорт и спортна дейност. На територията на града се намира стадион „Георги Бенковски“, спортна зала „Фестивална“, гребна база, колодром и спортен комплекс „Божурица“, игрища за мини футбол, детски площадки, рампи за каране на скейтборд в парка край р. Дунав. На територията на закритото гражданско летище при с. Иново /на около 6 км от гр. Видин/ се провежда национален дрифт шампионат. В общинския център гр. Видин развиват дейност лицензирани спортни клубове по културизъм, кану-каяк, волейбол, баскетбол, лека атлетика, бокс, шахмат, тенис на маса, колоездене, спортни танци, бойни изкуства, борба, самбо и джудо.

9. Социално-икономически показатели

През последните години общинската икономика следва тенденциите валидни на макроикономическо равнище, които бележат значително нарастване дела на частния сектор спрямо обществения като брой предприятия и фирми в нефинансовата сфера.

Структурата на безработните лица по възраст се характеризира с големия дял на хората, попадащи във възрастовите групи над 55 години. Отчита се нарастване на безработните младежи до 29 годишна възраст, които влизат в ролята на една от най-уязвимите групи на пазара на труда /не само в рамките на общината, но и на национално ниво/. Констатираният ръст в дела на безработните на над 55 годишна възраст и на младежите на възраст до 29 години, свидетелства за съществуващото несъответствие между образованието, което получават младите хора и потребностите на бизнеса, както и за липсата на достатъчно възможности за трудова реализация на лицата с дългогодишен трудов опит на територията на общината. По отношение на структурата на безработните лица по завършена степен на образование, най-голям дял заемат тези със завършено основно или по-ниско образование.

Тенденциите в развитието на трудовия пазар, следва да се проследят и от гледна точка на ежедневните трудови миграции, извършвани от заетите лица в община Видин.

10. Туризъм

Туризмът влиза в ролята на приоритетна област в икономическото развитие на община Видин. Изследваната територия притежава потенциал за развитие на културно-исторически, познавателен /природен, екотуризъм/, ловен, риболовен, воден, спортен, винен, балнеоложки, круизен, конгресен туризъм и др. Близостта на територията до Р. Сърбия и Р. Румъния създава потенциал за привличане на туристи и от двете държави и благоприятства развитието на трансграничния туризъм. Стратегическото географско положение на общината - трансграничността до Р. Сърбия и Р. Румъния, създава благоприятни предпоставки за разработване на съвместни трансгранични туристически продукти, които да повишат добавената стойност от туризма и конкурентоспособността на граничните райони в трите страни. Сред туристическите обекти в община Видин, които създават благоприятни условия за развитието на културно-историческия туризъм, се открояват разположената на брега на р. Дунав крепост „Баба Вида“ и видинската крепостна система „Калето“. Архитектурно-строителната средновековна старинна крепост „Баба Вида“ е обявена за паметник на културата с категория „национално значение“. На територията на общинския център - гр. Видин са разположени следните религиозни обекти, обявени за паметници на културата с национално значение: църква „Св. Пантелеймон“ /народна старина, архитектурно-строителен обект/; катедрала „Св. Димитър“ /архитектурно-строителен обект/; Видинска синагога /архитектурно-строителен обект/; Джамя /и библиотека/ на Осман Пазвантоглу /народна старина, архитектурно-строителни обекти/. Сред другите обекти, благоприятстващи развитието на историческия туризъм се открояват построените мемориални паметници на територията на общината: паметник-костница Скъръбния войн, изграден в памет на загиналите от III-ти Бдински полк по време на Сръбско-българската война /1885 г./; Паметник на Бдинци, на загиналите офицери и войници от III-ти Бдински полк във войните 1912-1913 г. и 1915-1918; Паметник на Цар Симеон Велики; Паметник на Димитър Благоев. Изградени са и бюст паметници на Васил Левски, Георги С. Раковски, Жул Паскин, Христо Ботев, Найчо Цанов, Тодор Петров, генерал Кръстьо Маринов и др. Основна част от международните туристи, посещаващи територията на община Видин, са представени от туристите, пристигащи от круизните кораби, акостиращи на дунавския бряг при р. Дунав. През последните години се отчита ръст в броя акостирали круизни кораби в гр. Видин, като през 2013 г. този брой е 127 бр. Отчита се и нарастване в броя на пристигащите чуждестранни посетители - от 14 768 бр. през 2010 г., на 20 520 бр. през 2012 г. Сред основните недостатъци на разглежданите посещения, се откроява недостатъчния престой на международните туристи /в порядъка на няколко часа. без използване на легловата база/. Наличието на р. Дунав създава благоприятни предпоставки за развитието на воден, спортен и круизен туризъм на територията на общината. Водният транспорт предлага туристически атракции - круизи, които преминават от гр. Видин през дестинации в Унгария, Австрия и Румъния. На север от града се разполага водно-туристическата база. По р. Дунав редовно се организират екскурзии с туристически кораби, които тръгват от Речна гара - Видин. Отделни фирми предлагат разходки с лодки, които се отличават с нерегулярен характер. Находищата на високоминерализирани термоминерални води до с. Сланотрън може да се разглеждат като обект, благоприятстващ развитието на балнеоложкия туризъм. Към момента на разработване на настоящия анализ посоченото находище не се експлоатира.

Таблица 13 Обекти благоприятстващи развитието на различните видове туризъм на територията на община Видин

Културно-исторически	Еко туризъм, ловен и риболовен	Балнеоложки	Винен	Воден	Пешеходен	Велотуризъм
Старинна крепост и замък "Баба Видя" Кръстата казарма Турски конак "Колука" Турска поща	Местност Божурица - с. Синаговци Местност Алботин - между селата Градец и Раброво	Находище на високоминерализирани термални води до с. Сланотрън.	Дегустации по маршрута с. Рупци - Видин. Винарски изби „Шато де Вал“ и „Калотоф“	Река Дунав	Екопътека „Божурица“ /на 18 км от гр. Видин, дължина 6 км/	Планински маршрути: гр. Видин - гр. Белоградчик - гр. Лом; гр. Видин - гр. Лом
Останки от Римска крепостна стена и кули на античен град Бонония в квартал "Калето"	Язовири Бела Рада и Божурица					
Крепостна система "Калето"						
Мавзолей на Екзарх Антим I						
Капи - "Видболска", "Еничар", "Флорентин", "Телеграф", "Пазар", "Стамбол"						част от Дунавски вело маршрут
Катедрален храм "Свети Димитър"						
Църкви: "Света Петка", "Свети Пантелеймон", "Св. Николай", "Успение Богородично", "Св. Петка"						
Палата на Видинската митрополия						
Епархийско училище						
Костница на загиналите по време на сръбско-българската война						
Джамия и библиотека на Осман Пазвантоглу						
Еврейска Синагога						
Скален манастир в местността "Алботин" - с. Градец						
Римска крепост Ад Марум						

В рамките на гр. Видин са разработени три туристически маршрута, включващи посещение на множество значими културно-исторически забележителности в града:

- **Маршрут 1:** „Неповторима смесица от история и природна красота в Крайдунавския парк“;
- **Маршрут 2:** „Очарованието на стария град“;
- **Маршрут 3:** „Пътят към крепостта“.

Провежданите множество културни събития на територията на общината /празници, фестивали, конкурси и др./, създават благоприятни условия за развитието на културен /събитиен/ туризъм.

В обхвата на изследваната територия са разположени следните паркове и градини: крайдунавски парк „Градска градина“ /гр. Видин/; парк „Владикина бахча“ /гр. Видин/; парк „Рова“ /гр. Видин/; зона за отдих „Божурица“ /до с. Синаговци/.

Провежданите през годината разнообразни спортни събития /вкл. с международен характер/, създават условия за развитие на спортния туризъм в община Видин. Сред най-значимите спортни прояви, се

открояват: международна дунавска регата - ТИД, рали „Вида“, велопоходи по веломаршрута „Атлант-Черно море“ /преминаващ през територията на общината/; национален шампионат „Раликрос Божурица“ /м. „Божурица“, с. Синаговци/. При мост „Нова Европа“ на р. Дунав се организират бързи скокове, провеждат се и международни турнири по самбо, волейбол и шахмат.

По линия на проект „Български вело маршрут“ са разработени следните планински веломаршрути, преминаващи през област Видин: гр. Видин - гр. Белоградчик - гр. Лом, гр. Видин - гр. Лом. През територията на област Видин преминава и част от Дунавски веломаршрут, разработен по линия на Програма за трансгранично сътрудничество Румъния - България 2007-2013 г.

Веломаршрутите преминаващи през територията на община Видин създават отлични предпоставки за развитието на велотуризма /вкл. организиране на велопреходи, обхващащи и населени места извън община и област Видин и извън страната/.

Наличните заведения за хранене и развлечения следва да се разглеждат в ролята на важен фактор за развитието на туристическата дейност на дадена територия. По данни на Общинска администрация, към м. март 2019 г. първо място по брой на територията на общината заемат заведенията за бързо хранене /74 бр./, следвани от ресторантите /34 бр./. Последно място заемат питейните заведения, чиито брой към посочения месец, е 19.

Сред дейностите, предприемани от Общинска администрация, насочени към подобряване на съществуващите условия за развитие на туристическата дейност, се открояват мерките по обезпечаване територията на гр. Видин с информационни табели /вкл. и пътни табели/, оказващи местонахождението на основните забележителности - културно-исторически обекти, пешеходни туристически маршрути.

Сред основните проблеми, оказващи неблагоприятен и/или задържащ ефект върху развитието на туризма в общината, чието разрешаване следва да се разглежда като основен приоритет, се открояват:

- Недостатъчно развита туристическа инфраструктура;
- Липса на финансов ресурс за поддръжката на туристическите обекти, за изграждане на атракциони и организиране на големи фестивали и събития;
- Труден достъп до някои от обектите на културно-историческия туризъм;
- Недостиг на квалифицирани кадри;
- Сезонност на туристическите посещения и кратък туристически престой на територията на общината.

Развитието на туристическия сектор влиза в ролята на един от основните приоритети в местното икономическо развитие през настоящия програмен период. Съществуващият потенциал за развитие на различни видове туризъм в общината, следва да се обвърже с предприемането на целенасочени мерки за повишаване конкурентоспособността на сектора /предлагане на висококачествени туристически продукти и услуги, повишаване популярността на територията на вътрешния и на международния туристически пазар/.

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ / SWOT-АНАЛИЗ /

На основата на направените подробни анализи и на основните изводи и препоръки към тях, е направена взаимнообвързана оценка на вътрешните за Община Видин силни и слаби страни, както и на външните за общината възможности и заплахи. SWOT-анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегически анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ (Община Видин) е разгледан откъм неговите „силни“ и „слаби страни“. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на „възможности“ и „заплахи“. Целта на този анализ е да оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в Община Видин са най-ефективни, в кои може да се постигне найдобър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи. При използване на цялата налична информация за съществуващото състояние и тенденциите по компоненти и фактори на околната среда, са изведени основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в Таблица № 14. Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между силните страни и възможностите дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Таблица 14 *SWOT Анализ*

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Добро природогеографско и транспортно-комуникационно местоположение на общината; - Разработени са и се изпълняват множество стратегически и нормативни документи в областта на опазване на околната среда, управление на отпадъците, качество на атмосферния въздух и др. - Положително отношение на ръководството на общината към проблемите на опазването на околната среда; - Установен е основния замърсител на въздуха – ФПЧ₁₀ и неговия източник; - Обхваната е цялата територия на общината от системата за организирано събиране и извозване на отпадъците; - Добра развита система за мониторинг на атмосферните замърсители, съобразена с нормативните изисквания; - Изградена ПСОВ; - Наличие на минерални води, между които с лечебни термоминерални и питейни минерализирани води; - Добри природни дадености за растениевъдство и животновъдство; - Добре развита електропреносна и електроразпределителна мрежа; - Добре изградена водопроводна мрежа; - Запазени са традиционните за местното население празници и обичаи в автентичен вид; - Наличие на запазени археологични, туристически забележителности - добра основа за развитието на екотуризма;	- Недостатъчни финансови средства в общинския бюджет и в населението; - Липсва единна система за събиране и управление на данни за отделните компоненти на околната среда на общинско ниво; - Недостатъчно интегриране на политиките за околна среда в другите местни политики и стратегически документи; - Липсва целенасочено проучване относно морфологичния състав и източниците на генериране на строителните отпадъци; - Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци; - Лошо състояние на уличната мрежа в града и селата; - Неефективно използване на минералните ресурси; - Недостатъчни външни инвестиции; - Слаба реклама и маркетинг; - Висока безработица; - Наличие на групи в социална изолация; - Неизползваеми елементи на зелената система от локално и общоградско значение с риск от превръщането им в опасни места; - Задълбочаваща се амортизация на сградния фонд и нарастване броя на опасните сгради; - Недостатъчна степен на благоустрояване и озеленяване на крайните квартали;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

	✚ Липсва цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние; ✚ Недостатъчен контрол върху собствениците на домашни кучета, несъбиране на дължимата годишна такса за притежаване на домашен любимец.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✚ Доразвиване на рекреационния туризъм; ✚ Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението; ✚ Създаване на комуникационна платформа за ангажиране на гражданите по въпросите за опазване на околната среда; ✚ Повишаване на прозрачността при отчитане изпълнението на мерки и дейности произтичащи от нормативните и стратегическите документи; ✚ Продължаване на добрата практика за прилагане на мерки за повишаване на квалификацията на служителите, чиято дейност е свързана с опазване на околната среда, чрез изготвяне на планове за специализирани обучения в Института по публична администрация и чрез обучения по други проекти и програми; ✚ Условия за развитие на европейско и трансгранично сътрудничество в областта на усъвършенстване на административния капацитет чрез трансфер на иновации, обмен и прилагане на добри практики със съседни общини и трансгранично сътрудничество; ✚ Създаване на регионално сдружение на общините или Коопериране със съседните общини, а и с останалите общини от Северозападния район на планиране, за справяне с проблемите овладяване на безстопанствените кучета, подобряване качеството на атмосферния въздух и други; ✚ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда;	✚ Недостатъчно усвояване на средства от фондове на ЕС или намаляване на финансирането в резултат налагане на финансови корекции, санкции др.; ✚ Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили; ✚ Възможен пренос на замърсители от съседни общини; ✚ Изгаряне на твърди горива с лоши характеристики (ниска калоричност и високо пепелно съдържание) и използване на неефективни битови горивни уредби; ✚ Наводнения в резултат от интензивни валежи, недобре поддържани и амортизирани канализационни и други системи за отвеждане на дъждовни води; ✚ Тенденция за увеличаване на количествата събрани смесени битови отпадъци и тенденция за увеличаване нормата на натрупване; ✚ Необходимост от значителни инвестиции и оперативни разходи за управление на отпадъците, отговарящо на нормативните изисквания, и за изпълнение на националните цели и политики; ✚ Недостатъчна информираност и стимули за населението, които да осигурят активното му включване в инициативите и системите на общината за разделно събиране на битовите отпадъци;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

✚ Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общинската инфраструктура, вкл. и със средства на ЕС; ✚ Ремонт на пътната инфраструктура; ✚ Създаване на условия за развитие на алтернативни форми за мобилност - електромобили, велосипедно и пешеходно придвижване и други; ✚ Развитие на балнеолечение и балнеотуризм; ✚ Създаване на условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво в приоритетните области: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързооборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки; опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци; автомобили и ИУМПС; ✚ Постигане на националните и общеевропейските количествени цели за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци; ✚ Осигуряване на достъп на събраната информация между всички звена, с оглед повишаване на ефикасността на процеса на управление на отпадъците; ✚ Осигуряване на система за набиране на качествена информация (информация, която не се измерва в числа) за управление на отпадъците чрез организиран мониторинг на процесите; ✚ Недопускане образуването на нерегламентирани сметища чрез своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване; ✚ Популяризиране дейността на Общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци; ✚ Увеличаване честотата на измиването на уличните платна, тротоари и площи през летните месеци;	✚ Висок процент некастрирани домашни кучета и по-конкретно дворните такива. ✚ Малък брой регистрирани домашни кучета с поставен микрочип.
--	---

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

- ✚ Провеждане на противоерозионни практики в зависимостта от степента на ерозионен риск за ограничаване на водната и ветрова ерозия в допустими граници;
- ✚ Благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства;
- ✚ Доразвиване и поддържане на санитарно-охранителните зелени площи;
- ✚ Фитосанитарна оценка и паспортизиране на дървесната растителност;
- ✚ Картиране и остойностяване на екосистемните услуги и интегрирането им в отчетите на Община Видин;
- ✚ Провеждане на информационни кампании за популяризиране на предвидените в Закона за защита на животните задължения на собствениците;
- ✚ Продължаване дейността по регистрацията на домашните кучета и редовно събиране на общинските такси от собствениците;
- ✚ Изграждане на повече площадки за домашни кучета, чрез което ще се онагледят за населението целенасоченото приложение на средствата от такси за притежаване на домашен любимец;
- ✚ Обвързване системата за регистрация на домашни кучета на Община Видин с Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН

Стратегическата част на ПООС на Община Видин е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално и регионално ниво в областта на опазване на околната среда. Като средство за постигане целите на ЗООС, Общинската програма за опазване на околната среда е разработена в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3. от Закона:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

От една страна Визията е обобщена представа на общността за желаните качества на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга страна в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години. Поради своите същностни специфики, усилията, насочени към опазването на околната среда в градски условия, се реализират хоризонтално, надхвърляйки тематичния кръг на екологичното направление на Община Видин.

Опазването на околната среда и стремежът към непрекъснато подобряване на качеството на отделните компоненти от нея е сред стратегическите цели на Община Видин.

Изработването на ясна и конкретна Визия за околната среда на Община Видин се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на общината.

VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Целите на Програмата са формулирани, основавайки се на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT-анализа. Визията за развитие на околната среда на Община Видин е интегрирана в генералната стратегическа цел.

С оглед фокусирането на управленските процеси и насочване на ресурсите по такъв начин, че Общината да успее да запази и да надгради постигнатото до момента в областта на опазване на околната среда, като същевременно създава и развива конкурентни предимства от потенциала си, е формулирана генералната стратегическа цел. Насочвайки конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в Община Видин и с оглед на определената визия, генералната стратегическата цел за периода 2021 - 2028 година е определена по следния начин:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Повишаване качеството на живот за жителите на общината и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве, чрез непрекъснато подобряване на състоянието на отделните компоненти и фактори на околната среда

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

- Специфична цел 1. Да се подобри качеството на атмосферния въздух.
- Специфична цел 2. Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на общината.
- Специфична цел 3. Да се изпълнят количествените цели по „Отпадъци“ на общинско ниво, чрез прилагане на мерки, съгласно йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.
- Специфична цел 4. Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на територията на общината.
- Специфична цел 5. Да се намали популацията на безстопанствените кучета на територията на общината.
- Специфична цел 6. Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население.

С оглед на поставените Специфични цели, Общинската програма за опазване на околната среда приотизира следното:

- ✚ Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от изгарянето на твърди горива за битово отопление.
- ✚ Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от транспорта.

- ✚ Използване на потенциала на минералните води за водоналиване, балнеолечение и/или добиване на геотермална енергия.
- ✚ Развитие на системите за събиране на битови отпадъци, вкл. развиване на системата за разделно събиране на ОСР от ремонтни дейности от домакинствата.
- ✚ Използване на максимално количество отпадъци като полезни суровини и енергийни източници.
- ✚ Популяризиране на дейността на Общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- ✚ Изграждане на система за превенция на нерегламентирани сметища и своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняването им.
- ✚ Повишаване информираността на гражданите и бизнеса за нуждата от участие в опазването на околната среда, както и повишаване на гражданската активност и стимулиране на инициативността и доброволчеството по въпросите, свързани с подобряване качеството на околната среда. Разширяването на диалога и прозрачността при работа с обществеността.
- ✚ Изготвяне на карта на всички замърсени почви и нарушени терени на територията на Общината.
- ✚ Рекултивиране на нарушените площи.
- ✚ Ограничаване на ерозията, включително провеждане на залесителни мероприятия.
- ✚ Увеличаване на зелените площи за широко обществено ползване, подобряване качеството на съществуващите такива, както и на междублоковите пространства, включително залесяване, реконструкция на уличното озеленяване и облагородяването на пустеещи терени.
- ✚ Картиране и остойностяване на екосистемните услуги и интегрирането им в отчетите на общината.
- ✚ Регулиране на популацията на безстопанствените животни, което позволява контрол над броя им и освобождаване на улиците от тях, прилагайки мерки съгласно Закона за защита на животните.
- ✚ Контрол върху собствениците на животни-компаньони.
- ✚ Непрекъснато актуализиране и повишаване на компетенциите на служителите в Община Видин.
- ✚ Подобряване координацията и сътрудничеството със съседни общини, регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват, на които попада общината.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

1) Специфична цел 1 - Да се подобри качеството на атмосферния въздух.

- ✚ **Основни проблеми и предизвикателства по отношение на подобряване качеството на атмосферния въздух**

На лице са сериозни проблеми по отношение спазването на КАВ по показателя $ФПЧ_{10}$ на територията на Община Видин. С най-голям принос към наднормените нива на тези замърсители в атмосферния въздух са емисиите от битовото горене, следвано от автомобилния транспорт.

Основен проблем за Община Видин е, че все още в жилищния сектор се изгарят твърди горива с лоши характеристики (ниска калоричност и високо пепелно съдържание) и се използват неефективни битови горивни уредби.

Вторият по значимост проблем е високият дял на дизеловите автомобили и остарелият автопарк на личните автомобили. Съгласно данни на Европейската банка за възстановяване и развитие средната възраст на автомобилите, на територията на града, е над 16 години, при средна възраст между 10 и 12 години за страните в ЕС.

- 2) Специфична цел 2 - Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на общината.**

Основни проблеми и предизвикателства

Състоянието на водопроводната мрежа и главните и довеждащи водопроводи е лошо. Голяма част от мрежата е амортизирана, което води до високи загуби при преноса. Друг проблем е че част от водопроводата инфраструктурата на града не е изградена напълно или не е включена към новоизградената пречиствателна станция за отпадъчни води.

Минерални води

На територията на общината са открити три извора на минерални води с установени качества и показатели, които имат потенциал за използване като питейни минерални води, балнео и СПА туризъм и/или оползотворяване в областта на геотермалното отопление. Община Видин планира разработването на находищата и отдаването им под наем/концесия за оползотворяване на ресурса.

- 3) Специфична цел 3 - Да се изпълнят количествените цели по „отпадъци“ на общинско ниво, чрез прилагане на мерки, съгласно йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.**

Основни проблеми и предизвикателства

- През последните години в Община Видин се наблюдава тенденция за увеличаване на количествата събрани смесени битови отпадъци и нормата на натрупване.
- Необходимост от популяризиране на дейността на общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- Липса на система от своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване на нерегламентираните сметища.
- Създаване на условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво в приоритетните области: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързооборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки; опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци; автомобили и ИУМПС.

- 4) Специфична цел 4 - Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на територията на Общината.**

Основни проблеми и предизвикателства

Основно проблемите са свързани с влошаване на санитарно-хигиенните качества на ландшафта и по-специално на някои елементи на ландшафтни компоненти - промени в микроклимата, водно-физичните свойства на почвата, шумовото замърсяване, замърсяването на въздуха и др. Това оказва пряко влияние върху фитосанитарното състояние на растителността, а от там и върху естетическите качества на градския ландшафт и неговото визуално възприемане.

Сериозен е проблемът с недостатъчните площи при засаждане в настилка на единични дървета покрай улици и булеварди. Проблемите са свързани с недостатъчно място за развитие на кореновата система; „прегриване“ през горещите месеци, поради нагряването на тъмните асфалтови настилки в непосредствена близост; влошаване на почвените условия поради третиране на пътищата с препарати против замръзване; неправилни резитби и други.

Недостатъчното озеленяване по квартали и разпокъсаността на зелените площи в рамките на общината, компрометира максималния потенциал на зелената система.

Като проблем се очертава и липсата на актуални данни за всички зелени пространства, стопанисвани от Община Видин – местоположение, вид територия, площ, видове растителност, състояние. Дигитализирането на базата данни би било от голяма полза за бъдеща експертна дейност, планиране и опазване на зелената система на Общината.

5) Специфична цел 5 - Да се намали популацията на безстопанствените кучета на територията на Общината.

✚ Основни проблеми и предизвикателства

Въпреки успехите на Общината в намаляване броя на безстопанствените кучета, все още притокът на безстопанствени кучета не е овладян. Проблемите и предизвикателствата пред справянето с този проблем могат най-общо да се обобщят от една страна в безотговорното изоставяне на домашни любимци от недоброръководни собственици и също нахлуването на безстопанствени, често некастрирани кучета от съседните общини. Неслучайно най-многобройни са скитащите кучета в районите със села и с вилни зони, които са в периферията на общината. Там се отчита и висок процент на скитащи некастрирани кучета. Често именно в тези периферни райони се изоставят вече нежелани домашни любимци, техните потомства, както и навлизат животни от съседни общини. В тези райони са разположени и едни от най-големите индустриални зони, в които традиционно има много кучета (настоящи и бивши кучета пазачи, изоставени любимци). Прибирането на кучета в приюти и кастрирането на бездомните животни е довело до положителни резултати. Въпреки това, докато средата предоставя условия (отпадъците като източник на храна) и е налично безотговорно поведение на собствениците на кучета, то освободената ниша бързо ще бъде заема от друг екземпляр. Необходимо е да бъдат вложени усилия в увеличаване на контрола върху собствениците на кучета.

Съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност всяко домашно куче, на възраст по-голяма от 4 месеца, трябва да бъде идентифицирано чрез поставен инжектируем транспондер (микрочип), а данните за кучето да бъдат въведени в Интегрираната информационна система (чл. 174). За съжаление, броят на регистрираните кучета е малък. Трябва да се има предвид и фактът, че ветеринарните лекари, практикуващи на територията на Общината, не изпълняват

задължението си за изпращане на ежемесечни справки до общината. Това обстоятелство възпрепятства осъществяването на ефективен контрол от страна на общинската администрация върху собствениците на кучета, затруднява събирането на местната такса за притежание на животните и налагането на глоба при неподаване на декларация в срок и не на последно място, прави невъзможно воденето на реална статистика за броя на домашните кучета на територията Общината.

Друг проблем с безстопанствените животни на територията на общината е този с безстопанствените котки. Съществува обратнопропорционална зависимост на популациите на кучетата и тези на котките. В районите, където се забелязва значително ограничаване на кучетата, се отчита увеличаване на бездомните котки. Съгласно Чл. 56., ал. 1 от Закона за защита на животните (ЗЗЖ), в случаите на увеличена популация от безстопанствени котки се прилагат разпоредбите на чл. 40 - 47, чл. 51, 52 и чл. 54 от същия закон. Съгласно тях, първата стъпка в такъв случай е Министерски съвет по предложение на министъра на земеделието, храните и горите да приеме Национална програма за овладяване популацията на безстопанствени котки на територията на Република България. Министърът на земеделието, храните и горите издава наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност. Националното сдружение на общините в Република България, Българският ветеринарен съюз и организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, участват при изготвянето на националната програма и на наредбата. Едва тогава Общинските съвети приемат програма за изпълнение на националната програма и план за действие на съответната община, които отговарят на изискванията на Наредбата.

6) Специфична цел 6 - Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население.

✚ Основни проблеми и предизвикателства

Необходимо е да бъде създаден работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Общината ще осигури и публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет страницата си.

В тази връзка в Таблица 15 (на следващата страница) са разписани подробно ключови мерки, които е необходимо Община Видин да предприеме, за да се изпълнят специфичните цели.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Таблица 15 - План за действие на Програма за опазване на околната среда на Община Видин 2021г. – 2028г.

Мярка	Бюджет (лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране	Индикатори за изпълнение
Специфична цел 1 - Да се подобри качеството на атмосферния въздух.					
1.1. Стимулиране гражданите, които се отопляват на твърди/течни горива да преминат към отоплителни устройства с електричество (климатици или термопомпи) или отоплително устройство на пелети (печка/камина/котел на пелети).	12,5 млн. ОПОС за програмен период 2013 - 2020	Община	2022 - 2028	Общински бюджет, ОПОС, МОСВ	Брой домокинства със сменена база за отопление.
1.2. Създаване на регистър с всички известни източници на замърсяване на атмосферния въздух.	-	Община	2021 - 2023	Общински бюджет	Създаден регистър.
1.3. Поетапно покриване и препокриване на уличните платна до постигане на висок процент (над 70 %) покритие с асфалтова настилка (без наличие на дупки)		Община	2021 - 2028	Общински бюджет, ДБ	Ежегодно направена рехабилитация на улични платна в кв.м.
1.4. Намаляване на емисиите на прах от общинските улици и пътища чрез редовно почистване, поддържане и миене.	4 000 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Ежегодно почистени площи за обществено ползване в дка.
1.5. Извършване на инвентаризация на всички „свободни площи“, които са оголени и представляват потенциален източник на неорганизираните емисии на прах.	-	Община	2021 - 2023	Общински бюджет	Изготвен списък със „свободни площи“.
1.6. Възстановяване на храстовата и дървесна растителност по всички улици и основни артерии, където това е възможно.	1 000 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Ежегодно засадена дървесна и храстова растителност, бр.
1.7. Проучване и предложения на възможности за законодателни промени, позволяващи премахване на дългогодишно недовършени строежи.	-	Община	2021 - 2022	Общински бюджет	Изготвен документ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

1.8. Поетапно отстраняване на всички излезли от употреба МПС.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Отстранени МПС, бр.
1.9. Контрол при спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови отпадъци.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Съставени актове, издадени наказателни постановления, извършени проверки, бр.
1.10. Засилване на контрола върху паркирането на МПС в зелени площи и принудително премахване.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Съставени актове, издадени наказателни постановления, извършени проверки, бр.
1.11. Ограждане на всички зелени площи с бордюри, които да са над нивото на почвената повърхност.	2 000 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Изградени бордюрни ивици, л.м.
1.12. Синхронизиране на планове за ремонтни дейности (разширение на мрежи и други) на операторите на комунални услуги.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Предписания, бр.
1.13. Задължаване на комуналните дружества да извършат подмяна на амортизирани подземни комуникации, когато е приложимо, преди извършване на основен ремонт на пътната настилка.	-	Община	2021 - 2028		Съставени констативни протоколи, бр.
Специфична цел 2 - Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на общината.					
2.1. Рехабилитация, поддръжка и оптимизация на водоснабдителната мрежа.	В съответствие с инвестиционната програма на дружеството	ВиК Видин ЕООД	2021 - 2028	ВиК Видин ЕООД	Линейни метри от водоснабдителната мрежа.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

2.2. Реконструкция и поддръжка на съществуващи съоръжения от канализационна система.	В съответствие с инвестиционната програма на дружеството	ВиК Видин ЕООД	2021 - 2028	ВиК Видин ЕООД, Общински бюджет	Линейни метри от канализационната система.
2.3. Доизграждане на канализационната мрежа.	В съответствие с инвестиционната програма на дружеството	ВиК Видин ЕООД, Община	2021 - 2028	ВиК Видин ЕООД, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС	Линейни метри изградена канализационна мрежа.
2.4. Поддръжка на проводимостта на дъждоприемните шахти.	От служители на Общината и ВиК дружеството	Община Видин, ВиК Видин ЕООД	2021 - 2028	Общински бюджет	Изчистени дъждоприемни шахти, бр.
2.5. Поддръжка на проводимостта на речните корита.	1 000 000	Община, Държавни институции, Напоителни сиситеми	2021 - 2028	Общински бюджет, Държавни институции, Напоителни сиситеми	Линейни метри от речните корита.
2.6. Реконструкция, изграждане на нови и поддръжка на съществуващи съоръжения за отводнителната система.	В съответствие с инвестиционната програма на дружеството	ВиК Видин ЕООД	2021 - 2028	ВиК Видин ЕООД, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС	Линейни метри от отводнителната система.
2.7. Подготовка на документация за собствеността и за провеждане на процедури за отдаване под наем/концесия на минералните извори общинска публична собственост.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Изготвена документация и проведени процедури под наем/концесия, бр.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Специфична цел 3 - Да се изпълнят количествените цели по „отпадъци“ на общинско ниво, чрез прилагане на мерки, съгласно йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.					
3.1. Провеждане на информационни кампании за запознаване на потребителите с възможностите за ползването на електронни услуги, предоставяни от Община Видин на граждани и фирми.	200 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 на ЗУО, Оперативни програми	Брой проведени кампании.
3.2. Предоставяне на актуална информация на интернет страницата на общината – с информация относно услуги за изделия (ИУЕЕО, ЕГО, текстил и др.), които могат да бъдат ремонтирани, повторно употребявани и реновирани на територията на общината, предоставяни от МСП, както и добри практики за управление на отпадъците и линк към електронни страници за търговия и/или подаряване на стоки втора употреба.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Публикации на интернет страницата на общината информации.
3.3. Проучване на мерки за алтернативни решения за предоставяне на услугата за дейности по почистване, събиране и извозване на смесените битови отпадъци, поради възникването на непредвидени ситуации.	20 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой сключени договори.
3.4. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Внесени в ОбС-Видин предложения за актуализации.
3.5. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 –2028 г.		Община	2021 - 2028	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 на ЗУО,	Количества рециклирани и оползотворени отпадъци годишно.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

				Оперативни програми	
3.6. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Въведени подобрения.
3.7. Изследване възможностите на общината за въвеждане на кръгови модели, които да подкрепят кръгова икономика за приоритетните потоци отпадъци: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързо-оборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки; опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци; автомобили и ИУМПС.	50 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Направено изследване; Брой кръгови модели.
3.8. Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците - провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др., организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици, въвеждане на наградни схеми за училища и детски градини на база количество разделно събрани отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло.	200 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 на ЗУО, Оперативни програми	Брой проведени кампании; Брой участващи училища и детски градини.
3.9. Провеждане на кампании за пролетно почистване на районите и населените места в общината.	80 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой участници, брой кампании, количество транспортирани отпадъци, брой почистени

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

					нерегламентирани сметища.
Специфична цел 4 - Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на територията на Общината.					
4.1. Разработване на Регистър на озеленените площи – информация за поддържащите фирми и ревизиране на площите.	-	Община	2021 - 2023	Общински бюджет	Изработен регистър.
4.2. Идентифициране, картиране и остойностяване на екосистемните услуги и интегрирането им в отчетите на Общината.	-	Община	2025 - 2028	Общински бюджет	Класифициране и картиране на видовете екосистемни услуги на територията на община Видин, съгласно методика на ИАОС. Остойностяване на видовете екосистемни услуги на територията на община Видин.
4.3. Разработване, приемане и изпълнение на Програма „По – зелен Видин“, като се добавя цели за повишаване на естетическите качества на градския ландшафт .	30 000 за разработване и 500 000 за прилагане	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой изпълнени проекти и прилагане на методика за качествена оценка на изпълнените проекти.
4.4. Подобряване състоянието на растителността във вътрешнокварталните пространства и уличното озеленяване,	200 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Ежегоден мониторинг на състоянието на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

подобряване и на обемно-пространствената композиция и нивото на естетическа стойност.					растителността във вътрешно кварталните пространства и уличното озеленяване.
4.5. Рекултивиране на замърсени и нарушени терени като паркове и зелени площи. Залесителни мероприятия с участие на доброволци.	200 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет, Дарения	Рекултивирана техническо и/или биологично площ, дка
4.6. Реконструкция и изграждане на нови паркове за широко обществено ползване.	30 000 планиране	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Планирана и усвоена площ (дка) на новите или реконструирани паркове за обществено ползване.
4.7. Изготвяне на комплексна методика за анализ, оценка и периодичен мониторинг на устойчивостта на дървесните видове и тяхното фитосанитарно състояние, съобразно съвременните промени в климатичните условия на града, свързани основно с повишаване на температурите, замърсяване на атмосферния въздух, засоляване на почвите и др.	25 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Методика за мониторинг на фитосанитарното състояние на дървесната растителност. Списък с най-устойчиви видове с подходящи декоративни качества, съобразно местоложението им в градската среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

Специфична цел 5 - Да се намали популацията на безстопанствените кучета на територията на Общината.					
1.1. След като Министърът на земеделието, храните и горите издаде Наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност, Общината да разработи и приеме Общинска програма за изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета и план за действие, съгласно Закона за защита на животните.	25 000	Община	2021 - 2022	Общински бюджет	Изработена и приета от ОбС-Видин Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета и план за действие
1.2. Съвместно с неправителствените организации изготвяне и прилагане на образователни програми и провеждане на информационни кампании за запознаване с отговорностите на собствениците на домашни животни, съгласно разпоредбите на ЗЗЖ.	25 000	Община, НПО	2021 - 2028	Общински бюджет, Програми за финансиране	Брой проведени кампании.
1.3. Обособяване и изграждане на заградени площадки за свободно разхождане на домашни кучета.	30 000	Община	2021 - 2028	Общински бюджет, Дарения	Брой изградени площадки.
1.4. Увеличаване честотата на системните проверки за изпълнителността на задълженията на собствениците на животни-компаньони.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой извършени проверки.
Специфична цел 6 - Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население.					
6.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда.	5 000	Община	2021 - 2028	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет	Брой извършени обучения.
6.2. Провеждане на консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой проведени консултации и обществени обсъждания.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

6.3. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда.	20 000	Община	2021 - 2028	МОСВ, ПУДООС, Общински бюджет	Вид и брой изготвени информационни материали.
6.4. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда.	-	Община	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой проведени анкети.
6.5. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината.	25 000	Община, Училища, Детски градини	2021 - 2028	Общински бюджет	Брой проведени конкурси.

VIII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА

За да се изпълнява успешно Общинската програма за опазване на околната среда, се изисква прилагане на система за мониторинг и контрол на изпълнението ѝ. Необходимо е да се извършва и оценка на крайния ефект от нейното изпълнение, както и периодичната ѝ актуализация в случаите на промяна в обстоятелствата или необходимост от корекционна целите.

1. Организация на изпълнението, мониторинг и контрол на Програмата

За да се гарантират действителните резултати, е изградена системата за програмен мониторинг и контрол на базата на европейското, националното и местното законодателство. Програмният мониторинг и контрол е тази част от програмата, която следи за правилното изпълнение на избраната стратегия по отделни мерки, които са изброени в плана за действие.

Системата на програмния мониторинг и контрол позволява да се определи дали Общината се приближава към планираните стратегически цели.

Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели, е задължение на Община Видин в нейната административна цялост. Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на дейностите по опазване на околната среда.

Разпределението и прецизирането на задачите от Плановите за действие към съответните експерти по специалности и включването им в годишната програма на Общината за съответната година, както и проследяването на планирането, изпълнението и спазването на сроковете са задължения на съответната общинска структура, определена за извършването на тези дейности, съгласно актуалния към релевантния момент Устройствен правилник за организация и дейността на общинската администрация.

Съобразно Устройствения правилник се определят и отговорните структури/експерти от Общинската администрация отговарящи за оперативните дейности, свързани с отчетността, организацията и координацията с други структури (в и извън Общината), имащи отношение към изпълнението и контрола на програмата. Наблюдението и оценката на ПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или, ако условията се изменят. Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъкът по постигането на визията и главната стратегическа цел. В процеса на наблюдение, спазването

на принципите за партньорство, публичност и прозрачност се осигуряват от Община Видин. Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общински съвет – Видин чрез отчети за изпълнението ѝ, внасяни ежегодно от Кмета на Общината.

2. Периодичност на актуализация на Програмата за околна среда/плана за действие

Настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Видин е с период на действие от 2021 до 2028 г. Съгласно чл. 79, ал. 5 от ЗООС, Кметът на Община Видин може да предложи допълване и актуализиране на ПООС. Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет - Видин. Настоящата Общинска програма следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие, например при навлизане в нов програмен период на страната, както и на общините или при изготвянето на значителен брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

Изработването на нова Програма за опазване на околната среда на Община Видин се налага и при изтичане на срока на действие на съществуващата ПООС, а именно 2028 г.

3. Отчет за изпълнението на програмата за околна среда пред Общински съвет Видин и РИОСВ-Монтана.

В съответствие с изискванията на чл. 79 от ЗООС, Програмата се приема от **Общински съвет Видин**, който контролира изпълнението ѝ (ал.4). Кметът на Община Видин трябва ежегодно да внася в Общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда. В този отчет се отбелязват постиженията и слабостите при изпълнението на програмата, които стават достояние и на обществеността чрез публикуването им на интернет страницата на Община Видин и по друг подходящ начин. При необходимост се правят предложения за допълване и актуализиране на програмата. С настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общински съвет - Видин до 31 март всяка година, заедно с информацията за изпълнението на други стратегически документи на Общината по въпроси, свързани с опазване на околната среда. Екземпляр от отчета за изпълнението на Програмата за околна среда трябва да бъде представян за информация и в РИОСВ-Монтана, съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1 - Образец на заявление за ползване на лечебни растения

ДО КМЕТА НА ОБЩИНА ВИДИН

за издаване на позволително за ползване на лечебни растения

OT.....

/ трите имена, л.к.№, постоянен адрес за физически лица и
представляващи такива юридически лица /

/ наименование, седалище, адрес на управление, код по БУЛСТАТ или ЕИК и данъчен номер на юридическото лице /

Уважаеми господин Кмет,

Заявявам на основание чл. 34 от Закона за лечебните растения, че желая да ми издадете
позволително за ползване
на.....
(посочва се вида на лечебното растение)

в размер на в периода от до на 20.....г.
(къл свежо състояние) (дата, месец)

Вза продажба (първична обработка).

(описание на местонахождението на лечебното растение, местност, землище, район и пр.)

Билката/ите/ ще се съхранява/т в склад, находящ се

.....

/ населено място, адрес /

Към заявлението прилагам следните документи:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ВИДИН 2021-2028

1. Вносна бележка за платена такса за ползване на лечебни растения;
2. Списък на участниците в организирано събиране на билката/ите /трите имена, номер на документа за самоличност и постоянен адрес на лицата, които ще се впишат в позволителното, когато ползването е по реда на [чл. 26, ал. 2](#) от ЗЛР/.

Община Видин е Администратор на лични данни по Закона за защита на личните данни и прилага изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни. Предоставените от Вас лични данни се събират и обработват за нуждите на административната услуга и могат да бъдат коригирани по Ваше искане. Достъпът до информация за личните Ви данни е гарантиран в хода на цялата процедура. Трети лица могат да получат информация само по реда и при условия на регламента. Непредставянето на личните данни, които се изискват от Регламента, може да доведе до прекратяване на производството.

Декларирам, че давам съгласието си доброволно и информирано Община Видин да обработва и съхранява личните ми данни, съгласно изискванията на Регламента и ЗЗЛД във връзка с предоставяне на съответната услуга.

Заявител:

.....

/подпис/

ПРИЛОЖЕНИЕ №2 - Образец на разрешително за ползване на лечебни растения

ОБЩИНА ВИДИН

Видин 3700, пл. "Бдинци" № 2, тел. 094/ 609 416; факс: 094/ 601 132;
e-mail: kmet@vidin.bg ; web site: www.vidin.bg

ПОЗВОЛИТЕЛНО

На основание чл.22 т.2 във връзка с чл.21 ал.2 и чл.26 от Закона за лечебните растения и постъпило заявление №.....

се разрешава на

живущ в гр.Видин, л.к. №..... издадена на

да събере за продажба кг. в свежо състояние – при следните условия:

1. Събиране на от територии общинска собственост в за периода от до

2. При събирането на да се спазват изискванията на Наредба №2/20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения.

3. Склад на съхранение на лечебното растение –

5. При неспазване на горните условия ще бъдат наложени санкции съгласно административно наказателните разпоредби на Закона за лечебните растения

За ползване на посоченото по-горе количество билка е заплатена такса съгласно приета с Решение №172, взето с Протокол №17/25.07.2001 г. на Общински съвет-Видин, Тарифа за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти-общинска собственост.

.....

Кмет на община Видин